

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

R. P. PAULI SEGNERI S. J.
I N S T R U C T I O
P O E N I T E N T I S,
C O N F E S S A R I I,
E T
P A R O C H I.

R. 3645

(A)

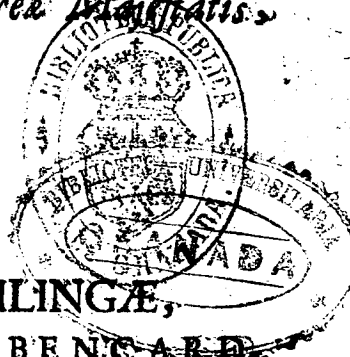
INSTRUCTIO
POENITENTIS
SIVE
OPUSCULUM,

IN QUO TRADITUR
PRAXIS RITE PERAGENDI CON-
FESSIONEM SACRAMENTALEM,
GRATIAM DEI RECUPERANDI, EAM-
QUE CONSERVANDI.

AUCTORE
R. P. PAULO SEGNERI
e SOCIETATE JESU.

Italico primùm idiomate conscriptum, nunc
verò Latinitati donatum.

*Cum Gratia & Privilegio Sacrae Caesareae Majestatis,
et Facultate Superiorum.*

AUGUSTÆ Vindelicorum & DILINGÆ,
Sumptibus JOANNIS CASPARI BENSARDI,
Bibliopolæ.

ANNO M. DCCXIX.

INTRODUCTIO

Ad intelligendum ea, quæ in hoc Opusculo tractantur.

DIVINÆ PROVIDENTIÆ satis non erat hominem in hanc lucem procreari, sed cum sciret, eum in primæ valetudinis integritate haud diu permanfurum, sollicitè providit, medicamenta in herbis, mineralibus, cæterisque mixtis. Verùm quod pro restauratione statûs naturalis egit, id ipsum multò excellentioris benevolentia significatione præstitit pro Gratia inter homines incolumitate. Non suffecerat ei constituisse, ut homo per sacrum Baptisma renasceretur, voluit insuper, cum jam frequenter prospiceret infirmitates, quas per peccatum esset contracturus, efficacissima suppeditare remedia, & saluberrimas thermas sanguinis ex Christi vulneribus scaturientes propinare. *Fons patens domni David in ablutionem peccatoris. Zachar. 13.* Balneum istud est Confessio, quæ ut hoc loco à nobis exponitur, Sacramentum est, in quo per absolutionem à Sacerdote remittuntur Pœnitenti peccata post Baptismum commissa, ideòque à sacris Doctoribus Baptismatis nomine appellata, sed operosi & cum labore conjuncti, uti fieri necesse erat. Prima

bona valetudinis constitutio nobis obvenerat nullà nostrâ molestiâ; at cum ea per immoderationem turbatur, sine afflictione nequit reparari; quin, per se opus est ignem ferèrumque perpeti, ne malum fiat immedicabile. Hoc ipsum accidit ætica Gratiam, prima etenim nobis donatur per primum Baptismum absque nostrâ cooperatione; quòd si autem deperditur, non nisi magno dolore redimi oportet per secundum Baptismum Pœnitentiæ, qua cautiore magisque circumspècti progredimur. Quemadmodum autem nulla virtutum Baptismo similior est quàm pœnitentiâ, ita nullius major est necessitas. Unde tam necessaria est ei, qui post Baptismum peccatum admisit, quàm ipsemet Baptismus nondum abluto. Mirum proinde non est, nisi Sacramentum istud, primarium humanæ salutis instrumentum, à tartareo hoste tam acriter oppugnetur, dum plurimis persuadere nititur, ut vel eodem abstineant, aut non nisi in suam perniciem abutantur. Verissimum est, quod Seraphica Virgo Teresa dicere sinit solita & deplorare, Infernum per sacrilegas Confessiones impleri, ob quam causam Concionatorem quempiam per litteras hortata est his verbis: *Pater frequenter*

quentem verba fac & involere in Confessiones vitiosas, nec enim diabolus alio laqueo plures ad sempiternum exitum pertrahit animas quam isto. Qua prudentissimæ hujus Virginis sententiã, ut verum fatear, longo tempore non parum hæsi attonitus. Verùm postquam in diversis missionibus versatus varios inter æque multiplicis generis homines, perspicuè didici, nihil supra verum Sanctam istam exaggerasse. Multi peccatores magnam fiduciam concipiunt, si aliquoties facta à se Confessionis meminerint, neque considerant: an rite eam peregerint, itaque semetipsos fallunt, & miserã involvunt ruinã.

Accidit ipsis, quod refertur à Scriptoribus de elephante. Solet is quietem capturus se acclinare arbori, quam tamen non explorat antea, sine firma satis & par sustinendæ molis quippe cum à venatore prius ita succisa sit, ut tamen erecta consistat, animal facillè invitat; at ubi primum pondus incumbit, corruit, & miserum opprimit; cuius ruinã non alia causa fuit, quam nimia securitas nullam latentis fraudis suspicionem admittens. En hostis nostri vaserrimi nequiciam! sacrum Confessionis tentat succidere, at ultra, quam non satis est ad fallendum, qui ei innititur. Non enim aperte Confessionem dissuadet, sed bene & debito modo fiat, allaborat, sine cura conscientia lustretur, parum attendatur ad contritionem, negligatur propositum, omittantur alia requirita

dispositiones. Qui hujusmodi fudit Confessionibus, corruit lapsu irreparabili. Sed quantus est eorum numerus, qui tam fragili innituntur fulcro? Ut ergo tot casus pro viribus antevererem, judicavi, rem me non inutilem facturum, si quædam documenta practica asserrem, quæ vel ad suscipiendam Confessionem permoveant, vel ad eam rectè instituendam conducant, itaque ostendant, satisne firmum sit, curi instititur, fundamentum. Erunt hæc eadem ipsa præcepta, quæ in missionibus magna cum fructu pro ordinaria Christianæ doctrinæ materiã exponuntur, idcirco tam secura, quam facilia futura sint, si in lucem prodèant, interque Auditores divulgata, postquam auribus fuere excepta, deinceps viva vocis defectum suppleant chartis consignata; & consultò quidem, cum enim in accurrentiam multitudi- ne non rudes solummodo, verùm etiam permulti & civiles ac literarum non expertes inveniantur, ea usus sum in proponendo ratione, quæ profit omnibus. Superest modò, ut Dominus ille, qui te induxit ad evolendas has pagellas, Benevole Lector, in quibus præter ejus gloriam nihil quaeritur, tibi quoque ex iisdem proficiendi gratiam impertiat, ut clarè agnoscas, tantam tibi rectè faciendæ Confessionis curam esse habendam, quanto propriæ salutis consequendæ tenore desiderio.

salutis consequendæ tenore desiderio.

* * *

CAPUT I

Invitatur Pœnitens ad Confessionem.

SI quis ex eorum numero sub furca constitutus laqueo in collum injecto jam jam ultimum expectaret supplicium, nihil ipsi accidere posset optatius, quam si liceret vitam servare. Quòd si inspectatus advolaret nuntius, qui non modò condonatae pœnæ gratiam asserret captivo, verùm etiam eum à Principe filij loco adoptatum, inque regni hæredem electum esse denuntiaret, difficulter fidem daret affirmanti, imò, si crederet, grande foret periculum, ne vitam, quam reliquit carnifex, eidem immodicum eriperet gaudium. Si parva magnis licet componere, & temporalia æternis, hoc ipsum in peccatore sacra operatur Confessio; is enim ex infelici reorum conditione, & mancipiorum, condemnatus, ut perpetuum fieret Sathanæ ludibrium, subito ac in momento ad dignitatem filij DEI evèhitur. Major longè est ista felicitas, quam Josephi Ægyptij, cum ex carcere detractis vinculis eductus in regio throno collocaretur. Summa quoque cum admiratione hoc loco id ipsum spectatur. *Misit Rex & solvit eum & non suffecerat istud. Constituit eum Dominum domus suæ, & Principem omnis possessionis suæ. Gen. 41.* Forsitan non satis perspexisti, quantum malum sit vivere in statu pec-

cati mortiferi, cuius ego tibi suo tempore susiorem declarationem dare non intermittam. Interea scire te hoc velim. Peccatum mortale summum ac maximum est malum omnium, summa execratio & extrema infelicitas, quòd animabus nostris potest accidere. Estque homo multò miserabilior lethali crimine oneratus, quam si à demonibus, quotquot in inferno ardent, torqueretur. Exiguum foret, si in monstrum transformaretur in comparatione illius mali. Miraris, cum audis regem Nabuchodonosorem in bovem transmutatum, Tiridatem Armeniæ Regem porcum induisse. Nihil hæc sunt, si conferantur cum ijs, quæ in anima peccatoris cernuntur. Hic enim instar diaboli est, ut meritò de horum aliquo illud Salvatoris afferri possit: *unus ex vobis diabolus est. Joan. 8.* Quia uti explicat S. Thomas, diabolus esse, est, creaturam rationalem mortali peccato implicatam. Si cui libera daretur electio seipsum ad inferos præcipitandi sine culpa, aut quamprimum in cælum conscendendi potestas offerretur cum peccati macula, nemo esse deberet cum D. Anselmo, qui non animosè decerneret atque exclamaret: malo peccati experti subire inferni rogam, quam cum peccato in cælum conscendere. Sed quid cum Anselmo dixi? quando Ec-

eclesiasticus disertè pronuntiavit de culpa: *milis est potius infernus quam illa* Cap. 28. Neque mirum est, quia malum pœnæ opponitur & repugnat voluntati creaturæ, malum verò culpæ voluntati Creatoris. Tu nunc æstima, qualis hic possit institui comparatio.

Ex altera verò parte, quis assequi potest excellentiam Gratiæ, per quam efficiuntur filij adoptivi DEI? Tantum bonum est divina gratia, ut minimus gradus superet omnem nobilitatem, sapientiam, pulchritudinem, potentiam, saninitatem, divitias, & quidquid unquam universis possidebant homines, imò quidquid Angelicæ proprium est naturæ. Ut adeò, si oporteret pro consequenda minima gratiæ portione, exerti hanc mundi machinam, cælorum orbis dissolvi, & universa naturæ opera destrui, nihili facienda esset hæc jactura. Plus dicam: justificatio, per quam gratia animabus nostris infunditur, antecellit omnia opera naturæ, quæ procedunt ab Omnipotentia divina, & præstantius opus Deus producit, quando peccatorem convertit ad pœnitentiam, quam cum stellis sese movendi indidit virtutem, solem sicut, universum hoc præcreavit; imò si post quodvis sæculum novam produxisset mundum. *Non est digna ponderatio continentis anime* Eccl. 29. Nihil excogitari potest pretium, quod æquale sis animæ Justæ. Quid nunc tibi videtur de felicitate illius, qui ex summa miseria ad talem statum contendit? Pone tibi ante oculos duo hæc extrema: Peccatum: & considera attentè, tum illud confer cum Gratia, ac perpende differentiam, quo expenso facile

intelliges, quanta nobis ex sacramentali Confessione proveniat utilitas, qua interveniente efficitur grande opus Justificationis. Miraberis & præ stupore te ipsum non capies, quòd etiamnum inveniuntur peccatores, qui raro admodum ad sacram accedant Confessionem, suisque malis indormiant, veluti irrationalia pecora, quibus jucundius est volutari in sordibus, quam aureo incubare strato. O! Quam justas causas Deus habet huic hominum generi per Sophoniam comminandi: *Visitabo super viros defixos in fecibus suis*. Cap. 1. Quòd si autem justificatio jam præcessisset, non tamen idcirco suo fructu carebit Confessio, nam gratia illa, cujus vel minimum gradum adeptus, identidem nova capit incrementa & roboratur. *Qui justus est, justificetur adhuc*. Apoc. 22.

Sine proinde te manu duci ad tam salutare Sacramentum. An cum te ad Confessionem invito, videor truculentæ subicere carnificinæ? imò profiteor & spondeo, te in immensos divinæ beneficentiæ thesauros introducendum, ex quo affatum tibi licebit tuam ditare animam. Non te exterreant voces illæ: Examen, dolor, propositum, satisfactio; puerorum more: qui conspecta larva solent contremiscere, & pedem referre. Per lege & clarè intelliges. Si placet me ducem sequi, manifestum fiet tibi, quòd terra ista promissa non modò non devoret suos habitatores, sed etiam vitam conferat, melque ex petra largiter profundat, hoc est, ipse dolor summam pariat voluptatem, qualem nunquam mundi Amatores intra suam Egyptum degustarunt.

CAPUT

CAPUT II.

De Examine, per quod se
Pœnitens ad Confessionem
debet disponere.

TRibus modis DEUS offenditur à peccatoribus: cogitatione, verbo, & opere. Unde necesse est triplici quoque ratione ab ipsis, qui se convertunt, Divinæ Justitiæ satisfieri: cordis contritione, oris confessione, & operum satisfactio. Tria sunt hæc authentica testimonia, quibus in curiâ cælesti adhibetur fides, ut peccatoris pœnitentia vera & ex animo profecta acceptetur. Tria hæc debent esse conjuncta. Verum quidem est, duo illorum, videlicet Contritionem & Confessionem requisita esse essentialia, satisfactioem partem esse solummodo integram. In his tribus consistit officium Pœnitentis, quod hoc loco suscipio exponendum, eo ordine, ut dicam primò, quid oporteat facere ante Confessionem, deinde sub ipsa Confessione, ac deinde quid eâ peractâ sit pœnitenti præstandum.

Initium summo ab eo, quod præmiti debet Confessioni. Ante omnia perquam necessaria est conscientiæ discussio, ut in hoc tribunali debita dari possit informatio: Pœnitens enim, utpote Reus simul, etiam partes agere debet accusatoris & testis. Est itaque Examen singularis inquisitio in nostras actiones instituta in eum finem, ut deveniamus in notitiam errorum, eos detestemur, & per Confessionem deleamus. In hoc examine duo sibi opposita erunt ca-

R. P. Segneri Instruct. Pœnitentis.

venda, nimia scrupulosis anxietas, liberioribus verò perfunctoria conscientiæ inspectio. Inveniuntur nonnulli supra quam oportet, timidi, qui sibi vix unquam in Confessione videntur satisfacisse, unde in perpetua vivunt anxietate & timore, itaque istud Ecclesiæ Sacramentum amœnum ac placidum, reddunt exosum, Christi que legem suavissimam veluti intolerabilem infamant. Sciunt itaque, Salvatorem nostrum non adstringere & obligare ad singulorum peccatorum mortalium manifestationem, sed eorum duntaxat, quæ post diligens examen memoriæ occurrunt; & si peracto, ut par erat, examine, peccatum ali-quod per oblivionem esset prætermissum, erit tamen eodem modo per absolutio-nem remissum; quo cætera distinctè exposita: remanet tamen obligatio confitendi, postquam ejusdem fuerimus recordati.

Porrò timidorum pauci sunt. Major sine comparatione eorum numerus est, qui delinquent accedendo ad Confessionem non præmissa debita præparatione. Intelligent isti, Confessiones ejusmodi, quæ scienter sine diligente conscientiæ lustratione instituuntur, esse nullas & invalidas, & si in iisdem aliqua peccata mortalia non fuissent explicata, perinde fore, ac si data opera fuissent pressa silentio, eò quòd oblivio ista culpabilis orta sit non ex defectu naturæ, sed voluntatis. Et sic Trident. Concilium præscribit pro examine talem diligentiam, uti interpretantur Doctores, quæ in eò consistit, ut quis adhibeat talem animi applicationem, qualem viri prudentes in gravibus magnique momenti negotijs solent usurpare, sitque

B

adèd

aded commensurata operi; quod ut rite perficiatur, notabilis accedat diligentia necesse est. Negari non potest, a quale ab omnibus studium non exigimus: minus enim ab eo, qui crebrius quam qui rarius Confessionem frequentat, requiritur: ad minorem quoque obligatur diligentiam, qui paucioribus quam qui pluribus oneratus est noxis: facilius se expediunt, qui à negotijs liberi vivunt, quam qui iisdem vitam agunt intricatam. Denique non tantam tenentur adhibere curam, qui vel ignorantia laborant vel hebetioris sunt ingenij, quam perspicaces & exculi literis. Ad hæc in rudioribus diligentia suppleri poterit ab ipso Confessario; sic enim sufficit, si pro modulo suo, habita conscientie inspectione, ad Confessionem se conferant animo sincerâ fide interrogationibus propositis respondendi, qua intentione, quantum satis est, se ad hoc Sacramentum disponent. Judicium hoc esto de rudioribus solum, qui enim capaciores nati sunt intellectum, ultrò peccata sua tenentur explicare, non expectarâ obsterantem manu. Sunt, qui velint Confessarium esse vatem, divinatorem, habentque illud in ore, quod Nabuchodonosor suis dixerat auguribus. *Vidi somnium, & mente confusus, ignoro, quid viderim indicare mihi. Dan. 2.* Veluti non cuperent divinando somnia sua venire in lucem. Merito id ipsum, quod Regi suo pro responso dederant interpretes, merentur audire. *Dic somnium, & interpretationem indicabimus.* Prius facite vestrum officium examinando conscientie latebras, ut possitis vitæ vestræ reddere rationes, meque edo-

ceatis, tum quod mearum erit partium, præstabo.

Restat nunc, ut ostendam modum instituendi examinis, quo observato securus sit adhibita, ut oportuit, diligentia. Primò itaque sile te Deo præsentati, eumque profundissima demissione adora, agnosce te ejusdem Majestatis reum tuo tempore ad iudicium trahendum. Perpende accepta beneficia, ut te ex nihilo produxerit, conservavit, tuæque salutis causa humiliaverit semetipsum usque ad mortem, mortem autem crucis, veræ fidei lumine illustraverit, ad percipienda Sacramenta admitterit, multoties ad pœnitentiam vocaverit, atque nunc invitet, teque expectet; quam gratiam innumeris alijs negavit, qui modo ob leviores culpas cruciantur in inferno, seque beatos æstimarent, si confessarij se pedibus advolvere concederetur, suaque delicta dolendo expiare. Ora & obsecra deum Dominum DEUM, ut tenebris discussis mentem collustrare dignetur, plenamque peccatorum tuorum cognitionem impertire, quot & quanta sunt à te perpetrata. Quo factò percurte omnia, in quibus vitatus es, loca, quibuscumque egeris, homines numera, negotia perlustra, quæ tractasti ex eo tempore, quod ab ultima Confessione intercessit, attende in singulis, ubi conscientie remorsum intra te sentias, ex admisso crimine contra DEUM, proximum, teipsum, cogitatione, verbo, & opere.

Si autem omnia peccata levi operâ revocari possent in memoriam, non diceret Salvator, se in die iudicij lucernam accensurum ad eadem perscrutanda.

Scruta-

Scrutabor Hierusalem in lucernis. Soph. 12. Proinde non tibi grave durumque sit, aliquam temporis moram investigandis tribuere illis delictis, quæ non raro oculos solent fugere. O quanto rectius nosmetipsi lampade hæc utimur in perscrutandis conscientie angulis, ne severam ac rigidam Domini nostri ac iudicis manum cogamur experiri, teste Apostolo: *Si nos ipsos dijudicaremus, non utique iudicaremur. 1. Cor. 11.*

CAPUT III.

De quibusdam peccatis generalibus, qua in Examine solent remanere occulta.

Iusta permotus causa David rogavit Dominum, ut seipsum ab occultis perpuraret: *Ab occultis meis munda me. Ps. 18.* Sæpe enim evenit, ut Divina Justitia ad castiganda peccata, quæ advententes commisimus, permittat nos labi in alia, quæ ob negligentiam nostram non observamus commissa. Oportet ergo scire, duplicem esse ignorantiam, ut rectè intelligamus præsentem doctrinam. Una est culpabilis, altera inculpabilis. Est, qui omnem diligentiam adhibet ad cognoscendam veritatem circa ea, ad quæ conscientia illum obligat, ponderat, interrogat, consilium postulat: verumtamen, quis vel modicæ est capacitatis, vel nullum habet, à quo doceatur, remanet in sua ignorantia, quali olim involutus erat Saulus in principio suæ conversionis, nihil omissens ad videndum, nec tamen quid-

quam intueri poterat. *Aperisque oculis nihil videbat. Act. 9.* Talis ignorantia, cum non sit voluntaria vel ex se vel in suo effectu, est excusabilis, nec pœnam meretur, sed commiserationem. Ita nemo non condolet cæco, si impingit, mox enim occurrit & in viam dirigit, ne prolabatur, quemadmodum Saulus quoque à comitibus perhumaniter fuit deductus. Vicissim nullus compassionis signum ostendit erga eum, qui studio oculos claudit, ne videat, atque in progressu malum sibi metipsi consciscit, quin potius omnium vox est; merito hoc ei accidit infortunium, quid ni oculos apertos tenuit, & præcavit lapsum. Eadem omnino ratione Dominus DEUS nullam gerit commiserationem cum ijs, qui huiusmodi excæcati sunt ignorantia, estque voluntaria, neque excusat peccata, quæ ex ipsa proveniunt. Quod ita fieri solet. Primò cum homo non expendit rationes conscientie suæ. 2. Non ponderat obligationes sui status. 3. Quando non petit aut admittit, à quibus potest capere consilium. 4. Denique non ipsi curæ est Deo supplicare pro interita illustratione. Quare ea peccata, quæ in tali cæcitate voluntariæ statu patantur, dicuntur occulta, quia per incuriam ab huiusmodi hominibus non cognoscuntur, in quo casu loquitur Propheta: *Noluit intelligere, ut bene ageret. Psal. 35.* Sciens volensque oculis velum obducit, ne aspiciat, clausisque fenestris solem arcer, ne radius ullus in domum possit penetrare. Nemo autem existimet paucos esse invenire huiusmodi morbo infectos. Utinam non esset eorum nume-

rus maximus. Si enim rara essent hujus culpabilis cæcitatæ peccata, ut sibi quidam imaginantur, non tam crebra in sacris literis vota audirentur atque suspiria, quibus lumen è cælo ad cognoscendas vias Domini sollicitatur, nec tam frequens petitio veniæ cum propriæ ignorantæ detestatione, quæ aberrandi causa exitit, identidem repetere-tur. Magna equidem multitudo cum fatuis virginibus errantium est, quibus in pænam imprudentiæ illud occidit *Nescio vos*. Non vos me agnovistis, neque ego vos agnosco. *Si quis ignorat, ignorabitur*, inquit S. Paulus, 1. Cor. 14. Cæterùm major pars horum peccatorum consistit in omissione, & hinc minus advertuntur: quod evenire solet, quando negliguntur & non curantur peccata DEI charitati repugnantia, multò autem frequentius in ijs, quibus proximus ostenditur.

Circa omissionem præceptorum ad charitatem DEI pertinentium præcipuè attendendum est ad negligentiam, quàm permulti admittunt in addiscendis ijs, quæ sciri necesse est à Christiano ad mysteria fidei, ad Ecclesiæ Sacramenta, dignèque eadem percipiendi usum spectantia. Ita erunt nonnulli, qui neque nõrunt matrimonium esse Sacramentum, petentque à Parocho copulari absque ulla animi dispositione, aut devotione, quin etiam ipsos lethalis criminis arguente conscientia. Idipsum accidit longè majore damno multis, qui confitendi modum ignorant, & quæ necessaria sunt ad recipiendam gratiam: unde perisæpe accedunt absque dolore proposito, & dum peccatorum volunt evadere la-

queos, magis se intricant. Hæc negligentia quanquam ordinariè gravi sit culpæ conjuncta, remanet occulta, in Confessione nulla illius fit mentio; denique inemendata perseverat: quanquam, ut ab hac cæcitate liberarentur, plus opus non esset, quàm interrogare eos, à quibus possent erudiri, & frequentare Ecclesias, uti tenentur, ubi ea doctrina explicatur. Hirundo pro cæcitatæ remedio utitur herbâ chelidonia dicta. Quis nunc compateretur ei, quem, ut gravissimum hoc malum à se excutiat, piget non magno labore accedere locum, ubi herba ista virescit. Prodit se hîc aliud peccatum ex occultis, magisque universale: est illud negligentia in extirpandis pravis consuetudinibus, jurandi & blasphemandi. Quot enim sunt, qui nesciunt affirmare rem ullam, nisi juramento confirmatam? *Ita se res habet per Deum, Deus mihi sit testis, pere-am, Deus me puniat, moriar*. His & similibus jurandi formulis utuntur asserentes levissima quæque, neque considerant, à se non modo absque necessitate in testem vocari DEUM (quod est veniale peccatum) sed etiam nullo veritatis fundamentum divinum peti testimonium, vel certè non advertunt, num verba sua cum veritate consentiant, nec ne, quod semper gravem culpam habet annexam. Hoc ipsum sentiendum est multò magis de consuetudine blasphemandi, qua nonnulli Christiani adèd sunt irretiti, ut ad singula prope verba sanctissimum Dei nomen læcessant, Christi corpus & sanguinem contumeliosè invadant, ac pessudent, ita ut vix plateam quis possit perambulare sine

horrore

horrore & intimo doloris sensu, quo Christum rursus ab insolente plebe traditum per ludibrium cogitur intueri. Hi igitur malo affecti habitu & consuetudine seu jurandi seu blasphemandi, quando ad Confessionem veniunt, faciliè suâ sese opinione putant expediri, si dicant, se talem habere Consuetudinè, ideòque abstinere non posse, deinde, se juramenti uti citra ullius damnum, blasphemare incitatos irâ, neque se intendere injuriam inferre DEO: itaque hujusmodi frivolis rationibus persuasi longiùs procedunt, enormia perjuria veluti officiosa mendacia evomunt, & impiissimas blasphemias non pluris faciunt, quàm vulgaria impatientiæ signa, neque sentiunt fatorem proprii anhelitûs, tametsi adèd putidum, ut pestilentior ex ipsis inferni faucibus non possit exhalare. Atque hac ratione remanent in eorum conscientijs occulta peccata, dum illa nunquam sincerè detestantur, neque perpendunt, quòd contractam consuetudinem jurandi vel blasphemandi magnâ adhibitâ diligentiam teneantur extirpare, commendando se per preces divinæ bonitati, ac serium concipiendo emendandi propositum, & pro vitibus elaborando. Suppetunt ad hunc finem remedia præsentissima, cujusmodi sunt, visitare templa, vacare orationi, spontanea afflictio seu mortificatio, elemosynæ largitio, quoties iterantur relapsus. Suadet D. Chryostomus tanquam opportunissimum antidotum adversus linguæ vitia, abstinentiam & jejunium, quo veluti freno ejus domatur licentia. Quòd si nihil istorum tentare lubet, negligentia talis atque fœcordia novæ

culpæ reum facient, atque ut loquuntur Doctores, constituent hominem in statu continui peccati mortalis, quo tanquam à febris continua exhaustus vivere desinat.

Sunt præter modò enumeratâ alia quoque ex culpabili inadvertentiâ profecta peccata, proximi charitatem concernentia, cujus præcepta præcipuè in his quatuor consistunt. 1. In dilectione inimicorum. 2. In elemosyna. 3. In correctione. 4. In evitando scandalo. Quòd ad primum attinet, multi sunt, qui loqui dedignantur & refugiunt, à quibus offensi sunt, licèt nemini hoc officij genus soleant denegare, ita cùm fuerint salutati, non resalutant; si cognati sint, non erga eos se gerunt, quemadmodum erga cæteros consanguineos, quavis occasione exacerbati animi signa præferentes acceptæque offensæ vivacem memoriam palam ostendentes. Sed ecce, quibus doloribus hanc suam agendi rationem depingant. Verum est, inquit, quòd benevolus ipsi non sim, sed neque ipsi malè volo. Permitto ipsum agere res suas: & hoc satis est; nec enim ego antea ab ipso plura recepi. Et hujusmodi excusationibus sibimetipsis fucum faciunt, persuadentque se ad plura facienda non obligari. Sed vehementer se fallunt. Christus Dominus quamplurimis in locis præcipit non solum ut proximo non velimus malè, sed ut eundem quoque diligamus. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos: diligite alterutrum: diligite invicem: diligite inimicos vestros*. Neque satis est, non velle alteri in animo malè, necesse

est illud ipsum etiam, quod sentit, demonstrare; unde cum alteri non loqui clarum sit latentis odij indicium, semper tenemur cum eo fermocinari, tum ad tollendum scandalum, tum ad subtrahendam occasionem, ne alter duntaxat inimicitiam retineat. Imò obligamur etiam, ut primi simus in salutando quocunque tempore, tametsi non fuerimus salutati, aut resalutemur. Qui fecus agit, viperam intra conscientiae finem latentis peccati mollibus excusationum infirmarum herbis fovet.

Simili modo nidulantur peccata in animis quorundam divitum, qui immoderatis sumptibus luxum alunt, supra quam illorum conservandi status ratio exigit, vivuntque immemores praecepti, quo obstringuntur ad elargiendam elemosynam non solum in extremam sed etiam gravi necessitate constitutis, quando hi absque magna difficultate sustentationem habere non possunt. Hoc illi non considerant modò, quia nolunt intra animum admittere cogitationes, quaecunque molestiam asserere solent; at experientur & sentient olim in supremo vitae termino, quando citati à Iudice ad reddendam rationem, confusi peccatum hoc suam cogentur intueri, & clarè intelligere, quam multis carere debuerint inopes, quæ abundanter equis & canibus alendis objecta sunt. Et longè tristior illos manet confusio, qui dominum aliquod sive in factis sive profanis habent; hi enim non solum ad faciendam elemosynam sunt obligati, cum rogantur, sed etiam tenentur investigare pauperes, eorum miseriam inspicere, ut illam sublevent. Equidem sunt, qui

pauperes indagant, at solum ut vilis pretio ad se trahant, quæ miseri difficilis annonæ tempore coguntur alienare, vel ut pecuniam subministrant cum notabili usura. Et sic arbitrantur se pauperum opitulari calamitati. Aliter sentiet, qui rem aqua lance expendit, dicetque eos miseris ovisculis graminis nonnihil objicere, ut opportunius lac exprimant, lanæque exuant, aut etiam deglabant.

Tertia classis oculum peccatorum in sinu suo foventium, ex ijs constat, qui facillimè tempestivam admonitionem, aut delationem errantem retrahere & gravia proximi mala possent impedire, nec tamen faciunt, dicendo, nulla se lege adstringi curandi aliena; sed propria. Quasi verò excusabilis esset, qui verbo unico viatorem à periculoso vado posset abstrahere, cum eundem progredi sine ret atque submergi. Nolunt isti attendere praecepto de correctione fraterna multoties à Christo inculcato, ubi spes est lucrandi salutem proximi, eumque adversus peccatum mortiferum protegendum. *Dominus*, inquit Sapiens, *mandavit unicuique de proximo suo Eccl. 12.* An non videtis, quantum imminente naufragij periculo nautæ collaborent, sibi que mutuum ferant subsidium, præjiciunt è navi funes, remos, tabulas & quidquid subsidio esse potest cum morte lustantibus. Simili ratione adjuvari à nobis oportet proximos in damnationis discrimine versantes.

Denique supersunt occulta peccata scandali, quod committitur, quando vel studio & directè quis intendit alterum inducere in peccatum, aut saltem indirectè pravo suo exemplo invitat nullam illius

illius habita curâ. In his casibus præter alia peccata violatur charitas posito offensionis lapide, in quem impij proximus. Et quis hæc perpendit? quis se horum in Confessione reum facit, cum quotidie propè, sive verborum, actionumque levitate & in honestate in suarum cupiditatum retia impellant animas, esca illiciant, scelerum Magistri innocentiam perditum eant: Hi sunt diabolici aucupes, de quibus conqueritur Dominus apud Hieremiam: *Inventi sunt in populo meo impij, insidiantes quasi aucupes; laqueos ponentes & pedicas ad capiendas viros. Hierem. 5.* Ceteri aucupes ærem, hi cælum evacuunt. Quid enim aliud agunt, quam ut animas è paradiso raptas ad infernum deturbent. Væ illis! non mea sunt hæc mina, sed Christi Domini: *Va per quem scandalum venit. Matth. 18.*

Scandali hujus culpam præ reliquis incurunt carnis vitio dediti. Non enim ipsimet libidinum suarum sordes advertunt (quemadmodum assueti sulphuris fectori intra montium cavernas vivunt fosfores) cumque facillimè labantur, facillimè quoque secum alios in ruinam pertrahunt. Volui inter varia occulta peccata istud eò ardentius perstringere, non quòd judicem, hujus malitiam esse incomptam, sed ne fortè non omnibus ejusdem enormitas sit manifesta & perspecta. Ex perniciosissimis erroribus, quibus mundus involvitur, est, quòd fallaciter persuasus rarissimos sibi fingat casus in carnali vitio & agnoscat. Multos est invenire, qui liberè se hujus profitentur patronos. Audent fragilitatis pallio cohonestare

& tantum non necessitate coactos absolvere. Et si aliud non efficiunt, minorem criminis istius æstimationem, quam necesse est, hominum animis inducunt. Ah excutite aliquando latram huic monstro & deprehendetis, quanta subsit turpitudine & fæditas. Angelicus Doctor 2. 2. q. 54. art. 3. Instituit quæstionem atque expendit theologico rigore gravitatem hujus criminis, ac demum concludit: simplicem quoque fornicationem graviolem in se continere culpam, quam ullam aliam quiscunque peccati, quod contra proximi charitatem committitur, homicidio solum excepto. Major enim est furto, quo fortunæ bona capiuntur; Major detractione, qua fama laeditur & denigratur. Etsi illa inferior est homicidio, id provenit ex eo, quòd libido opponatur & injuriosa sit ac noxia vitæ primùm nascituri, homicidium autem vitæ jam nati, itaque ubi illa prohibet ad possessionem, istud ab eadem exturbat. Quòd si hæc cum veritate sentimus de fornicatione, multò magis locum habebunt in cæteris luxuriæ speciebus, quæ connexum habent vel sacrilegium, cum peccantes sunt castitatis voto Deo consecrati; vel injustitiam, cum matrimonij vinculo sunt illigati, vel aliam hujus generis malitiam. Qui Proverbiorum caput sextum perlegerit, inveniet peccatum furti dici parvum in comparatione libidinis; non idèò quòd absolutè modicum videatur, cum sit gravissimum & plurimis Scripturæ factæ testimonijs damnatum ut horribile & execrabile vitium, sed quia parvum est respectivè, veluti si mare mediterraneum

neum dicitur parvum, quod tamen maris nomen retinet etiam cum vastissimo Oceano collatum. Accedit, quod reliqua peccata animam duntaxat contaminant, carnale autem teste Apostolo præter animam etiam corpus inquinat atque commaculat, quod tamen mundum conservari deberet veluti templum DEI. Plus deprimit hoc vitium sua spurcicia, quam ullum aliud ex cæteris: unde legitur apud Ecclesiasticum quod *omnis mulier, quæ est fornicaria, quasi stercus in viâ à prætereuntibus concalcabitur Eccl. 9.* Offuscatur intellectum, turbatur ratio et brutis reddit similiores. Reliqua peccata unâ alterave vice admittuntur; luxuria nullo se numero vel termino patitur concludi. *Formicati sunt & non cessaverunt.* inquit *Oseas Cap. 4.* Quam multi sunt, de quibus affirmari potest, *Pf. 57. Erraverunt ab utero: videnturque cum lacte suxisse venenum hoc, & falciarum loco ab infanzia iniquitatis vinculis fuisse ligati, nunquam nisi cum vita ea deposituri. Peccatum istud hoc præ cæteris in se habet, ut non facile quemquam sinat respiscere, & ad Deum reverti, juxta illud, quod in Osea Cap. 5. legitur: Non dabit cogitationes suas, ut revertantur ad Deum, quia spiritus fornicationum in medio eorum.* Siquidem tanta peccandi assuetudo, & sætidæ voluptatis usus atque frequentia adeo vincunt, debilitant, fascinant, suæque potestatis faciunt voluntatem, ut etiam cum volet ex cœno emergere, cautè admodum sit agendum & cavendum, ne altius eadem immergatur. Licebit ergo cum Isidoro sentire & concludere: *Magis per carnis*

luxuriam humanum genus subditur diabolo quam per aliud peccatum. L. 2. de summo Bono C. 36. Sed unde opem petamus, & præsidium? si funditus monstrum istud desideramus evellere; arripiamus fulmen ex divinæ Justitiæ officinæ, estque Odium summum, quo Deus illud abominatur. Maximum supplicium, quod Deus Omnipotentis suæ brachio de peccatoribus sumpsit, fuit cataclysmus, quo universum genus humanum majore longè numero constans quam nostris temporibus haustum aquis perijt, octo duntaxat capitibus per Arcam subtractis. Et hæc immensa aquarum moles nihil spectabat aliud, quam ut ardentem luxuriæ rogam extingueret. I nunc, & innumera cadavera cogitando collige, marcida ossa in unum cumulum montis instar congere, hæcque superimponere epigraphen: *Hæc est Justitia, quam Deus exercet contra libidinosos.* Ac tum si aures, dic libidinem leve solummodo esse peccatum, & balsamum sordibus asperge.

CAPUT IV.

De alijs peccatis occultis, quæ magis propria sunt cuius statui.

Quemadmodum extant Leges, quæ in genere omnes attingunt & obligant Christianos, sic quoque inveniuntur cuius statui propria & particularia præcepta, quibus non omnes sed ij solum, qui ejus conditionis sunt, obstringuntur.

tur. Circa hæc multa accidunt ignorantia culpabiles. Afferam ex ijs nonnullas, quæ frequentius solent evenire, unde cæteras deducas, & discas saltem dubitare & indagare: quippe idem præceptum, quo servus jubetur mandata Domini sui exequi, exigit quoque, ut ejusdem habeat suspectam voluntatem. Qui secus agit, suammet animam fallit ignorantia affectata, eosque imitatur, qui juxta Sapientis verba. *Proverb. 1. Moliuntur fraudes contra animas suas.*

Ex hoc numero sunt 1. Sacerdotes illi, qui adhuc sablimem dignitatis gradum ascenderunt modicâ tinctâ litteraturâ, nullamque posthac curam habent, quo modo se reddant idoneos, tum addiscendo linguam latinam, tum eam scientiam tibi comparando, quæ uti requirit Concilium Trident. Sess. 23. C. 4. & populo tradere possint fidei vitæque documenta, & quæ pertinent ad administrationem & bonum usum Sacramentorum. 2. Huc revocandi sunt illi Sacerdotes, qui habitu verius militem, quam Clericum repræsentant nullo clericali tonsuræ signo apparente. 3. Qui maxima festinatione Missæ Sacrificium deproperant, cibo vescuntur angelico, vel potius (uti beatissima Virgo nonnisi revelavit) canum instar objectum bolum deglutunt. 4. Qui palam se turpitos amore ostendunt, choreis & tripudijs interfunt, cauponas frequentant cum insigni Sacerdotalis status nota & contemptu. 5. Qui domi suæ retinent mulieres suspectas obmurmurante populo. 6. Qui plura in se recipiunt Sacrificia, quam longo tempore valeant satisfacere. 7. Qui beneficia a

depti sunt per pecuniam. 8. Qui non elemosinæ attribuunt ea, quæ de redditibus superflue congruæ sustentationi, sed sæpius largiuntur sæcularibus, aluntque ex altari illos, qui non serviunt altari, imò non raro noxij sunt & inimici.

Hi sunt defectus circa obligationem omnibus Sacerdotibus communem, quibus jungendi sunt proprii ac particulares Pastorum, qui animarum curam gerunt. Considerent primò quam graviter peccent, ambiendo & suscipiendo in se curam Ecclesiæ alicujus, non pasceudi gregis causa, ut loquitur Prophetata, sed suimet. Involant in hoc minus nullo instructi necessario scientiarum præsidio, & præsumunt portare onus angelicis quoque humeris formidandum. 2. Graviter delinquant, si vestiam Sacerdotium munditiem negligunt & Sacerdotum valorum omniumque eorum, quæ tremendo Missæ Sacrificio subserviunt. 3. Si ultra tres menses intra anni unius spatium absunt à pastoralis cura non facta debita provisione. 4. Si recusant confitentibus aures præbere, rationabiliter postulantes. 5. Si prætermittunt rodiores inter confitendum prudenter interrogare, neque ijs declarent peccatorum suorum gravitatem, sed magis levissimas poenitentias injungendo ob enormia crimina animum addunt sua facilitate ad ea ipsa repetenda, itaque à se dimittunt. 6. Si non tradant Doctrinam Christianam, neque subditos suos doceant modum bene obeundi Sacramenta Confessionis, & Communionis, licet summa ipsis incumbat obligatio tam jure divino (dicente Chri-

subitò fœdissimorum scelerum aspectu, quæ priùs levia putabant, exterriti ac prope exanimati, hæud multum absunt à desperatione. Refert Joannes Climacus Grad. 7. de quodam Monacho, nomine Stephano, cui post quadraginta annorum pœnitentiam Dæmon quædam peccata occulta objecit sub ultimam vitam horam, tanto moribundi tremore, ut dubia manserit ejus salus.

Itaque ut medicina huic malo afferatur, quod tanto gravius est, quò altius intra venas abditum later, recurre in primis ad Deum & humillimo mentis affectu ora supplex, ut si quidpiam hujus veneni malitiosè absconditum cordi tuo inhæret, id clementissimè dignetur aperire. Recordare, Josue cæterum sapientissimum Ducem à Gabao-nitis deceptum, propterea, quòd antequam Legatorum postulationis daret responsum, rem in oratione Deo non proposuisset examinandam. Suspira proinde ex animo ad DEUM & dic: *DEUS meus illumina tenebras meas.* DEUS meus emitte lucem tuam, & illumina faciem meam, nec permitte, ut prævalent adversus me tenebræ & caligo mortis. Deinde diligenter inquire in obligationes tui statûs, interroga eos, qui consilium possunt suggerere, nempe virum peritum moralis Theologiæ, aut doctum Confessarium: elige viam semper securiorem, nam, uti Christus monet: *lata & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem.* Matth. 7. Noli ergo actionibus sequi plarium vestigia: *Non sequeris turbam ad faciendum malum,* ait Dominus Exod. 23. Nec te sine à torrente abripi instar evulsæ arboris.

Quid refert, tametsi à coartaneis tuis, & qui tuæ sunt conditionis, hoc ipsum fieri non videas? quid tum, si viam istam non teneant, dummodo probata sit & bona. Dic cum Propheta Michæa, pergant reliqui, quam cuivis placuerit, ambulare semitam, at ego quam semel ingressus sum, non permutabo, viam. *Omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine DEI sui, nos autem ambulabimus in nomine DEI nostri in æternum, & ultra.* C. 4. Si Christo docente didicisti, portam esse angustam, & viam arctam, quæ ducit ad cælum, quid plura scire desideras? Melius est salvari cum paucis, quàm perire cum multis. *Quàm angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam,* Matth. 7.

CAPUT V.

De Examine circa cogitationes.

Quod in civitate munita majore vigilantia custodiri solet, est castellum. Eodem studio ab anima defendendum est cor contra peccata cogitationum. *Omni custodia serva cor tuum,* Prov. 4. Verùm multi sunt, qui parvi faciunt hanc custodiam. Delinquent facile, nec errores suos reputant. Unde venit, ut minorem numerum peccatorum in Confessione explicent. Oportet ergo statuere, in quo peccatum cogitationis consistat, ut discatur, qua ratione examen sit instituendum.

Quemadmodum, qui principis allo-

quo

quo sui desiderat, eum priùs oportet adire palatium, per scalas ascendere, ac multa transire conclavia, usquedum ad ipsius Principis conspectum perveniat. Sic objecta illa irritantia, priusquam ad intimum voluntatis conclave penetrant, debent per multas potentias obtinere accessum. Primò intrant per sensus externos, visûs, auditûs, odoratûs, tactûs, & gustûs, qui portarum instar sunt. Dein procedunt ad sensus internos, per quos veluti scalarum gradus ascendunt. Hinc phantasmata subeunt similem amplissimæ aulae, tandem post longam conclavium seriem ad intellectum ac denique voluntatem pertingunt, licet hæc omnia brevissimo temporis spatio absolvantur. Priusquam voluntatem ipsam occupent cogitationes, peccaminosæ non sunt, sed meræ tentationes, quòd si illam assequantur, peccatum contrahit, si consentiat & amplectatur: uti vicissim præmium meretur ijs repudiatis. Notandum est, duplici modo hic à voluntate posse peccari. Primùm *Desiderio*, quando voluntas ardentè & efficaciter desiderat & decernit rei executionem, veluti cum quis inimicum conspectum desiderat interimere. Alter modus est *Complacencia*, cum voluntas non quidem petit opere ipso exequi, quod propositum est, sed se se eodem oblectat, & ex prohibito objecto quandam percipit voluptatem. Ut cum quis inimicum suum ab alio occisum intuetur, sibi que in ejus aspectu complacet. Et hæc complacencia appellatur *Delectatio morosa* à mora, qua voluntas ei hæret affixa. Extendit se tam ad peccata præ-

terita, quàm futura, repræsentatque objecta, tam quæ esse possunt, quàm quæ esse omnino non possunt. Ubi intelligi poterit gravissima deceptio: qua sibi ipsis fucum faciunt multi hominum: qui tam libenter impudicos miscent sermões, tanquam grandia & heroica recenserent facinora; seque postea excusant & dicunt, non se habuisse animum opere complendi verbis prolata. Parùm interest, etsi desiderium nullum concipias; si voluntariè delectaris, tibi que obscæna placent objecta, in grave peccatum morosæ delectationis prolaberis. Qui in lusu pilam non eo momento, quo advolat, paratus est repercutere, vitium committit, ut ergo prævertat errorem, quid agendum? tempestivè reverberanda est. Ita hoc loco moneo & hortor non solum, ut peccata cogitationum diligenter examinando discutias, verùm, quanta potes vigilantia caveas, resistasque principio tentationum. Torrem transili, antequam intumescat, neque cunctando hostem roborari permitte, citò opem divinam implora, quolibet evadas; allabora cogitationes malas bonis & salutaribus velut clavum clavo repellere. Ni hoc feceris, prævideo evidens tuæ damnationis periculum: idque ex duplici capite. Primò quia cogitationis peccatum oritur facillimè, quando ad operis executionem concurrere debent multæ circumstantiæ, quæ rarò omnes conveniunt: ita peccatum opere completum præcedunt magno numero desideria mala, sæpe mense integro aut etiam anno continuata. I nunc & calculum subduc immanis cumuli grandium pec-

C 3

catorum

catorum, quo misera oneratur anima, adeo ut nisi per infinitam DEI misericordiam staret. mundus ipse tanto ponderi sustinendo impar foret: atque hac causa est, cur tanto difficilior sit istorum conversio, quanto difficilior est mancipio catenis onerato fugam arripere, aut agro pestiferis ulceribus correpto ad patriam redire sanitatem.

Alterum, unde luculentum damnationis periculum enascitur, caput est. Quod sub extremam vitam terminam, nisi Divina Clementia miraculo prope sua gratia submittat auxilium, vix appareat, quae ratione longo usu & consuetudine depravati homines ex occurrentium cogitationum fluctibus, quibus obruantur, possint eluctari: quandoquidem eo temporis articulo daemon vires omnes ad vindicandam sibi animam, veluti bellidux robur exercitus colligit die, quo decretoria pugna est ineunda, astem & industriam omnem ad signa convocat. *Descendit diabolus ad vos, habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet. Apoc. 12.* Novit aeternalis hostis, modicum sibi superesse temporis, quo elapso spem sibi quoque praedae creptam, eam vero semel apprehensam nunquam amplius e manibus rapiendam: & hinc miram non est, eam tanto furore & impetu aggredi moribundos. Porro atrocissimum hoc praelium totum geritur cogitationibus. Opere enim ob corporis debilitatem vix peragi quidquam aut peccari poterit, etiam cum liberet. Quanto igitur suo detrimento miser peccator hanc pugnam inibit, undique oppressus incumbente tristitia. Vicini discriminis horrore, assuetudine ut

alias in simili conflictu fieri solebat, succedente & iubente facere deditorem, armorum usu ad spem victoriae penitus substracto? sed forsitan nunc aliquid praestabunt arma? Nostis selectissimam armaturam Saulis nihil praesidij attulisse Davidi, eo quod non esset assuetus eam gestare, captoque experimento dixisse: *Non possum sic incedere, quia non usum habeo, & deposuit ca. 1. Reg. 17.* Id ipsum faciet peccator; ideoque nudus & inermis a fronte excipiet hostem invisibilem, astutissimum, summam vi atque impetu irruentem, a quo si victus pugna excesserit, actum est de summa rei. Refert Surius de S. Elzeario, eum jam mortui propinquum cepisse vultu impallescere & turbari, itaque per aliquantum temporis spatium pestitisse, demum revocata pristina serenitate in ejusmodi prorupisse verba: *O! quanta est daemonis potentia & robur in tentando sub vita linem.* His dictis expiravit. Si itaque tanta vires daemoni sunt in ultimo momento adversus ejusmodi Sanctos, qualis hic fuerat, qui non solum ab omni graviore scelere erat immunis, sed unicum sponsa florenti virginitatis DEO consecratum coluit, Angelico candore intra conjugalem thalamum prope miraculose conservato: quid miseris illis eveniet, qui a pueritia, usque ad supremum vitae terminum obscenitatibus innutriti consenserunt, ut peccandi habitum sibi connaturalem fecisse videantur; unde cum hactenus ipsum peccatum potius instar hauserint, *bibunt sicut aquam iniquitatem.* Qui fieri poterit, ut praestantissimi saporis illicio se non patiantur attrahi? quomodo gravissimum

vissimum tentationis insultum perferent, qui modo non expectata vi se dedunt? Qui levis aetate statim prosternuntur, quomodo consistent violento impulsu ventorum turbine? Qui tenue filum nequit abrumperere, quomodo distrahent rudentem? Et qui ob virium debilitatem liberam ab ostio valvam non valent reanovere, quomodo ferreis oblectata repagulis claustra perfringot? *O!* quot DEI benignitate tempore ad patientiam concessio fruebantur, qui in fine demum vitae suggestione diabolica & suamet insolita consuetudine inclinante everti perierunt? Quantum profuisset miseris & nunc aeternum damnatis, si afflueissent mox in principio resistere tentationi confugiendo ad opem divinam, Deipatae Virginis aliorumque Caelitum praesidio invocando, formamdo, seque triumphantis crucis tessera signando, exercendo oppositos virtutum actus, protestando & optando milles prius mori, quam praebere assensum? sed nullus nunc superest locus penitentiae. Utere ergo his remedijs, dum tempus finit, fac ut ipsa tentatio tibi stimulus sit revertendi ad Deum. Noli bruto & stolido illorum duci sensu, a quibus ita peccata interna vilipenduntur, ut ea pro nihilo habeant, propterea quia executioni data non fuerunt; sed pro certo habes tanti ponderis esse in DEI oculis cogitationem absque opere, quanti ipsummet opus. Non est necesse, ut conjuratio sortatur effectum ad incurrendum laetae Majestatis crimen, sufficit illam in arcano fuisse decretam. Ideo quando cogitationes contra Deum conjurat, cui magis perspectae sunt, quam

ulli principum rebellio suorum subditorum, patum culpam minuit, si opere in publicum non prodeant. Quare si bene tibi vis consulere, quamprimum intrate tumultuationem experiris, mox ad Deum recurre, seditionis motus circumvela, fidelitatis juramentum renova, sponde constans obsequium, itaque curatus evades. Cum ad Confessionem te accinges, sedulo perquire, num aditum tentationi aperueris, & praecipue investiga, an non occultis odiis, aut vetitis amoribus sis implicatus? Ita siquidem & concupiscentia duo fontes sunt, ex quibus hujusmodi promanant desideria, sicutque geminae sanguifuga identidem clamantes *affer, affer.* Atque haec industria efficiet, ut nunquam infra conscientiae suam mortiferum peccati virus delitescat, ex quo sempiternam animae tuae mortem pertimescas.

CAPUT VI. De Dolore necessario Penitenti.

Qui ad venationem egreditur, ei satis non est, seratum vestigia deprehendisse, sed quanta potest, maxima contentione irretitas nititur conficere, in quo omnis adhibita opera pretium est collocatum. Sic qui se praeparat ad Confessionem, acquiescere non debet vocatis in notiam peccatorum monstris examinis beneficio, sed oportet eadem valido doloris ictu contundere ac trucidare. Et hic est fructus bene peccati examinis. Non serendus quotundam mos habet, ut omnem operam impendant

dant indagandis malefactis, & dein nulla habita doloris cura Confessionis Sacramentum accedant, rati se optime paratos atque dispositos. Quid juvat errores habere detectos, si dolore non evitantur? Quid, inquam, utilitatis afferat Confessio, cui pars deest essentialis, qualis est dolor seu contritio? Pro certo igitur statuendum est, validam non esse Confessionem dolore destitutam, qui saltem debet absolutionem imò juxta multorum opinionem etiam ipsam Confessionem præcedere. Doloris nomine non intelligo sensibilem, lacrymis & spiritibus conjunctum, sed detestationem, qua voluntas peccata odit, & execratur vellètque nunquam perpetrata, ac discernit posthac non amplius committere; tamen detestatio ista, cum intensa & fervens est, facile sensus quoque occupet & ad plañctum permoveat. Porro dolor hic duplex est, unus perfectus, qui appellatur *Contritio*, imperfectus alter, vocaturque *Attritio*, Utrumque hoc loco exponam.

Quando anima se gravi contaminat peccato, tunc ut loquuntur Sancti, tergum DEO suo obvertit, vulvūque creaturas respicit, eas amando supra summum Bonum, de quo Deus ipse per Hieremiam conqueritur. *Venerunt ad me tergum & non faciem Hierem. 2.* E contrario, quando anima respiscit, concepto errorum suorum dolore, à creaturis se sursum convertit ad Deum. Quòd si ergo per hunc dolorem ad Deum sursum tanto affectu revertitur, ut propriae utilitatis penitus oblita unico ac puri amoris studio reconciliationem desideret, tunc verae contritionis meretur ap-

pellationem, quæ nihil aliud est, quam dolor ob culpam, plus quam omnia mala exosam atque damnatam propter Deum supra omnia, quæcunque amabilia, amatum. Felicem te, si unquam in vita tua talem conceperis dolorem, & meliorem feliciorem, si vitam dolore isto concluderis! Hac ratione dolendi animam tamen candidior veluti Baptismo abluta efficitur, abstergetque prorsus omnes culparum maculas, quamprimum salutaris Confessionis Sacramentalem balneum fuerit mundata. Qui dolorem istum concipit, habet dolorem summum, quia peccatum præfert omnibus malis, habet & purum, quoniam unice ex Bonitate DEI offensa procedit: ita quidem, ut eodem pœnitentis sensu afficeretur, licet inferni calique portas clausas videret, cum Davide Deum alloquens, *Tibi soli peccavi.* Nam tamen peccando memetipsum quoque offenderim, velut rompheam bis acutam animæ quoque meæ vulnus infixeram lethale, istud tamen præ offensi Numinis dolore periurè nihil facio, ac si omnino non esset.

Quòd si verò Anima in conversione ad Deum se trahi permittit non ab amore, sed spe bonorum promissorum justis oblata, vel metu pœnarum improbis intentato, vel farditate peccati annexa, atque his rationibus permota culpam suam detestatur, tunc appellatur *Attritio*, hoc est conversio imperfecta & dolor ignobilior ob sua peccata, at tamen ob motivum supernaturale, quo anima disponitur ad recipiendam gratiam per Confessionem, sine qua attritio eam non conferret. Motivum ergo est, quòd utrumque dolorem distinguit, perfectum

perfectum & imperfectum, cujusmodi discrimen in filio & servo declaratur: ille dolet, quia patrem contristavit, non autem, quia hereditatis spe excidit, aut domo paterna fuit proscriptus, & sic unica doloris causa est Amor. Hic è contrario affligitur metu & solitudine, ne à famularum removeatur, mercede privetur propter suam negligentiam, moveturque propriae utilitatis studio & amore. Ex dictis deducitur triplex esse incitamentum seu motivum Attritionis. Primum est timor inferni, & pœnarum, quas Deus præparavit peccantibus. 2. Spes beatiudinis & pœnarum, quæ Deus promisit justis. 3. Turpitudine peccati sed lumine fidei agrita, ut dolor sit supernaturalis. Motiva verò Contritionis revocantur ad hoc unicum, quòd est Majestas Divina à nobis per peccatum offensa.

Necessitas atque distinctio doloris hæcenus expositæ singulariter ac præcipue observandæ sunt duplici hominum generi. Primum est eorum, qui in peccatis gloriuntur, alterum, qui ex fiducia Confessionis peccant facilius ac liberius. S. Spiritus oraculum est, à peccatore, cum aliis flagitiorum cano immergitur, demum rideri & contemptui haberi peccata, veluti rem levem. *Impius cum in profundum venerit, contemnit. Proverb. 18.* imò & videntur profundius in abyssum descendere, cum illa non solum contemunt, sed in iisdem etiam superbiunt. O verè miseros & cæcos mortales! Nunc gloriam quærunt ex malefactis & supremo die iudicij ab iisdem confusi, & pudæ facti montium ruinis cupient regi & sepeliri. Sed ut ad

propositum nostrum revertamur. Illi, qui se ob peccata jactant, non solum grandem incurunt culpam, sed clarè ostendunt insuper sibi necessarium deesse dolorem, quando confitentur. Hi sunt ex eorum grege, de quibus in Proverbijs sermo est, quia *quasi per risum operantur, quia latantur, quia exultant.* Quis sibi promittat tantam hilaritatem usque altè impressam postea repente permutari posse pœnitentis dolore? difficillimum est credere ejusmodi hominibus sua displicere scelera, qui ob hæc ipsa ab alijs volebant celebrari. Grandis labor est, ut verum fatear, uno momento animam ita inflectere, ut veluti monitum abominentur id, quòd paulò antè instar catelli gremio blandè sivebant & educabant.

Aliud hominum genus sæpe sapius sine dolore confitentium est, qui, cum peccarunt, dicere solent: *jam confitebor, salvares, si fuero Confessus.* Hi manifestè ostendunt simili loquendi modo, se non apprehendere necessitatem doloris, sed judicare, satis se facere, si confessario errata sua percenseant; alioquin stultum esset dicere: committam peccatum istud, & postea confitebor; quia hunc sensum verba exprimerent: committam peccatum, ac tum de eodem dolebo. At nemo nisi emotæ mētis operatur, ut habeat, cujus ipsum deinde pœniteat, tātòq; minus quanto voluptas brevior, & dolor consequens se longius in universa vitâ extendit. Præterquam quòd ex alijs quoque capitibus suam prodant stultitiam. Quid? rursus confitebor? At quis tibi securitatem præstitit temporis, quo copiam habeas confitendi? Et si nanciscaris hæc, certumne

certaine est, te ritè Confessione esse perfuncturum? Eritne ullus, qui fiducia theiaca, quam ad manum habet, imbibat venenum? Aut qui sibi ipsi vulnus infligat, dictans, in promptu adesse balsamum. Scio præclaros atque insignes passim inveniri Chirurgos, nec tamen quemquam video, qui se ex alto in terram dejiciat voluptatis causa, & ossa collidat, ut ea postea sanet atque restituet.

Sed ulterius procedamus, demus te confiteri, & quidem benè; an ignoras, per Confessionem plerumq; non omne auferri damnum, quod peccatum intulit? Non enim recedente febre continuè etiam fugiunt virium languor, ciborum nausea, noctesque insomnes. Remanent ejusmodi effectus, veluti reliquæ morbi depulsi, & efficiunt statum convalescentiæ, medium inter ægritudinem & perfectam sanitatem. Sic quoque restant pessimæ reliquæ culpæ, licet probe per Confessionem obliteratæ. Præcipuè autem duo solet relinqui, Pœna temporalis, & pravi habitus. Inprimis superest pœna permagna exolvenda, si ve in hac vita per pœnitentiam, si ve in altera per purgatorij ignes; & quando purgatorium audis, cruciatu intellige, qui in nullo differunt ab inferis tormentis, nisi quòd æterni non sunt: de reliquo adeò sunt horrendi, ut miles quidam (uti recenset S. Antoninus P. 4. Tit. 16. c. 10.) qui unicam duntaxat horam pœnali detinebatur carcere, crederet, se multis annis eo torqueri supplicio, daturatque sæpe numero tanto tempore, ut, quemadmodum in vita B. Mariæ Ogniacensis legitur, quidam non ante su-

premiu judicij diem his pœnis sint eximendi. *Va, va, va*, quædam ex animabus illic detentis, audita est à Religioso, exclamare, cui licuit purgatorij locum inspicere, *scio quòd ante diem judicij veniam non obtinero*. Ita refert Cæthulianus 3. Noviss. Repete nunc tuum illud, jam confitebor, quasi alia pœna non consequeretur præter Confessionem. Confitearis licet, at, ut ritè id peragas, pœnitentiam quoque necesse est conjungas. *Va vobis, qui videtis nunc*, ait Salvator, *quia lugebitis & flebitis*. Luc. 6. 25.

Alter effectus deterior priore, ex commissis peccatis residuus etiam peracta Confessione, est habitus malus, qui ordinariè ob imperfectum & languidum nostrum dolorem non auferretur ex integro, tamen non nihil vitium amittat. Surrexit redivivus è tumulo Lazarus, sed manibus pedibusque ligatus: figura hæc est peccatorum, qui licet ad vitam gratiæ redeant per Confessionem, resurgunt tamen etiamnum pravorum habituum vinculis constricti. Et hi mores ac malæ consuetudines ex maximis impedimentis sunt, quæ animam patitur in salutis suæ via: Nam cum sensim hæc quasi in alteram naturam transeant, grandis enascitur difficultas ad bene agendum, non secus, quam si quis funibus præpeditus progredi cuperet & ambulare. Equidem formaret gressus pedibus, at ferrea idenditem catenâ circa pedes errante, & remorante vestigia. Hinc evenit, ut multi inveniantur, qui mores vitæque juvenilis licentiam usque ad supremum spiritum retinent: & cum ipsis aliquando videntur rescindenda vincula,

eula, magis se sentiunt iisdem implicatos. Peccator, ait Psalmista, *induit maledictionem*, hoc est peccatum, *sicut vestimentum*. Ps. 108. 18. Vide nunc & pondera peccati commissi habitum. Quid autem operatur peccatum habituale? semper magis magisque se insinuat, & intravit. At quæ ratione? Attende & expavece: Inprimis veluti aqua visceribus infusa, quæ rejici non potest nisi magno doloris sensu, *sicut aqua in interiora ejus*. Deinde olei instar ipsamet ossa permeantis, quod extrahi nequit sine grandi miraculo, & *sicut oleum in ossibus ejus*. Aspice nunc quosdam senes, qui, nescio quibus modis effervescentiam ætate fractam excitant & fovent; veluti montes ignivomi, qui foris nive canescentes, intus ardent cupiditatibus: At quo pabulo hæc nutriunt incendia? sciant ossa bitumine. *Impleta sunt ossa eorum vitii adolescentiæ*. Job. 20. 11. Nec dubitari potest, non autè flammam has opprimendas, quam in cineres penitus redigantur impuri. Lascivia illorum cum ipsis in tumultum descendet quietura, *cum eis in pulvere dormiet*, veluti nunquam penitus extinguenda esset.

Videbor tibi forsitan universam malorum seriem nunc absolvisse, & veluti quodam inventario funestam hæreditatem comprehendisse, quam peccatum extinctum reliquerat: sed falleris. Superest aliud longè teterrimum, itaque horrendum, ut calamus scribenti videatur contremiscere. O Deus, ne me hoc fulmine ferias! si punire me decrevisti, non deprecor asperitatem, rigorem non delecto. Oro solummodo, ne pœnam stringas cum tanto furpre. *Corripe me*

Domine, verumtamen in judicio & non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me. Jer. 10. 24. Castigatio ista nihil aliud est, quam subtractio divini auxilij, qua Deus persæpe animadvertit in peccatorum etiam remissorum ingratitude, negando posthac quædam dona profus gratuita, quæ neque nostris debentur meritis, neque facta nobis promissio exigat, sed libera atque benefica DEI voluntate, cui placet, communicantur. Indubitatum est, quantumcunque liberum nostrum arbitrium suas intendat vires, nunquam tamen opus aliquod vitæ æternæ meritorium efficiendum. Quidquid valemus, DEI donum est, qui infirmitatem nostram elevat. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis sed omnis sufficientia nostra à Deo est*: ait Apostolus, 2. Cor. 3. 5. Auxilia ista non omnibus æqualiter imperiuntur: sed uni datur mensura bona, conferra alteri, aut etiam supereffluens. Omnes à Deo accipiunt gratiam adjutricem, qua sufficientiant superandis difficultatibus in salutis negotio occurrentibus, sed non omnes tam efficaciter sentiunt hoc auxilium, ut faciliè vincant impedimenta. Et hæc superabundantia beneficium illud est, quod citra injuriam à DEO negari potest in pœnam præteritorum scelerum, sistendo cursum gratiæ, quam, nisi peccatum fuisset, largiter in animam effudisset: ad eum modum, quo David veniam quidem dedit Absoloni fraternæ cædis, sed induci se non est passus, ut ad conspectum & pristinum honoris gradum, easque functiones admitteret, quas ante patratum facinus poterat expectare. Porro, quam facile est, ut à

tali castigatione æterna nostra salus dependeat! Navis, quæ modico instructa remigio furentis Oceani procellas non evasit, incolumis tamen ad portum appulsura fuisset, si ipsi remorum præsidio melius fuisset prospectum. Sic & anima, quæ minore gratiæ auxilio munita tentationum fluctibus obruitur, exitium effugeret secuta salutis, si abundantior sibi haberet assuetam gratiam. Non absque singulari causa factis conflagratum est lieteris. *Ecl. 5. 5. de propitiato peccato noli esse sine metu.* Quasi necesse sit peccato commisso timere, etsi certò nobis constaret de condonatione factâ; nam etiam obtentâ culpæ veniâ superesse potest hæc ipsa pœna, quacunque aliâ major, subtractio auxiliij divini, quæ multis exitit æternæ damnationis occasio. Ajunt viperæ venenum aded esse pestilens, ut licet adhibito medicamine vita eximatur periculo, valedit tamen semper maneat afflictâ, præcipuè autem oculorum hebetetur acies. Maledictum peccatum! tu es venenata hæc vipera, quæ post morsum in vulnere relinquis pestem, & singulariter visum debilitas; aded ut intueri non liceat & perpendere has veritates, veluti fide esse indignæ. *Per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie Job. 5. 14.* Ita pronunciatum est de peccatore.

CAPIT VII.

Modus hunc dolorem eliciendi.

Naturarum chartæ non solum signatos exhibent portus, sed etiam ven-

tos, quibus provehuntur navigia. Manca foret hæc nostra instructio, si declaratâ necessitate doloris, non etiam rationem docerem eum consequendi, atque ostenderem, unde tam favorabilis adspiraret aura, quæ ad felicem deducat terminum navigantes. Triplex porrigo subsidium. Primum est, humillimè sibi à DEI bonitate deposcere hoc doloris beneficium, quod ipso solo donante possidemus, estque donum aded grande, ut pluris faciat Deus, peccatorem culpæ reatu sublevari, quàm mundum è nihilo produci univèrsum.

Ex altera parte promisit Dominus, quandocunque piè & perseveranter petitori essemus, quod ad salutem nostram est necessarium, preces esse exaudiendas. Quapropter magna cum fiducia ad ipsum possumus recurrere, etsi nullo proprio subnixi merito, quia libens exaudit, neque movetur meritis nostris ad præstandum postulata, sed suamet summa Bonitate, tuisque promissis. *Si clamaverit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum. Exod. 22. 27.* Hoc præsidium orationis non solum est efficacissimum, sed pro quibusdam unicum; quippe aded indurati sunt cordis, ut nisi suffis ad DEUM precibus expugnemur, nunquam sincera conversio sit consecutura; Opus hic est caelesti rore, quo sensim penetrante emolefcant.

Alterum adjumentum erit, adhibere & ponderare ea incitamenta seu motiva, quibus animus exciteur ad pœnitentiam; quod est virgâ Moysis percutere petram, ut fluant aquæ. Quare considera & expende DEI bonitatem tantam, quam, si possemus, infinito amo-

ris

ris affectu deberemus amplecti ac venerari. Considera ejus immensam ac ineffabilem pulchritudinem, quam nemo clarè intuebitur, qui non plus millies ipsam amet quàm semetipsum. Unde si Deus vultum suum revelaret demonibus, à quibus modò atrocissimis impetitur blasphemis, non possent non verso in benevolentiam odio multiplicatis laudibus maledicta commutare. Vides nunc, quomodo admirandam hanc bonitatem, quam amare debueras, contempseris, eique tergum obverteris, ut tuas sordidas sectareris cupiditates, calcato ejus sanctissimo imperio, ut propriæ tuæ annueres voluntati. Considera infinitam ejus Sapientiam, quæ videt omnia; cogita, te ab eadem observatum, dum peccabas, quæ infinito exacerbatum odio id ipsum crimen tuum, tu verò cæcus irruisti, veluti oculos illius fallere posses, aut nulla illius, tametsi videret, habenda esset ratio. Considera ejus Providentiam semper intentam ad beneficiendum, & tu illam traxisti ad obsequendum malefactis tuis, ut nempe rebelles sibi aleret. Considera Omnipotentiam, nunquam non occupatam defendendo te contra irruentia mala, & tu illam coëgisti tecum collaborare tuis iniquitatibus, ut nempe suum protegeret traditorem. Considera Immensitatem, coram qua tu infinities vilior & abjectior es, quàm minima arenula comparata vastissimis cælorum orbibus. *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo. Isa. 40. 17.* Judica nunc, quid tu solus sis inter tot ac tantas creaturas. Et tamen ausus es caput attollere contra summam hanc

Majestatem, ei coronam detrahere, & quantum per te fieri poterat, pedibus conculcare: majore utique insanit, quàm si fornicata contra solem se se erigeret, ejusque lumen cuperet extinguere. *Contra omnipotentem roboratus est; incurrit adversus eum erecto collo. Job. 15. 25.* Plurimum etiam conferet ad excitandum hunc dolorem, si velut in bilance, statuantur peccata propria, illic DEI beneficia, non ut nobis utilia & jucunda, sed tanquam dona & gratiæ, quæ fluminum instar ex immenso bonitatis Divinæ pelago promanantia, nos deportent ad illum. Quare considera, quòd Deus ab æterno te respexit, amaverit, non ob aliquod tuum meritum, sed ex sola sua misericordia, & que decreverit creare prætermittis innumeris, quos tuo loco poterat substituire, idemque postea executus fuerit, quòd statuerat, largiendo tibi corpus omnibus instructum sensibus, animam suis ornata potentij, prospiciendo alimenta, vestium, habitationisque subsidia, dato ad hæc rebus creatis omnibus mandato tibi serviendi, quo tibi ad usum & oblectationem præstò esse jubebantur. Eripuit te ex tantis periculis & damnis. Pauperiem, qua premuntur plerumque, à te avertit. Angelum è paradiso constituit, semper lateri tuo adhaerentem. Restant innumera alia his non inferiora beneficia tibi que incognita, quæ omnia conservat & continuat in singula momenta, quòd tantundem est, ac si primò ea conferret.

Adde modò memoratis donis naturæ ea, quæ spectant ad gratiam, & infinities antecellunt præcedentibus. Vo-

D 3

luit

luit te nasci inter Christianos: toties ad percipienda Sacramenta admisit. Conversionem tuam diu expectavit, multis ob leviora delicta, quam tua credebantur, ad inferni supplicia deturbatis. Insequitur fugientem, millies cor pungit inspirationibus, horretur, & orat. *Labo- ratur rogans*, ut loquitur Hieremias. Reddit etiam facessere iustus, quia unice te desiderat esse saluum.

Huc demum revoca, & expende beneficium redemptionis, & quanti ponderis sit, DEUM ficti hominem amore tui, mortemque pro te inter tantos cruciatus perpeti, exhausta laboribus vitam quam pauper & contemptus duxerat. Moriens te infiniti thesauri suorum meritorum hæredem insituit; maximis impensis te demonis extractum mancipatu in libertatem asseruit: ad dignitatem filij DEI exivit, se ipsum in sacratissimo Sacramento tibi tradidit: atquo hæc omnia tanto amoris affectu præstitit, ut parum etiam fecisse sibi videretur, sudoris fuisse modicum, tormenta pertulisse exigua. Desiderabat longius patiendo progredi, ideoque cor suum multo acerbioribus obtuli tormentis permisit, quam ejus corpori crudelissimi infligere valebant inimici, tametsi ex tua servitute nihil detrimenti, aut ex tua salute emolumenti esset percepturus, nihilque tua damnatio ei præjudicaret.

Hæc omnia in unum cumulum congere beneficia præter infinita alia, quæ recepisti. Asservicissimam, quæ reddidisti, & pondera si potes numerum, gravitatem & sæditatem peccatorum tuorum; levitatem, qua ea perpetrasti, ingratitude summam, cujusmodi nul-

lus unquam homo in alterum hominem admisit. Obstupescet, quod te terra sustinerit, casu non fuerint averfati. Admirare creaturas omnes non ad vindicandam Conditoris sui injuriam fuisse armatas, cujus tu sacratissimum Nomen, beneficia gratiam, legem, exempla, sanguinem, mortem, redemptionem, conculeasti.

Quod si hi stimuli necdum penetrent, neque cordis tui duritiem valeant expugnare, quid porro agendum? Constitue tibi ante oculos flammillas horrendas, quæ non alio nutriuntur pabulo, quam tuis peccatis, contemplare lacus liquata pice refortes, sulphureos torrentes, subterraneos carceres, ubi tenebris nunquam discutiendis, sempiterna fame, siti, satore, tristicia blasphemantium rabie, personi desperatione excruciantur sensus omnes, omnesque animæ potentia, cui ferendum erit, quod odit, nunquam, quod desideraverit, obtinet. Et hæc omnia per totam æternitatem, nempe tot sæculis, quot stellæ numerantur in firmamento, & infinities ultra: tot sæculis, quot folia virent in arboribus, & infinities ultra: tot sæculis, quot sunt in maris litore arenarum cumuli, & infinities ultra. Ita si omnem temporis mensuram cogitando exhausseris, quantam imaginandi vis tibi representaverit, scito tamen, te nihil computasse. Quod caput est, nullum unquam concedetur sumentum, nullum ab amico veniet solatium, non colloquendi parentibus erit facultas, nulla se relaxandi, somniumque capiendi potestas: nemo vel unicam immanis illius incendij valebit extinguere scintillam: nulla

nulla à savissimis tortoribus vel unius momenti poterit impetrari poenarum cessatio. Nullum omninò, quantum ex una aquæ guttula capi posset, refrigerium. Interroga nunc carnem tuam: *Quomodo poterit habitare cum ardoribus sempiternis? Isa. 33. 14.* Quid aget æternis addicta ignibus, quid aget? si nunc lecto affigeretur per unius duntaxat anni spatium, nulla data potestate, se ex uno in alterum latus vertendi, videretur ei tormentum intolerabile. At nunc ipsi occine: O æternitas! O æternitas! Et quid te fiet flammis immerfata, si supra te stulum plumis refectum cubare, crudele censet supplicium? Et nunc non superest alia post peccatum commissum evadendi via, nisi per poenitentiam, sine qua lata jam est damnationis sententia. Nullum hic datur medium, aut ignis aut aqua. *Apposui tibi ignem & aquam.* Aut plange cum poenitentibus, aut urere cum damnatis. Unum oportet eligere, aut infernum, aut poenitentiam.

Alterum denique adjumentum expedite eliciendi contritionem, cum Confessio adeunda est, erit istud, nempe se assuefacere frequenter eliciendo hunc actum, sibi que ejus usum quotidiano exercitio, reddere familiarem, animum imbuendo nobilissimo amoris motivo. Et quis scit, an non ex hoc aliquando æterna tua pendeat felicitas? Multi ex Doctoribus sunt, qui doceant, omnes obligari in mortis articulo ad eliciendam talem contritionem, ut modo omnium optimo securam reddant suam salutem, cujus tunc decretoria jacitur alea. Et certissimum est, deficiente

Confessatio modum hunc non solum esse optimum, imò unicum. Quid ergo aget talis instante vitæ discrimine, qui artem hanc nunquam in vitæ decursu addiscere studuit? Noli tibi persuadere, scire te in theatro partes tuas acturum, qui nullum antè edidisti dexteritatis tuæ specimen. Et audes sperare, præclarum te fore in hac scena actorem, præ qua nulla dari potest magis seria? Quoties perambulant cursores stadium, antequam dies certaminis adveniat, ne ad inexploratum obicem remoram patientur. Quanto tempore docentur Accipitres redire & insidere Magistri manibus, ne cum in aucupio emittuntur, pristinam, cui assueverant, repetant libertatem. Quapropter quotidie saltem vespere priusquam quieti te dederis, in genua procumbes, & veluti ad iudicium te compones, breviter examinando conscientiam, precandoque erratorum veniam eâ ratione, quam tibi subministrabo, aut aliâ huic simili, ne improvisa te mors occupet, & latronis instar bonis omnibus temporalibus & æternis te exspoliet ignarum, quibus armis vim hostilem possis retundere.

O R A T I O.

D'Omne mi JESU CHRISTE, DEUS anima mea, Creator meus & Redemptor meus; En dies ista præterijt, & nescio quot mihi in vita mea supersint: scio equidem, semper me propinquiorem fieri ultimæ horæ, & tamen non solum delicta mea præterita non emendo, sed & novam ingratitude atque recencia debita superaddo.

Quid

Quid itaque dicam: pudet ac pœnitet, quod infinitam Majestatem tuam peccando offenderim hac die & toto vitæ meæ tempore. Detestor peccata plus quam omnia alia mala, non aliam ob causam, quam quia tu summum Bonum es, ideoque dignissimum amore. O me beatum, si nunquam commisisset, quæ oculis tuis displicebant. Certus sum, tuo fretus auxilio, quod si rursus eadem nunc deberem repetere, nullius rei gratiâ vellem committere, tuumque honorem ac beneplacitum meis commodis præferrem. Ignosce quidquid hæcenus deliqui, & miserere animæ meæ peccatricis, quod à te per pretiosum tuum sanguinem peto. Spero quod me in tuam sis recepturus gratiam, O mi clementissime Deus; interea propono firmissimè cum tua gratia evitare omnes malas occasiones, proximè confiteri, & prius mori, quam rursus peccare.

CAPUT VIII.

De proposito necessario
Pœnitenti.

Usitatum est Collybistis, non clavis quasi oculos admittente, sed accuratè inspicere, ne forte sine adulescenti, imò & trutinæ impostos examinare, ac iusto carentes pondere excludere. Idipsum licet Justitia Divina: Non approbat dolorem nostrum (qui est moneta illa, quam pro inopia nostra possumus offerre) neque acceptat, nisi prius exploratum. Prima cura est,

dispicere, num vitio quopiam laboret, sitque probi ac incorrupti metalli, nec æquo pondere deficiat. Duas exigit pœnitentiæ nostræ conditiones. Prima est, ut sit supernaturalis, tum ob motivum, ex quo procedit, tum ob gratiam, quæ concussit ad illam, illiendam. Alias non nisi humanus erit dolor, & exigui valoris. Quare si quem pœniteret violatæ castimoniam, ex eo duntaxat capite, quod publicato crimine probrum hoc cogere turberet, familia maculam inlisset, aut principis exciderit gratia; profecto monetam hic portigeret, quæ ne utiquam satisfaceret debito, uti non satisfacit Antiochii pœnitentiæ in hunc modum constituta. Sed de hoc satis dictum est supra. Restat nunc altera conditio, quam requirit sincera pœnitentiæ, ut nempe non solum probatæ sit materia, sed etiam iusto subsistat pondere, hoc est, ut non modò sit supernaturalis, sed etiam efficax, ita ut animum potenter à peccato abstrahat, neque solum modò jubeat detestari id, quod male actum est, sed insuper etiam tanto consumet robore, quo statuat, deinceps ad præterita peccata non amplius reverti. Et hoc propositum juxta probabiliorem sententiam debet esse explicitum, spectato sine primario pœnitentiæ, qui est, emendare viam peccatoris isto voluntatis decreto. Cæterum propositum hoc commune est tam conditioni, quam attritioni, & ideò in eo consistit potissima difficultas, & arduitas, quam reperit anima conversionis suæ avida. Et quot sunt, qui ab hoc scopulo consternati resiliunt atque recedunt, eam jam jam paternis brachijs unà cum filio

lio resipiscente essent amplectèdi! Quot sunt, qui ob defectum propositi, invalidas obeunt Confessiones, & sæpenumero quoque sacrilegas, hærentque antiquis infixi sordibus! *Generatio, quæ sibi videtur munda, & tamen non est lota à sordibus.* - *suis Prov. 30. 12.* Non intra unum alterumve stat, sed est maximus numerus virorum ac mulierum, tam nobilium quam plebeiorum, qui dicunt: semper in Confessionibus aperui, & expressi singula, quæ malè egi: non disfiniteor, tot jam annis me esse implicitum tali peccandi consuetudine, semper tamen sui confessus errata. Ita se credunt mundos, cum non sint: quia quando confitentur, non habent propositum, & perinde est, ac si non fuissent confessi, imò etiam deterius, quia præteritis culpis annectunt novam sacrilegij. O si inspicere nobis concessum esset libros extremo die mundi aperiendos! quot in ijs Confessiones instructuosas, quot Absolutiones male impertitas deprehenderemus! Facillimè est abjicere se ad Confessarij pedes, pulsare pectus, ac dicere: pœnitet me *Peccavi*. Didicit hoc vocabulum etiam Saul; scivit & Judas. Res ipsa loquatur, & testetur decretâ mutandæ vitæ sententiam. Quidam solent dicere: emendabo me, si potero: vellem & cuperem me emendare. At non sufficit dicere, *vellem*, necesse est, ut dicas, *volo*: exigitur enim non languida voluntas seu velleitas; qualis est pigri illius, qui *vult & non vult*. Sed voluntas firma, fortis, efficax, qualis ea est, quam apud te habes, nunquam hauriendi poculum veneno mixtum, non te ex alto præcipitandi: aut quam miles ha-

R. P. Segneri Instruct. Pœnitentis.

bet, prius vitam, quam stationem suam deserendi. Ita te quoque oportet esse constitutum, ut nunquam ullo tempore, aut occasione, cujuscunque emolumentum spe, aut evitandi damni metu, velis admisso peccato mortifero rursus gratiæ divinæ facere jacturam. Equidem necessarium non est, ut quis persuasum sibi habeat, se non peccaturum amplius, quod pendet ex eventu, estque actus intellectus. Satis est, non velle deinceps iterare commissâ, quod est actus voluntatis, qui dependet à præsentem tempore. Ad hunc modum ij, quos carnis voluptas inveteratæ consuetudinis laqueis tenet irretitos, existimant, etsi falsò, fieri non posse, ut non ad vomitum redeant. Qua ratione ergo ita malè persuasi pervenient ad propositum hinc requisitum? estne credibile, illos firmiter quidpiam velle ac desiderare posse, quod judicant omnino fieri non posse? Et tamen à plurimis talia formantur proposita. Intelligent ergo, id, quod humanas vires superat, divinæ gratiæ auxilio etiam facile effici posse, qua spe bonæ voluntatis propositum niti debet, non autem naturæ viribus, quæ nimis sunt infirmæ: Si tibi videris non posse, supplex Dei opem implora, ut tibi vires suggerat, teque juvet, auferendo falsam persuasionem, quæ momento omne robur solet enervare. Fides atque cælestis auxilij fiducia præstant, ut quis & magna se posse efficere credat; & etiam aggredi non reformidet. *Omnia possum in eo, qui me confortat. Philipp. 4. 13.*

Porrò etiam considerandum est, quod tamen relapsus in eadem peccata post Confessionem, non sit argumentum evi-

E dens

denis, propositum non fuisse verum; magnum tamen illius fit indicium, cum nulla illius sequitur emendatio, imò nec remedium. Efficacis ac seræ voluntatis testimonium, ipse convenientis medicinæ usus & applicatio perhibent ac demonstrant. Qui verè rem desiderat, mox rationem ejus consequendæ circumspicit: aviculas capturus retia parat. Si itaque mihi confitearis, te solito rariùs recidisse in peccatum, & affirmes, quòd, tuam evadendi misericordiam, duramque servitutis catenam, quâ constringeris, disempendi gratiâ jejunaveris sabbato, aliquoties D. Virginis ædes devotè adieris, ejusdem patrocinium sollicitatus, libellum pium volutaveris, pauperibus erogaveris stipem; aut similia exercueris, credam, te ex mera fragilitate fuisse lapsum. Neque ex hoc capite mihi dubitandi locum relinques de tuo proposito. At cum redieris identidem cum iisdem peccatis eadèmq; levitate ac animositate commissis, nullà penitus habita curâ emendationis; unde prudenter colligam, credamque, te conversum esse ex toto corde, veluti à DEO exigitur, & non potiùs, cum debueras cor scindere, ejus loco (ut loquitur Propheta) vestes duntaxat ficto scideris dolore? Mulier, quæ heri maritum cum planctu extulit vidua, & hodie novas spondet nuptias; nemini fidem faciet, se non fictas fuisse lacrymas; verus enim luctus non tam subito evanescit. Qui vix in gratiam cum adversario suo rediit, & eum mox denuo aggreditur, ac ferro tentat confodere, clarè demonstrat, ardentis inimicitia flammâ nunquam fuisse in-

tra animum extinctas, sed sub cinere solum tectas latuisse. Qui vix fascijs abjectis, chirurgum revocat, vulneris sui curandi gratiâ, se non ex integro sanatum ostendit, sed obductam duntaxat plagam occultâ adhuc turgere sanie. Ita & miseri recidivi, qui nullum emendationis signum præferunt, meritò debent habere suspectas suas Confessiones, idèoque metu & tremore concuti. Ipse etiam Confessarius, nisi illos extraordinariè commotos advertat, non facillè eorum proposito fidem tribuet, sed experimentum capiet, differendo (si opus sit) absolutionem, quod esse solet in quibusdam casibus unicum remedium. Nullus est ex peritis Medicis, qui non, priusquam de febrì, non ampliùs rediturâ, serat sententiam, tempus expectat. Inreca scito, hanc causam assignari à Doctoribus perditionis tot innumerabilem Christianorum, qui quotidie damnantur. *Multi sunt vocati, pauci verò electi. Matth. 20. 16.* Electorum ad salutem pauci sunt, in comparatione eorum, qui vocati sunt ad fidem. Unde, uti refert Innocentius VI. summus Pontifex, quidam Eremita densæ instar pluvie vidit animas in infernum ruere, non secùs quàm hyberno cælo densæ per ætrem nives in terram decidunt. Sed ex quo fonte hæc proveniunt? an quia non sunt confessi? non ita, nam rati Christiani moriuntur absque Confessione: sed quia non sunt confessi benè, neque habuerunt sese emendandi propositum, nec ex animo & perfectè peccata sua fuerunt derelicta. Confitentur ex consuetudine, quia tempus Paschale monet: *Et non rumpunt peccata, sed interrumpunt,*

sunt, ut loquitur S. Augustinus: & similes sunt ijs, qui noctu prohibita arma gerunt, ea ad vigillum occursum in angulum rejiciunt, quibus digressis recipiant; non enim animo relinquendi deposuerant, sed deposita repetendi. Recenset Carthusianus de quodam Religioso, qui ad Purgatorij locum fuerat deductus, ibi mirari satis non potuit, cur tam pauci invenirentur Sacerdotes, considerato lascivè vivendi genere, quo tanta eorum copia tenetur restricta. Responsum ipsi fuit: Ne mireris, fili, vix enim unus est eorum, qui veram habet contritionem, idèoque destituti dolore atque proposito in Confessionibus, quas obeunt, non huc ad Purgatorium, sed Inferni barathrum descendunt. *Ideo ibi erant paucissimi, quia vix aliquis talium habet veram contritionem: idcirco penè omnes hujusmodi eternaliter condemnantur. 3. Noviss.* Idipsum etiam refert Petrus Cluniacensis. Et hoc non solum de Sacerdotibus intelligendum est, sed de omnibus illis, qui impunè vivendi habitus sunt depravati: quod peccatum in omni quidem hominum genere admodum grave est, gravius tamen in Sacerdotibus, ob majorem obligationem sanctè vivendi, quàm eis venerabilis atque Angelica Ordinis dignitas imponit. Te igitur oro atque obtestor, per desiderium, quo ad paradisi aspiras felicitatem, ne reputes has admonitiones supervacaneas, aut scrupulosas, sed æternæ tuæ salutis necessarias: & cum te ad Confessionem paras, ne festines; commenda te ex animo ei, à quo juvari potes ad bonam præparationem, atque in primis cura, ut firmum concipias pro-

positum, ex quo in veritate potest affirmari, summam rei dependere. Ubi de salute agitur, nulla cura vel diligentia videri debet superflua.

CAPUT IX.

Quomodo Propositum istud se debeat extendere non solum ad peccatorum fugam, se etiam vitandas occasiones.

Necdum omnia complexi sumus, quæ ex male peractis Confessionibus nascuntur mala germina. Latet sub aquis scopulus, multarum animarum naufragio infamis, ad quem incautæ ac miseræ alliduntur & hauriuntur: absit, ut hæc involvaris Charybdi. Quare observa diligenter, propositum hæctenus declaratum debere se extendere non solum ad fugam peccatorum, verùm etiã ad eorundem occasiones & pericula, si sint proxima. Ut verò voces hæc (fortè peregrinæ & ignotæ) te non exterreant, præmonendus es, duo esse genera occasionum, Remotas & proximas. Occasio proxima est ea circumstantia temporis, loci, societatis, in qua quis constitutus à potiori incidit in peccatum, diciturque proxima, quia ad eò vicina est, ut uno tantùm passu distet à peccato. Occasio Remota ea vocatur, quâ homo rarè labitur, et si sæpissimè in illa versetur. Exempli gratiâ: Est qui toto anno solus cum alterius sexûs persona habitat iisdem in ædibus, & semel tandem carnali affectu victus succumbit, seque sædo contaminat scelere; hæc occasio respectu istius hominis est re-

nota, quia in hac peccandi oportunitate tandiu vixit, nec tamen lapsus est: quod si sapius, dum solus cum solâ veritatur, contingat, eum verbo vel opere Deum offendere, talis censetur in proxima vivere occasione peccandi. Hinc optimum est consilium, declinare occasionem remotam; nam, *qui cavet laqueos, securus erit*, uti in proverbij (11. 15.) promittitur; non tamen vetant omnes occasiones, uti nec omnes vitari possunt. Præcepto autem jubemur fugere occasionem proximam, quando est voluntaria, & in nostrâ potestate posita, sive eam removendo à nobis, sive nos subducendo illi: atque ita, qui non habet tale propositum, non est dispositus ad recipiendam gratiam, quoniam non observat legem DEI integram, imò actu peccat, dum amat proximum periculum peccandi. Hâc posita doctrinâ, quæ est apud omnes Doctores indubitata, quomodo quis sibi temperet à lacrymis, consideratâ cæcitate tor animarum, quæ immerse continuis peccandi occasionibus, absque animo ab ijs se avellendi, currunt ad Confessionem, ipsamque medicinam convertunt in venenum? Potestne quisquam sibi persuadere, eos, qui multis jam armis suspectæ familiaritati assueverunt, verum in Confessionibus habere propositum, non revertendi ad antiqua peccata, fugiendi certarum familiaritatem personarum, & se undequaque his laqueis extrahendi? Ecce, inquit, pergam uti illius consuetudine, & colere amicitiam, sed absit, ut in peccatum unquam consentiam.

Faciam id solum temporis fallendi gratiâ, non aliam ob causam: & de

necessitate fugiendi occasionem proximam, nihil penitus cogitant: imò mille fingunt prætextus, quibus eam evadant. Grande ajunt, hinc oriretur scandalum, multamque vulgo loquendi præberet materiam, subita mutatio; cum tamen hac ratione longè magis murmurandi ansam ex altera vivendi ratione capere soleant homines: imò citius, sinistrè sentiendi ac loquendi, amputaretur uno velut ictu materies. Et hæc nempe ea sunt scandala, quæ timentur, & partim ab affectu erga personas amatas, quo excæcantur, sumunt incrementa partim ab instigante damone, qui non permittit veritatis radios ad cor penetrare, ex Christi oraculo emisos: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te: bonum tibi est, cum uno oculo ad vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.* Matth. 18. 9. quorum verborum hic sensus est. Tametsi tibi persona aliqua ipsis esset charior oculis, cum tamen adverteris, inde tibi esse labendi occasionem, desere eam, atque repelle. Téque quantocunque etiam doloris sensu avelle. *Erue eam.* Melius est, occasione relicta salvari, quàm eâ retentâ, atque sic identidem impiè obeundo Confessiones, non solum perdere occasionem, cui adhaeresas, sed & animam, paradysum, Angelorum ac Beatorum omnium consortium, ac denique ipsius DEI privati aspectu. Quid dicemus dein de ijs, quorum non est exiguus numerus, qui non modò obstinatum gerunt voluntatem, has nunquam à se rejiciendi pedicas, quin & indices arctius sibi easdem adstringunt pro vitiis

ribus. Itaque domi suæ alunt, specioso obsequij nomine famulas, quas rectius dixeris auimarum prædatrices Harpyjas; & olim experturi sunt Furias infernales? nec tamen verentur dicere, non posse talem personam amandari ex edibus, cum sit oppidè fida, atque utilis familiaritæ, cujus fides in rei familiaris cura & administratione adeò esset probata, magno domus emolumento; & quæ demum alia hujusmodi excogitare possunt effugia. Et sic existimant hoc sub excusationis velo securè se in sinu posse fovere viperam: quasi verò paradisi gloria nullo staret labore, nulloque veniret incommodo præmium illud, quod tantis expensis Cælites omnes fuerunt adepti. An non, si fuiti ream haberes compertam, quàm primùm domo ejiceret; nec desset, quam ejus loco substitueres, rei domesticæ non minùs profuturam? & quomodo nunc eam, quæ non domui, sed animæ tuæ extremum affert exitium, audes sub tecto tuo tolerare? Gravius à Deo castigari merentur Confessarij, à quibus hi ipsi sine ulteriore examine exsolvuntur, sive ob inscitiam, sive quòd in eodem luto defixi hæreant, habeantque idcirco perniciosam compassionem, quam sibi ipsis quoque cuperent præstari, præbentes se duces cæcos suis poenitentibus ad præcipitium, in quod unâ cum ipsis devolvantur. Quid nunc prodest dicere: Confessarius me absolvit? si tu non es dispositus, non es absolutus à DEO, qui minatus est, se judicaturum justitias, hoc est, revocaturum se ad examen, & discussurum veluti judicia injusta, tales male institutos processus, absolutiones ma-

le factas, cum quibus ad Sacramenta admittuntur nullo discrimine, peccatores publici, & peccatrices: cum tamen scriptum sit: *Nolite dare sanctum canibus: nolite projicere Margaritas ante porcos.* Matth. 7. 6. Et fortè multi confessarij nunc in inferno pœnas dant, non tam ob propria, quàm aliena peccata, quorum se fecerunt participes nimiam suâ indulgentiâ. Memorat hujusce rei clarum exemplum Joannes Avila, celebris morum Magister, de quodam, cui post mortem se spectandum dedit Poenitens vanâ ac inutili expiatus absolutione, qui immodicam & inconsultam exprobrans conniventiam, severissimis verbis objecit: Tu pœnarum mearum, quibus apud inferos discrucior, auctor fuisti, idèoque mecum non nihil hinc recedes simul his dictis eum amplexus est, atque intra hiantis terræ barathrum, inter ventorum turbines ac fremitus, unâ secum abripuit. Quare sedulò discutias, quoniam ex fonte tuum oriatur peccatum; An quia mulier illa domum tuam negotiorum causâ accedit? aut quia obsequij præstandi gratiâ à te vocata est? videturque præ alijs magis industria ac laboriosa? an quia conterranea tua, & propinquitatis vinculo, vel affinitatis, tibi conjuncta est? An quia eam tibi in sponsam destinasti? An inquilina, an ædium Domina, an ad servitia conducta domestica? Quocunque demum titulo domum tuam incolat, ne te prava fallat affectio, studiosè cave. Pone aliquando securim ad radicem, atque excinde, siuerisque pes magnâ securitate. Divide, & regnabis. *Ejice ancillam, & filium ejus.* Quòd si durum hoc tibi vi-

deatur, memineris, quæ Deus Abrahamo dixerat, licet in dispari causa: *Non tibi videatur asperum super puero, & super ancilla tua. Omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem eius. Gen 21.12.* Si Confessarius tibi præcipit talem separationem, obtempera. Non est hoc ipsum, sed DEI mandatum, ejus ille solummodo agit interpretem, annuntians, quæ antea jam obstrictus eras, legem. Sapienter proinde egit S. Raymundus, illustre Dominicanæ familiæ studus, qui, cum videret omnem suam ludi operam, & frustraneas esse admonitiones, quibus conabatur Jacobo Arragoniæ Regi, cui à Confessionibus erat, persuadere, ut concubinam repelleret, non modo Absolutionem negavit, verum stans, eo relicto se fugâ subducere. Quod consilium ubi regi suboluit, vetuit sub pœna capitis, ne quisquam fugienti navim suppeditaret. Verum vir sanctus fretus divino auxilio, pallium aquis instratum inscendit, atque non plus sex horis, vastam æquoris trajectum, ex Majorica Barcellonam usque superavit: Deo justam Confessarij severitatem inaudito & stupendo prodigio approbante.

Quod si denique non esset in tua potestate, occasionem vel remove, vel ab eadem te abstrahere, teneris nihilominus cum eâ non commorari solitarius, neque fixo oculorum obtutu mirari, sed animum cogitationibus custodire liberum, mundumque à prava affectione, instare precibus è cælo vires sollicitando, aliisque huic negotio proficuis uti remediis, quibus te illæsum conserves. Alioquin tibi ipsi impones, & deplorabis serò te deceptum, quando

intelliges, quàm parum tibi profuerint alæ, quibus ad Confessarium advolare consueveras, cum interea pedes tuos diabolus constrictos teneret laqueis occasionum.

Restaret hoc loco dicere, quod, quantum efficaciz oportet esse propositum in fugiendis occasionibus, tantam quoque vim præferre debeat in condonandis offensis, & refarciendis damnis, seu famæ, seu fortunis proximo illatis, exequendo id, si ex teipso nullum supererat consilium, quod à prudente Confessario fuerit præscriptum; verum quoniam ista satis clara sunt, omittam plura dicere. Id unum cupio observari, documenta hætenus tradita, potissimum spectare lethalibus noxis gravatos. Qui timorata sunt conscientia, utantur ijs cum moderatione, & intelligant, quod, quemadmodum non tenentur confiteri omnia peccata venialia, ita neque concipere dolorem & propositum de singulis intra Confessionem; sufficit, si hoc fiat de uno illorum; & saltem intentionem habeant, non toties relabendi. Si verò nec ad istud animum sibi videantur posse inflectere, juvat, ex præteritis culpam afferre aliquam, ad cujus detestationem se plus sentiunt esse dispositos. Verum utcumque hæc veritate nitantur, nemo tamen contentus esse deberet, sed attendere, quod etiam levia peccata non extinguantur, nisi per detestationem, & remaneant in anima; eamque debilitent, ac veluti tineæ corrodescentes arborem, sensim ad irreparabilem casum disponant. *Qui spernit modica, paulatim decidet. Ecclesiast. 19.*

CAPUT X.

Proponitur Oratio dicenda ante Confessionem.

PRæcepta hætenus tam de dolore, quàm proposito tradita, nunc redueamus ad praxin, & hac Oratione veluti lacinis illemus tyronibus, qui solidiori cibo necdum sunt assueti.

ORATIO.

OMnipotens æterne Deus, cujus Bonitas est infinita, ineffabilis pulchritudo, immensa Majestas. Ecce coram te sto monstrum ingratitude. Tu me creasti ad imaginem tuam: creaturas omnes ad meum obsequium produxisti: natus sum inter Christianos, ut veræ sanctæque fidei lumine fruere: conservasti me in hanc usque horam, propulsasti tot animæ & corporis periculis, temporalibus atque æternis: adoptasti me in filium per Baptismum, meque toties participem fecisti meritorum pretiosi Sanguinis tui, per Confessionis & sacro sanctæ Eucharistiæ Sacramenta, te ipsum mihi in cibum præbendo: toties me ad poenitentiam vocasti, ac tanto me expectasti tempore, cum posses adversus me subito damnationis ferre sententiam. Redemisti salutem meam infinito tux vitæ pretio, dignatus amore mei fieri homo, & Homo inops & pauper, miseris, laboribus, omnique injuriarum genere oppressus usque ad mortem, inter duos latrones exantlatam. Pro me contristatus es in horto, sudasti sanguinem; propter me vires & robur ho-

stibus tuis concessisti, ut te ligarent, pedibus calcarent, percuterent, velarent oculos, illuderent, vultumque divinitimum sputis fæderent, Propter me fuisti flagellatus usque ad ossium denudationem, spinis coronatus, reprobatus à populo, atque homicidæ postpositus: propter me veste alba indutus veluti factuus, condemnatus ad mortem, ipsamque crucem tuismet humeris portandam, in qua suffixus impiorum blasphemis & maledictis fuisti oneratus, nemine commiserante, nulloque fomento, tres horas pendidisti, stillante ex plagis tuis, qui adhuc supererat sanguine, ac demum inter acerbissimos dolores exspirasti, desiderans longè plura pro me pati. Et nunc ego perversissimus peccator, non modo nullas pro tantis beneficijs, ac tanto amore gratias retuli, uti debebam, sed & tuam contempni amicitiam, legem tuam pessumdedi, nihili faciendo tuas promissiones, labores, sanguinem, passionem & mortem tuam. Et cur? an emolumentum ejusdam studio? & ut eo longo frui possem tempore? Heu? pro nihilo pedibus te calcavi, pro maledicta voluptate, cujus me pudet meminisse. Quis unquam Regi suo adeò ingratus extitit, veluti ego sum Regi meo, Patri meo, Creatori meo, Benefactori ac omni Bono meo; si ego ab homine minimam particulam gratiarum recepissem, quales tu mihi largitus es, nescirem quibus modis meam ipsi contestarer gratitudinem; at tibi pro ijs gratias agendi non modo curam nullam gero, sed te ipsum tracto tanquam meum inimicum. O peccata execranda! O ut illa nunquam pertranssem

trāsem : maledicta voluntas, cujus causa dereliqui fontem vitæ æternæ. O si elegissem potius mala omnia perpeti, quam te offendere : Agnosco nunc culpam meam ex tot indignis meis actionibus, infami ingratitude, & sacrilegâ prodicione, & dignum me omni supplicio profiteor in conspectu tuo. At nunc cum aliâ mihi non suppetat remedium, præter pœnitentiam, vellem tuæ Majestati à me offensæ satisfacere ingratisimus Peccator tam valida detestatione, qualis unquam in humano corde extitit, tanta contritionis puritate, quam ullus Sanctorum fuit expertus. Desidero omnem hunc dolorem sentire, & humillimè à te peto : sed novi me indignum hâc gratiâ. Non sum dignus levare oculos meos ad te, teque vocare Patrem : verè indignus sum veniâ tuâ. Sed quid mihi nunc superest, nisi ut me ad pedes tuos abijciam, & confitear meas iniquitates, tibi que supplex fiam, qui solus eas vales delere ? Et si hoc non fui promeritus, meretur id sanguis tuus pro me effusus, merentur promissiones tuæ, quibus pœnitenti mihi spem fecisti. In illo confido, per has te rogo : Ne despicias me, Domine mi, etsi à te contempti nimium quantum fuerim promeritus. Ne respicias multitudinem peccatorum meorum, atque ingritudinis meæ, sed magnitudinem infinitæ tuæ misericordiae. Protestor, quod plus quam omnia mala abominer delicta meæ, amore tui, atque ex animo displiceat, quidquid deliqui contra te summum Bonum meum, Ens absque principio, infinitæ excellentiæ atque potentiæ : Et licet infernus non esset, aut paradisi

gloria, nihilominus summè odissem & damnarem peccata mea, solum quia tu ea odisti & abominaris. Statuo nunc & propono firmissimè, cum tua gratia vitam meam emendare, & potius rerum omnium facere jacturam, quam te rursus offendere. Et quoniam novi, me tuo auxilio frui non posse, nisi occasiones quoque malas devitem, decrevi has etiam fugere, nec me amplius tantis committere periculis excidendi tuâ gratiâ, quibus me aliâ insipienter implicavi. Ecce ita confirmationem horum omnium Confessionem instituo, & animam meam sacratissimo tuo Sanguine mundabo. Tu, qui nôsti benefacere pro malefactis, largire mihi gratiam, per sanctissimam tuam possessionem, ut dignè possim confiteri : adesto mihi in omnibus tentationibus, illumina mentem meam, corrobora voluntatem meam, ut constans permaneam in hoc animi meo decreto prius moriendi, quam te offendendi.

CAPUT XI

*Conditiones præcipuæ, quæ
comitari debent ipsam Con-
fessionem.*

Temporis nunc ordo postulat, ut, postquam præmissi atque expositi necessarias dispositiones Examinis, Dolonis, atque Propositi, te manu ducam ad ipsum sacre Confessionis tribunal. At primam quidem curam esse convenit in eligendo Sacerdote, qui huic præest iudicio. Duo ille in hoc Sacramento sus-

stinet

stinet munia, Judicis, & Medici. Utrumque exigit, uti pater, integritatem vitæ, & sufficientem scientiam. in cæteris Sacramentis nihil obsunt Ministri malitia & ignorantia suscipienti. At non ita se res habet in hoc Sacramento, ubi improbitas atque imperitia Confessarij illud post se trahere solent damnum, quod Salvator indicat : *Si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt, Matth. 18. 14.* Diabolo in locum unius animæ, hoc est, pœnitentis, duæ cedunt in prædam, Pœnitentis nempe & Confessarij.

In electione Confessarij ea diligentia adhibenda esset, qualem cernimus in ijs, qui corporalis valetudinis studio improbè laborant, ut pretiosissimū nanciscantur Medicum. Ludovicus XI. Rex Franciæ uni, quem ex toto suo regno delegerat, in menses singulos decem millia scutorum pactus est, ut suæ invigilaret sanitati corporis, ac moderaretur. Sunt tamen modò permulti, qui non solum nullas in comparâdo sibi probato Confessario laboris expensas faciunt, verum etiam datâ operâ imperitum & inidoneum perquirunt, qui eos reprehensionum loco blandè, adulatoriè tractet & excuset. Imò, ne & hic ipse penitius eorum inspiciat pravos mores atque habitus, quotidie propè mutant. Noli ita agere, si desideras confiteri benè. Ora Deum, ut tibi tuisque necessitatibus opportunum dignetur submittere, & quantum in te erit, studè eligere probatissimum, qui tribus his polleat dotibus, Doctrinâ, Prudentiâ, vitæque integritate. Utere illo ordinariè sic, ut perspectam habeat veluti Medi-

R. P. Segneri Instruct. Pœnitentis.

cus non solum infirmitatem tuam, sed & naturam, inclinationes, repugnantias cognoscat, possitque mederi non modò præsenibus plagis, sed & præservare à futuris. Cum ad pedes illius te demiseris, noli cogitare, te versari cum homine, sed cum Deo per ministrum suum representato, qui vices istius gerit, atque authoritatem, nec non potestatem habet te eximendi vinculis, nullius quantacunque potestate solvendis. Itaque veluti reus vinculus coram Iudice, reverenter initium fac tuæ Confessionis; cura, ut hanc binæ comitentur nobiles ancillæ Confessionem, quemadmodum Estherem lugentem, à quibus sustineatur, *Humilitas & integritas.*

Prima itaque conditio est, ut Confessio sit humilis : consistit autem ista humilitas non solum in reverentiâ interna & externa, modò supra dicto, sed etiam in modo confitendi humili & sine excusationibus. In hoc iudicio partes agis Accusatoris, non autem advocati; ideòque errata tua inminuere non debes, nisi quantum requirit veritas processus & informationis Iudici aperienda, nempe Confessario, cujus est ferre sententiam. Multò minùs culpa in alios rejicienda est, dicendo, nihil à te malè actum fuisse, te vi ab alijs adactum, malisque deceptum occasionibus ac illecebris, aut similia prætexendo velamenta, quibus non modò tua accusantur peccata, sed aliena quoque dereguntur, & manifestantur, ita ut sæpenumero in ipso actu Confessionis, fama honorque plurium quam unius, aut tollantur, aut insigniter imminuantur, amissâ apud animum Confessarij, quam

F

prios

præis habuerant, fide, extinctâ aestimatione. Ostende potius humilitatem istam, & fatere sincero corde, omnis mali te esse auctorem: *Ego sum, qui peccavi, ego impie egi, ego inique gessi. 2. Reg. 24. 17.* Ego illius ium reus criminis. Non culpam adscribo sodalibus, occasione, aut diabolo, sed propriæ meæ malitiæ: agnosco me peccatorem, & paratus sum ut talis facere pœnitentiam. Non solum autem oportet te humiliter loqui, sed etiam humiliter tacere, quando te Confessarius reprehendit, neque cum indignatione interrumpere correctionem. Insani ac phrenetici signa prodit, qui moribus invadit medentis manum. *Mira perversitas, ait S. Bernardus, medicantii irascitur, qui non irascitur sagittanti.*

Altera conditio requisita ad Confessionem, est, ut sit integra. Et hæc integritas consistit non solum in manifestatione omnium peccatorum mortalium, quæ post diligens examen memoriæ occurrunt, sed & numeri, & circumstantiarum speciem mutantium. Quod ad numerum attinet, oportet eum exprimere plenè, si ejusdem subit mentem recordatio; sin verò factâ indagine eum assequi non liceat, dicendum, quod vero similis iudicabitur, absque elevatione aut imminutione. Quod si nec istud ob nimiam copiam fieri posse videbitur, dicendum saltem, quanto tempore quis in his peccatis persistit, & quoties solitus fuerit ea committere. Exempli gratiâ: alicui personæ consuevi anno integro, suisque lapsus propè quotidie, vel in hebdomade bis terve: vixi per annum, inimicitiam intra me fovendo continuo inquitens rationem sumen-

di vindictam. In taberna mea mercatoria hoc anno semper studui parùm aliquid emptoribus decerpere. Siquid minus verò asseratur, citra malitiam voluntariam, remittentur tam ea, quæ in Confessione fuerunt exposita peccata, quàm quæ valente memoriâ fuerunt silentio præterita.

Ex circumstantijs ex sunt indicandæ, quæ mutant speciem. At quanam illæ, inquires? Non licet id paucis comprehendere, & tradere Regulam perfectam, quæ rem declarat, atque ab omnibus intelligatur. Dici posset, tunc peccata diversam contrahere speciem, quando ita opponuntur & adversantur rationi, ut notabilem videantur habere differentiam. Sed hoc ipsum clariùs tibi explicati desiderabis. Quod praxin concernit, existimo hanc posse asserri Regulam, quâ se quis multis exsolvat dubijs. Illæ circumstantiæ mutant speciem, per quas aliquis peccat contra diversas virtutes. Exempli gratiâ; qui occidit inimicum suum ferro, non diversum committit peccatum, quàm si veneno sustulisset, quia in utroque casu eandem nec divertam virtutem violat, quæ est iustitia. E contrario, qui hostem in templo trucidat, aliud & distinctum perpetrat peccatum ab eo, quo eum in platea urbis obtruncasset, propterea, quia non solum læsit virtutem Iustitiæ, sed & Religionis. Non diffiteor, hanc ipsam Regulam non ita esse universalem, ut non patiatur aliquam limitationem; sed quia parùm praxi subservit, libenter abstineo. Quod si nec ista sufficient, quibus in notitiam venias circumstantiarum speciem mutantium, mecum sequere

quere consilium. Revela Sacerdoti id omne, quòd juxta dictamen rationis videtur novam deformitatem superaddere peccato: & sic quietus esto. Non est, cur quis etiam indoctus superfluis se finat angi scrupulis. Confessarius interrogando supplebit ignorantiam? & nisi fecerit, aderit Deus, qui non exiget à te observationem eorum præceptorum, quæ citra culpam tuam neglexisti.

Id solummodo observandum est, curam exprimendi circumstantias, in nullo genere peccati majorem habendam esse, quàm in carnali, ubi diversi status peccantium diversam quoque malitiam annexam habent. Et hinc oportet explicare, sitne persona soluta, an conjugata; an sanguine vel affinitate juncta; nullane præcesserit cognatio spiritalis, ex Sacramento Baptismatis vel Confirmationis; sitne voto castitatis obstricta; fueritne peccatum cum ejusdem an diversi sexus complice. Sed ne fusior sim, spero, à tuamet conscientia suggerendum, si peccandi diversa in mentem venit malitia: satis erit, si monenti autem accommodaveris.

Quòd si deinde Confessarius scire petet, quanto tempore peccato deditus alicui vixeris, aut assuetudini inhæseris, sincerè & candidè responde: imò etiam non interrogatus edisserere, nullaque lege te urgente. Aliâ medicinâ eger, longo temporis tractu inveteratus peccator, qualis erat Paralyticus ille, qui triginta octo annis jacuerat infirmus & languidus. Unde opus est peculiaribus documentis, quibus à relapsu inhibearur. Non contentus es dicere medico: Domine, hac nocte laboravi febris, sed ad-

dis insuper, tot jam sunt menses, quibus me febris nunquam deseruit. Et cur non etiam simili ratione te manifestas Confessario, si perfectam cupis obtinere sanitatem? Id, quod pro certo habes, certum pronuntia; de quo verò dubitas, ut dubium propone; & talia in ore appareant peccata tua, qualia inveniuntur in corde; Ne occasionem præbeas supremo Judici post hanc vitam corrigendi iudicium hoc à te institutum, & retractandi obtentam malitiosè à Sacerdote Absolutionem, latâ sententiâ damnationis irrevocabili. Absque veritate hæc Confessio non solum non est Sacramentum, sed sacrilegium. Non confiteri, malum est; pejus autem, sic confiteri, nec tunc medium ullum superest salutis. Hæc ergo obfirmandus est animus, quemadmodum famosus ille belli Dux necessitatis motivo animabat milites: *aut vincendum, aut moriendum, milites est.* Aut superanda est verecundia, quæ verat peccata sua aperire homini unico totius mundi, cui in nullo casu fas est quidquam propalare, qui compatitur, & medicinam offert, qui demum longè graviora exceptit; aut mors oppetenda, & quidem æterna. Alia erit confusio, quæ sine fine in inferno sustinenda erit ijs, qui revelare noluerunt delicta sua in Confessione, & modò insipientiam suam extremam maledictis execrantur. O quale telum erit, eor peretrans & lancinans cogitatio illa: *levissimo negotio salutem poteram consequi, & non feci! O quæ amaritudo, furor & rabies animum discruciant?* Forsitan te speras damnationis sententiam evasurum, alio à te suscepto pietatis

opere? non sufficit. Aut vincenda est verecundia, aut moriendum. Ne dicas, te jejunare: aut vincendum, aut moriendum. Non dicas, te flagris corpus tuum diverberare, aut vincendum, aut moriendum. Non eleemosynarum largitiones prætexe: laudabiles sunt, sed non sufficiunt. Postquam semel peccati vinculo te illigasti, ad eas redactus es angustias, unde te non extrices, nisi superata repugnantia, qua te à Confessione absterret, aut animæ ferenda erit iactura. Nobilis quædam femina cæterum pia, & in eleemosynas adeo profusa, ut mater audiret pauperum, damnatis famuli cujusdam sui amoribus irretita, deduci eò se passa est, ut patrato scelere, scetum ànde in lucem editum enecaret. Impuritas atque silentium fecerant audaciorem, ut sæpius iterare flagitium non erubesceret. Mira res! qua tantum animi habuit, ut scelus admitteret, non habuisse tantum roboris, confitendi, dum vixit. Perrexit interea in egenos esse misericors, quasi posthabitis tot sacrilegijs cælum invitum eleemosynis expugnatura. Sed sefellit ipsam sua opinio. Postquam è vivis excesserat, Filio suo viro Religioso se spectabilem dedit, duobus stipata draconibus, à quibus miserè dilacerabatur, eumque iussit desistere orationibus, hætenus pro se persolutis; actum esse de salute sua, jamque æternam arsuris ignibus esse adjudicatum: expositis simul criminum suorum origine, progressu, & sempiterni exitij sui causâ. Subjunxit denique, nisi mortiferum peccatum Confessione expiatur, frustra esse omnia; nihil absque hac cetera conferre posse virtutum

opera, licet totius mundi opes distribuerentur inter pauperes. *Nullum bonum proficit, ubi virtus Confessionis deficit.* His dictis cum horrendo ejulatu abrepta est à Draconibus, atque disparuit. *Collect. Ex. 3. 2. de Conf.* Ita se res habet, Benevole Lector. Nunc ergo cum nolis, uti spero, æternum perire, necesse est vincere: pessunda omnem respectum, contemne erubescantiam, & sequere consilium utilissimum, quod tibi suggerit S. Bonaventura, *Lib. de puritate conscientie.* Quando Confessionem peragis, primo loco ea recense peccata, quæ majorem tibi confusionem creant. Ita illustriorem reportabis de dæmone victoriam, quem sanctorum Patrum quispiam contempnit Confessionalia obambulantem, atque verecundiam, quam peccantibus subtraxerat, pœnitentibus restituerat.

CAPUT XII.

Quid agendum sit Pœnitenti, post Confessionem.

TAmetsi Deus malit exercere misericordiam, ad quam naturalis illum sua Bonitas inclinatur, quàm justitiam, ad quam nostra ipsum vi trahit malitia: Nilominus quia & hanc & illam in se habet infinitè perfectam, idèò ordinariè in gubernatione sua solet utramque consociare: ad eum ferè modum, quo homines plerumque dextram promptius utuntur quàm sinistram; sed cum opus alicujus momenti efficiendum est, utramque manum adhibet. Quare cum Deus in tribunali sacro impertit nobis infinitam suam

suam misericordiam, condonando culpam mortiferam, unà cum pœna sempiterna, petit quoque ostendere suam justitiam, exigendo aliquam satisfactionem, qua vel integra vel ex parte pœna temporalis, quæ remanet post remissionem æternæ, expungatur. Hæc satisfactio, seu pœnitentia, ut communis solet appellari, est tertia pars præstanda à Pœnitente, estque integralis, non essentialis, juxta superius dicta. Idcirco finita Confessione imitare Samaritanum illum, quem Christus à lepra mundatum, atque inde cum magna gratitudinis significatione reversum, tantopere laudavit. Recede paulisper in aliquem templi angulum, & sincero corde Deo gratias age, quod tibi benevolentissimè dignatus sit præbere, quod ipse proprio suo Sanguine comparavit, nempe gratiam. Dispone te ad impositam pœnitentiam exequendam; qua in te geminum tibi suggero consilium. Primum, ut mox ubi poteris, eam impleas, quod fiet, ut securior sis, à te in statu gratiæ absque peccato mortali illam fuisse persolutam; alioquin non modò nullius erit meriti, sed quandam novæ culpæ speciem præferre videbitur, ac novum incurrere debitum. Alterum est, ut majorem tibi à Confessario petas injungi pœnitentiam, Opera enim hoc nomine præscripta, & perfecta, plus sunt satisfactoria & meritoria, quàm illa, quæ proprio arbitrio suscipiuntur, atque hinc ceteris omnibus præponderant. Confessarij, sive quia parum peccati gravitatem expendunt, sive quia timeant, ne Pœnitentem à Sacramento absterreant, subinde sat leves imponunt

pœnitentias pro ijs delictis, quibus olim facti Canones constituerant severissimas. Quare noli esse contentus modicâ illâ, quam Confessarius statuit pœnitentiâ, quin potiùs auctarium ultrò adjicias, memor, quod in antiqua lege residuum holocausti ex ignibus, iussus esset Sacerdos ipsemet depositis primis vestibus transportare in locum mundissimum, ibique vehementiore flamma redigere in cineres. Quid hoc sibi velit, cognosce. Id quod ex pœnitentiæ holocausto velut imperfecto, residuum manebit, necdum completum, postquam mortalitatis vestimentum exueris, necesse erit absolvas in purgatorio *in loco mundissimo*, sed modo acerbissimo. His ita expensis, te ipsum animabis ad faciendos fructus dignos pœnitentiæ, qui triplici hæc comprehenduntur specie. *Jejunio, Eleemosynâ, & Oratione.* Jejunij nomine intelligitur quælibet corporis castigatio, per quam DEO nostrum offertur corpus. Eleemosyna completur omnia opera misericordiæ proximo exhibita, quibus traduntur bona nostra Deo. Oratio involvit actus quoscunque ad Dei cultum directos, itaque Deo nostrum præsentat spiritum. Hæc si obtuleris, perfectum erit holocaustum, nihilque quod exolvat, remanebit.

CAPUT XIII.

Quibus remedijs Pœnitens se præservet à lapsu.

Finis sincera pœnitentiæ est, non solum peccata commissa plectere, sed etiam præcavere futura. Quare veri Pœ-

nitentis est, præteritos errores non modo expiare, sumptâ de seipso vindictâ, verum etiam studiosè indagare rationes, quibus imposterum cadendi pericula antevertat. Nulla avicularum timidior est, & in vitandis laqueis cautior, quàm quæ ipsæ semel implicata, & non nisi maximo eluctata est labore. Si in hunc modum essemus compositi, opus non foret multis præceptis, quibus à relabendi consuetudine traheremur; sed experientia testatur contrarium. Qui heri evasit retia, mox ipsæ rursus capitur, & vix paucis diebus se valet continere à peccato. Oportet itaque validè se præmunire adversus recidivam, per quam peccator in deteriorem statum prolabitur, quàm erat, cum primitus peccaret. Præsertim cum diabolus, qui animam solus reliquerat, non incoinitatus soleat reverti, ut monuit Christus, referente S. Lucâ Cap. 11. 26. *Sed adducit se cum septem alios spiritus nequiores se*, itaque res semper vergit in pejus, cum aternæ damnationis discrimine. Qui quotidie inferni portas frequentat, easque pulsât & concutit, demum videbit apertas, & sequè infelicem illuc abripi inquilinum. At quibus nunc præsidij obtineri potest in bonis propositis constantia? Certum est, ad perseverandum in bene capris, opus esse peculiari Dei auxilio, qui vires & robur submittat resistendi, & modicum illud mellis, quod peccato admixtum est, respuendi. Eadem ergo adjuvamenta, quibus divinam opem nobis conciliabimus, opportuna quoque erunt ad consequendam perseverantiam. Sunt autem duo, Communio frequens, & O-
ratio.

Quemadmodum Deus in paradiso terrestri inter ceteras jucundissimas arbores unam plantaverat, quæ Arbor Vitæ fuit appellata, quod fructus illius novum identidem vigorem præberent edentibus, vitamque mortis expertem. Ita quoque in Ecclesiæ heredo constituit Arborem Vitæ, & quidem divinæ, cujus fructus in anima vitam gratiæ conferrent: & hæc planta est Sacramentum SS. Eucharistiæ. Inexcusabiles ergo sunt, qui rarò communicant, quando cadunt. Quid enim obtendent relapsibus suis regendis, cum judicio sustentent? an debilitatem, ex qua non licet furentis hostis infernalis impetum repellere? sed cur, Judex objiciet, viribus tuis diffusus non confugisti ad eum, qui te posset confortare? quid ni ad sacrum te recepisti altare, meoque te pavisti Corpore & tuomet malo nutriris recusasti. Itaque omnis evadendi via erit præclusa: *Omnis iniquitas oppilabit os suum. Ps. 106. 42.* Sic apparebit, quotquot damnati sunt, sua voluntate perijisse, quando ex mera socordia neglexerunt præsidium adeo suave, ac facile, à Christo eorum salutis procurandæ suppeditatum. Sed quid mirum? Christus, inquit S. Ambrosius, panem hunc instituit, voluitque esse quotidianam, & tot sunt, qui eo vescuntur semel in anno! prudenter idcirco ageret Confessarius, si ad inflammandam tepiditatem, frequentiorem poenitentibus præscriberet Communionem. Quod si autem Sacerdos id non injungat, esto tu ipse tibi medicus, & remedio hoc utere, accedendo ad mensam angelicam post singulos menses, & si potes, sæpius. Ajunt, in summis montium jugis albos inveniri

inveniri lepores, propterea, quod nivibus alantur. Age tu id ipsum, & mundissimo hoc cibo utere creberrimè, nec dubita fore, ut brevi tempore nitidissimo candore anima tua resplendeat.

Alterum perseverantiæ utilissimum subsidium est Oratio, quæ ut supra diximus, est universale instrumentum Providentiæ divinæ, cum, quidquid nobis vult largiri, id ferè omne petat à se precibus obtineri. Medium hoc est efficacissimum, ob multoties factam promissionem Salvatoris, qua nos certò exaudiendos prædixit, si quid salutis nostræ necessarium essemus postulaturi. *Petite, & accipietis. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Omnia quæcumque petieritis in oratione credent, accipietis.* Præterea nulla subest remedio huic difficultas: quid enim facilius esse potest pauperulo alicui, quàm elemosynam poscere, maximè ab opulento? adeoque ex hoc capite neutiquam erimus excusati. In nostra situm est potestate, conservare gratiam divinam, & non reverti ad peccata præterita, nempe assidue Dei opem efflagitando, magnâ fiduciâ atque animi demissione, quâ agnoscamus, non meritis nostris, si exaudiamur, esse attribuendum, sed ejus Bonitati, ac promissioni summâ fide præstita. Ex neglectu Orationis, originem suam trahunt omnes lapsus. *Vigilate, & orate, & non intretis in tentationem Matth. 26. 41.* Ex eodem fonte promanat inopia nostra: *Non habetis, propter quod non postulatis*, ait Apostolus S. Jacobus 4. 2. *Debiles estis, quoniam non petitis vigorem: infirmi estis, quia pro-*

salute vestra supplices fieri dedignamini. *Non habetis, propter quod non postulatis.* Et hinc tanta est orationis necessitas ad consequendam salutem, ut, qui non se per eam Deo unquam commendaret, salvati non posset; quamobrem S. Augustinus censuit unicum esse medium, quo promereri possimus quodammodo finalem perseverantiam. *Alia*, inquit, *Deum dare non orantibus, sicuti initium fidei, alia non nisi orantibus præparasse, sicut usque ad finem perseverantiam. Lib. 2. de bono perseverantiæ Cap. 16.* Prima gratia confertur non petenti, perseverantiâ nemo absque oratione potestur. Adhuc quando vehemens nos impugnat tentatio, ex qua grave peccandi instat periculum, tenemur adeo ad orationis asylum confugere, ut qui eam negligit, ejusdem speciei culpam censetur incurrere, ad quam tentatio impellit. Neque Divina solum Bonitas exoranda est, sed & in vota vocandi Cælitates, salutis nostræ Mediatores, præcipue autem sanctissima Deipara, cujus patrocinio tanta nobis obveniunt beneficia. Unde ei, qui literarum ignarus est, suaferim, quotidie recitet ter orationem Dominicam, ac toties Salutationem Angelicam, in honorem illibatae puritatis Beatissimæ Virginis, inque gratiarum actionem sanctissimæ Triadi, à qua insigni hoc ornamento fuit nobilitata: poscendo dein gratiam, per ejusdem intercessionem non delinquendi cogitatione, verbo, vel opere. Testatur Joannes Avila, multis hanc profuisse devotionem, multoque majorem retulisse fructum, quod frequentius orationem renovarunt. Illis, qui literarum cal-

lent, subserviet sequens formula Diva se Virgini commendandi.

O R A T I O.

SAnctissima Virgo DEIPARA MARIA, quoniam non dedignaris esse refugium peccatorum, ego infelix peccator, summo tamen flagrans desiderio, posthac fideliter Deo serviendi, supplex te ex intimo cordis affectu rogo, per pretiosissimum Benedicti Filij tui sanguinem pro me effusum, ad sis mihi hodie potentissimo tuo patrocinio, impetra mihi prius omnibus mundi malis obrui, antequam in unicum lethiferum peccatum consentiam. Ah! ne permittas, O Mater misericordiae, ut unquam omnipotentis Dei iram & indignationem iusti Judicis in me provocem, mihi que momentaneam voluptate comparem aeternos cruciatus. Erravi nimium densis haecenus involutus tenebris: cupio sanguineis deslere lacrymis, quod tam parum tuae studuerim respondere Bonitati, à qua tot gratijs fui praeventus, & quae meretur summè amari. Impetra mihi, O benignissima Advocata, per maximum meritum tuorum thesaurum veniam: & praesta, obsecro, ut finito paucorum dierum, qui mihi supersunt, numero in hac misera vita, consequi mereat tuo patrocinio mortem sanctam, & patiam, ubi & tecum latari, tibi que aeternum gratus esse possim. Amen.

Verum quia Deus à suis creaturis exigit non solum ut orent, sed ut vigilent, sive ut operam suam conjungant, & (ut loquitur D. Augustinus) modicum id conferant quod habent, & petant, quod ipsis deest: *facere quod possis, & petere quod non possis. Lib. de Nat. & Grat. C. 43.*

Propterea alia duo subsidia adhibenda sunt, quae nostram promoveant cooperationem.

Primum est, Occasionum fuga. Scimus, vasa vitrea quantumvis fragilia, sero etiam esse durabiliora, si allisionis periculo subtrahantur. Id ipsum experitur, qui sibi diffidit, fugitque conversationes suspectas, dissolutorum consortia, refrænat oculorum licentiam, invecunda devitat colloquia. Ne dicas, non subesse amplius periculum. Sæpius in his quoque occasionibus succubuerunt sanctitate conspicui homines, qui veluti columnæ videbantur stare immobiles.

Cogita nunc, quid de peccatore sperandum sit, qui cedit ut arundo. At tanto jam tempore liber à peccato vixi, Ideone te credis esse inpeccabilem? Certè vas testaceum non inde robustius evasit, quod longo tempore steterit illa sum. Ex argilla conflatum est, semperque mansit fragile. Incautior tange, & in frustra dissiliet. Nihil ad lapsum deest homini, nisi occasio, praesertim inermi ac imbecilli, quia nec suis resistere valet viribus, nec à Deo speciali auxilio protegitur & adjuvatur.

Denique ultimum praesidium perseverantiae, petendum est ex nostra cooperatione. Expendendae sunt, quas fides proponit, Veritates irrefragabiles & veluti acres animo admovendi stimuli; cujusmodi sunt, vitae brevitatis, mors vicina, supplicia peccantibus parata.

Memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis Eccli. 7. 40. ait Spiritus Sanctus. Quis peccare praesumeret, vivam persuasus fide, sibi moriendum esse, hoc est,

se avellendum ab omni eo; quod charum habuit, ab amicis, parentibus, opibus, commodis, voluptatibus, denique à tuomet corpore sibi discedendum; hisque omnibus exitum cessurum: vermibus incibum, succisà spe per totam aeternitatem, vel temporis concedendi ad bene operandum, quod neglexerat, vel remedij, quo admissos refarciat errores. Et haec omnia jamjam in foribus stant. Paulo post dies illucescet, cujus tu non es supervicturus vespere; aut valens feram inchoabis noctem, neque insequentem aspicias vivum auroram. Vibratur ictus iste non modò in te, sed jam jugulo immergi incipit, sic ut mors tergo inhæreat, antequam te premi sentias. Quid tunc proderunt tibi voluptates? quid honores? quid negotia & mercimonia? Quid non, cum migrandum erit, daturus esses, ut nullum unquam commisisses peccatum? Quanto redimeres pretio pauculas horas, imò momenta illius temporis, quod modò vanissimè dissipas? Quantum torqueberis, cum experieris, advenisse noctem, priusquam boni quid fueras operatus, ac promeritus felicitatis futurae praemium? Et ita revera est: *Venit nox, quando nemo potest operari. Joan. 9. 4.* Quanta erit tribulatio, cum standum erit in conspectu tremendi Judicis, conscientiam innumeris sadata maculis, eritque reddenda ratio tam eorum, quae male acta sunt, quam bonorum neglectorum, tot inspirationum, quae surdis exceptae fuerunt auribus tantae ingratitude, infidelitatis, neglectus Domini Sanguinis in Sacramentis, ita ut exprobraturus sit, quod cum ex nihilo

R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

nos produxerit, nos eum pro nihilo posse aucti fuerimus conculcare pedibus, & diabolo toties post ponere: Quis non expavescet ad tremendum hoc iudicium, tot jam Sanctis in Ecclesia tremore concussis? Et quis nisi mente captus, audebit offendere hunc Judicem, ex cujus ore procedet ultima ac irrevocabilis sententia, seu vitae, seu mortis sempiternae? si ab eo maledictionis fulmine fueris percussus, qui poteris expectare amplius boni? Cumque te damnatorum carceri adjudicaverit, quis te inde extrahet? cujus ibi recreaberis visitantis alloquio, aut à quo capies levamentum? perpende nunc, qualis in eo statu futura sit desperatio. Os aliquod luxatum, suaque naturali sede motum, incredibilem excitat dolorem; quid animae fiet, semper à centro suo, quod Deus est, avulsae? accedente adhuc igne inextinguibili, à Divina Justitia in peccati poenam succensio; atque haec omnia sine fine, ita ut si maria lacrymarum profuderis, ne minimum quidem poenarum, quibus subiectus es, extinxeris. Quis nunc erit, qui veritatis hujus luce illustratus peccate aucti, atque unicum voluptatis somnium nunquam finiendis emere tormentis? Miser Jonathas, cum se mortis reum audiret, ob violatum modico libato melle jejuniium, quo parens exercitum obstrinxerat, subito percussus horrore exclamavit: *Gustans gustavi paululum mellis, & ecce morior. 1. Reg. 14. 43.* Quid futurum est, quando gustatam dulcedinis guttulam, longè maxima excipiet amaritudo? mors perennis? mors in igne? in igne, qui nunquam extinguitur? vellēs-

ne noctem unicâ inter succentâ fornacis incendia exigere etiam totius mundi delicijs potiundi gratiâ? Haud Credo. Et tamen longè majori te exponis periculo. Quis scit, an non primum quod committis peccatum, sit quoque ultimum? & non jam arcus intentus sit, qui te fulminet? Fieri poterit, ut, cum ad vomitum reverteris, tempore confitendi deficiat, aut necessario dolore careas, & proposito, ut ingratitude tua divinæ Misericordiæ fontem exsiccet, adeò, ut indignum te reddas auxilio, quo adjutus in vitæ limine facilè dæmonis superare impugnationem. Dices: fortassis non ita eveniet. Sed quid si hoc contingeret, quid te fieret? Quot præcesserunt jam, qui hæc ipsâ cantilenâ sibi blandiebantur: Non ita eveniet; & modò sentiunt ita evenisse, ardent nunc, & ardebunt sine fine? An tu unquam in venditione aut alio contractu centum Scuta alienæ fidei crederes, nisi cautio tibi majorque securitas præstita esset, quàm tu modò habes, quòd non sis morturus in peccatis? Quis damnatorum apud inferos reperitur, qui non hoc ipsum olim dixerat: Fortassis non ita eveniet? Nullus unquam Christianorum præceptis in barathrum illud ruit, qui verè crederet, se eo infelicitatis posse prolabi. Nemo non in ore habuit, Confessione me mundabo, salvabor. Tu elige, quod tutissimum est; Quid enim oberit, vitam securæ conformare Regulæ? Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Matth. 19. 17. Si vis efugere infernum, En via: Observa legem, præcepta Domini DEL tui.

Longè verò præstantissimum remedium est adversus peccatum, si hoc iplum vivâ fide attentè inspiciatur; ad eum modum, quo scorpio ipsemet veneni sui fieri solet medicina. Efficient hoc sequentes considerationes.

C A P U T XIV.

Gravitas peccati representata Pœnitenti, quâ sibi cavet à relapsu.

Delicta quis intelligit? ait Psalmista. Pl. 18. 13. Quis est, qui intelligat, quantum malum sit peccatum mortiferum, & quis descendit in hoc mari ad malitiæ fundum? Quòd si nullus intellectus vel humanus vel angelicus eò usque possit pertingere, nihilominus necesse est pro viribus committi, ut quantum licet, tanti mali habeatur notitia, ex qua maxime consequatur horror & fuga, præsertim cum omnes, qui portas huic hosti pandunt, & in eam animam recipiunt, in eo fallantur, quòd vultum illius non inspiciant, atque examinent. *Omnis peccans est ignorans.* Unde quàm sapissimè in lacris paginis peccatores appellantur (multi, insipientes, qui intelligentiâ privati, non agnoscunt id, quod agunt. *Nesciunt, quid faciunt.* In hunc finem instituemus has considerationes, quibus adjuvari poteris tam ad commissa seriò detestanda, quàm cavenda ea, quorum faciliò esse solet repetitio, nisi robusto animi decreto præmu-

niaris. Primum considerabimus peccatum in seipso, deinde ejus circumstantias, denique pœnas.

Quod omnium maximè horrendum inest mortali peccato, eique quandam infinitam affert malitiam, est, quòd sit injuria Deo illata & contemptus Majestatis infinitæ. Unde sequitur, ut quantum Deus amari dignus est, tantam mereatur peccatum abominationem, per quod offenditur; & quemadmodum Deus nunquam amari potest, quin semper omnem excedat amorem, ita nemo unquam adeò peccatum execrabitur, ut non majore dignum sit odio. Injuria ista non est vulgaris, sed cum quadam comparatione instituta, quòd multò magis aggravat malitiam. Ideo quando homo ad peccandum instigatur, in uno quasi latere Deus afficit, eumque præceptis suis exhibitis dehortatur: *Non facias quod iniquum est, non furaberis, non machaberis.* Hinc præmium servatæ fidei demonstrando, illinc minando supplicium æternum transfuga, & hosti capitalissimo decretum. In opposito latere adstat dæmon, manu exhibens atque afferens voluptatis illecebram: & quid refert, ait, offendi DEUM? est, ipsi displiceat, tu interim quod lubet, fac; de satisfactione postea cogitabimus. Peccator ergo cum persuasus consensum præbet, tergum DEO obvertit, & opere ipso in hunc modum Deum alloquitur. Nulla mihi tui cura est, nec pensi habeo beatitudinem tuam, non me infernus terret, aut indignatio tua, faciam, quòd mihi arridet, ac in dæmonis gratiæ meæ obsequar voluntati. *Quis est Domi-*

mus, ut audiam vocem ejus. Exod. 3. 2. Hic sensus est cujuscunque, qui in peccatum præceptis ruit; & licet eum verbis cum Pharaone non exprimat, factò tamè ipso id ipsum profitetur, inferendo Deo tantam injuriam, cui excipiendæ infinitæ tollerantiæ virtute opus est. Vide nunc magnitudinem malitiæ, sub unico peccato mortali latentem. *Deus omnipotens postpositus vilissimæ voluptati, à miserabili creatura.* Vide, quid comprehendat offensa, qua peccator injuriosissimis rationibus invadit & contemnit Deum suum, qui, ut loquitur Daniel, *delinquit in omnibus.* Illum contemnit ut Legislatorem, renuens subesse ejus, quæ statuerat, præceptis. Contemnit Dominum, negato obsequio. Contemnit Finem ultimum, nihili faciens beatitudinem, benignissimè sibi promissam. Contemnit Deum, tanquam Creatorem, suametsubstantiâ; quam ab ipso accepit, intellectu, ingenio, libertate, adversus ipsum utendo. Contemnit Redemptorem, nulla habita ratione effusi pro se Sanguinis, mortisque toleratæ. Contemnit Judicem, cujus se horribilem sententiâ; pœnarumque severitatè, nihil extimescere demonstrat. Contemnit Amicum, non curando ipsius benevolentiam, & averfando oblatam gratiâ. Contemnit Patrem, renuntiando juri hæreditatis, & respuendo dignitatem filij. Contemnit misericordiam, quâ sibi spe veniæ ad liberius peccandum viam sternit. Contemnit Bonitatem, obijciendo divino obtutui peccatum, quòd nihil ipse habet exosius. Contemnit Dei omnipotentiam, quam suis famulari actionibus cogit, severissimè prohibitis. Contemnit Justitiâ,

cum nihil moveri se finit tot vindictæ exemplis, quæ in castigandis mundi flagitijs edidit. Contemnit ipsius Providentiam, subvertendo ordinem ac finem, ad quem nos dirigit: Contemnit ejus æternitatem, quasi Deus, magnitudo, gloria, regnumque ipsius possent aboleri, jam nunc ad nihilum redigeretur à peccato. Denique cetera omnia Dei contemnit attributa, *delinquit in omnibus*: Omnia naturæ dona, & gratiæ beneficia à Deo accepta, in eundem veluti hostem convertit, ad eum, quotquot in Deo resplendent perfectiones, quot favores generatim ac particulariter indulti (publicè æquè ac occultè) sunt, tot genera malitiæ inveniantur in peccato, nempe innumera ac infinita. Atque hæc considerationes neutiquam firmissimo veritatis fundamento sunt destituta. In hunc sensum conspirant omnes Ecclesiæ Doctores, exponentes atrocitatem injuriæ, quam peccatum Deo infligit: Et hoc, quod amplius est, asseverat in sacris literis Spiritus Sanctus, ponderans enormem contemptum æternæ veritatis sententijs, & efficacissimis verbis detestando. Conqueritur Deus per Isaiam, se irritum ab ijs, quos in altum evexisset. *Filios enutrivisti, & exaltavisti, ipsi autem spreverunt me.* Cap. 1. 2. Alio in loco exprobrat factum atque animi tumorem, veriùs delirium illius, qui ausus erat impudenter Deo obfistere. *Cognovi insaniam tuam contra me, cum fureres adversum me, superbia tua ascendit in aures meas.* C. 37. 28. Ad Romanos scribit Apostolus, à peccatore omnium amabilissima contemni Dei attributa: *an nescis, quia divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contem-*

nisti? Cap. 2. 4. Ecclesiasticus addit, *contempnit timorem Dei* Cap. 49. 6. Apud Ezechielem legitur, *contempnit judicia Dei.* Cap. 5. 6. Dolorem suum per Hieremiam significat, se ab Amatoribus suis fuisse fastiditum, irritum & contemptum: *Quomodo si contemnat mulier Amatorem suum, sic contempnit me Domus Israël.* Cap. 3. 20. Paulus à peccatoribus Filium Dei pedibus proterit, asseverat. *Qui Filium Dei conculcaverit.* Hebr. 10. 29. Profanari ejus sanguinem, qui sanguinem testamenti pollutum duxerit: vituperari ejus gratiam: *Qui Spiritui gratia contumeliam fecerit.* Renovari crucis supplicium: *rursus crucifigentes sibi metipsis Filium Dei.* Hebr. 6. 6. Librio haberi, & contumelijs appeti. *Et ostentui habentes.* Testimonia hæc omnia satis aperte ostendunt, quanto peccato Deo offendatur mortali culpâ; quæ si bene expendantur, neminem non permovebunt, ut ad stipuletur Beatæ Catharinæ Genuensi, sapius affirmanti: Quod, si hic mare igneum ebulliret flammis, illic mortiferum staret peccatum, neminem fore crederet, si saperet, qui non protinus celerifaltu se in flammam injiceret, malletque ignitis innatare fluctibus, nulla in litus evadendi habitâ sollicitudine, ne ab infami hoc monstre cortipeteretur. Nunc intelliges, quam ob causam Filius Dei fieri voluerit Homo, suamque Majestatem ad eum profunde demittere in ignominiarum & tormentorum abyssum. *Exinanivit semetipsum.* Satisfieri Deo non poterat etiam pro unica lethali noxa, absque ejusdem meritis. Statue in una bilance solum peccatum, (stateram intelligo non terreni, sed quod è cælo venit Sapientis

judicij)

judicij) in alterâ congere, quidquid bonorum operum uspiam à Sanctis fuit præstitum, labores, lacrymas, jejunia, eleemosynas, orationes, Martyrum sanguinem, undecim millionum, quos Ecclesiæ & supra numerat, Angelorum ardentissimam charitatem, eorumque Regiæ sanctissimæ Virginis merita. Hæc omnia in unum collecta fascem, nunquam unicum peccati mortalis pondus æquabunt. Imò si Deus tot procreasset mundos, quot stellæ fulgent in firmamento, eosque meritis impleret Sanctis, qui in corporibus affligendis, orationis studio essent assidui; nec pro minima talis peccati culpa satisfacerent. Omnia eorum, atque innumera aliorum opera appensa juxta peccatum levissimum ex mortalibus; minus præponderabunt, quam arenæ granum cum vastissimo monte comparatum. Aequalitas tanto ponderi petenda erat ex Cruce Christi, ejusque clavis & flagellis: Tantum debitum non nisi ejusdem sanguinem expungi potest, cui solvendo impares sunt omnes mundi thesauri, quibus etiam nec aquæ guttula tot annis ab Epulone divite inter inferni incendia æstuante desiderata, posset impetrari. Miraris ista? Et ego multò magis obstupesco, inveniri adhuc hominem, qui affulgente hæc certissimæ veritatis luce audeat peccare! Fidem profiteri Christianam, & tamen vivere, ut passim vivitur! aut nomen est exuendum, aut alij induendi sunt mores.

Hæc umbra est horrendæ malitiæ, quam peccatum mortiferum continet in se ipso spectatum: sed quantæ erunt tene-

bræ, quas inducunt ejusdem circumstantiæ? Quis est ille, qui se audet opponere Creatori suo: *qui contradicit Factori suo*, ac tanta libertate ipsius infinitam Majestatem contemnere? vilissima terræ globa, inquit Isaias, *Testa de Samijs terræ.* C. 45. 9. Non solum est homo originem suam trahens ex limo, ac rursus in pulverem resolvendus, coram Deo apparens tanquam non esset, sed quod plus est, summis à Deo cumulatus beneficijs, creatus infinita potentia, ineffabili conservatus providentia, redemptus maxima charitate, extremis doloribus, in filium adoptatus per Baptismum, toties ad participationem Sacramentorum admittus, laetatus sanguine & divinis pastus corpore. Et fieri adhuc potest, ut homo talis peccato se contamine? O horror! Si Tartarus, Sarcenus, aut inter densas Idololatriæ tenebras educatus, tale quid perpetret, videri potest excusabilis error: *si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique.* Ps. 54. 13. At illud ne præsumat Christianus? *Tu verò homo unanimes, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos?* Quod verò tale quid perpetret is, qui hausit Spiritum Dei sui, qui sub vexillo Christi Jesu militat, familiaris & domesticus, accumbens toties ad eandem mensam cum Domino suo, id sanè ferendum non est. Sapienter pronuntiavit S. Augustinus, Infidelem, cum peccat, mereri infernum, Christianum verò dignum esse, cui novus instruat focus, qui veluti Babylonica fornax succendatur septemplex, tortores adjungantur septemplexi ferocitate crudeliores, tantumque auctiores

cruciatu, desperatio ceteraque diabolicæ carnificinæ majores præsentibus accumulatur.

Sed forsitan Christianus peccans, id facit plerumque necessitate compulsus, sive vitæ conservandæ gratiâ, sive honoris gradum aliquem consequendi, & dominatum. Id ipsum est delinquere, nullo inde consequente lucro. *Volabant me propter pugillum hordei, & fragmen panis.* Ita desente, Dei nomine, Ezechiele. c. 13. 19. Sapientissimè levissimam ob causam Deus offenditur, ex qua vix quisquam profunderet molestus esse homini: Abjicitur Dei gratia miseræ voluptatis studio, aut tenuissimi lucelli, cui obtinendo vix aliquot expenderentur nummuli. Eo nempe progressa est jam cordis nostri malitia: Non veretur Domini sui conculcare honorem, ejus refragari legibus, nihil facere universa beneficia, & quantum valet, coronam ejusdem capiti detrahere, nulla ad hæc urgente necessitate, aut impellente violentiâ, sed solius incitante cæcæ voluntatis stimulo! *Odio habuerunt me gratis.* Jo. 15. 25. An non tanta flagitia rursus vibratis è cælo ignibus cum Pentapoli mererentur excindi, aut subito terræ absorberi hiatu?

Si extra Dei conspectum committeretur crimen, videri posset non nihil injuriæ gravitas imminuta. Sed quis ille locus, qui Dei oculos omnia terrarum comprehendentis spatia subterfugiat? In facie ergo & in oculis ipsius delinquimus, & ipso opere ita Deum alloquimur. Tametsi præsens assistas, nec te lateant intima animi mei fensa, sermones, quos profero, audias, cuius oculi mundissimi horreant

intueri malefacta mea, nihilominus exsequor. Nihil refert, cæci visa displicent: satis mihi est, hominum non observari oculis; an à te conspiciantur, nihil me angit. Tantum audent in Dei conspectu vilissimus terræ vermiculus! Et quis reorum non timet in præsentia Judicis facinus admittere? quis rebellium, Domino suo audiente, non refugit seditiosa tractare consilia? Sola Dei Majestas causas habet conquerendi de subditis, qui in conspectu illius non extimescunt irritare Domini sui indignationem. *Populus, qui ad iracundiam provocat me, ante faciem meam semper.* Is. 65. 3. Non absque singulari emphasi dixit, *semper*. Pondera istud quoniam tempore ad tam gravem iracundiam fuit provocatus? an fortè cum nos affligeret, & castigaret? Non tunc solummodo, sed *semper*: hoc est, eo ipso articulo, quo totus est in conferendo, quidquid habemus, unde ad obsequium suum nos excitet; quando vitam prorogat, quæ ita conservat, tanquam in momenta singula primitus conferreret; quando vicium porrigit, vestimenta suppeditat, quando mille etiam interna arcet discrimina; eo ipso tempore, quo nemo nostrum illius offendendi auderet admittere cogitationem, Superando ingratitudine istâ ipsam belluarum ferociam, quæ non solè cum laceffere, à quo pascuntur. Imò cum vilissimus homuncio ex se ipso vires non habeat, & facultates offendendi Numinis, quid agit ingratissimus? Ex ipso met Auctoris manibus sibi eas vendicat, itaque potentia, sensibus internis, & externis, sanitate, formâ, amicis, opibus à Deo concessis, veluti armis, Deum identidem

oppugnat.

oppugnat. Si vel umbra tanti facinoris terreno regi accideret, an non barbaram inhumanitatem, sine fine execrarentur animalium. Scriptores? Quis ergo non jam illum generis humani dicat opprobrii, iniquitatis prodigium, portentum ingratitudinis, cum quo sibi communitatem naturæ intercedere omnes erubescerent mortales? Et tamen, quantum inhumanius quotidie tractatur Deus, vix illo sentiente facti remorsum? Justas exclamandi rationes habuit, qui dixit: *Vidi prevaricantes, & tabescebam.* Ps. 118. 158. Si vel modicum quid de hac veritate degustasses, profecto non solum non auderes illum patrare peccatum amplius, verum etiam cum peccantem cerneret, cor tibi dolore rumpi necesse foret.

Ex hac malorum sentina, qui alij fructus redundare possunt in animam, quam pestilentissimi? Revocantur ij ad septenarium numerum, suntque capita totidem septicipitis illius draconis. Primus itaque peccati pestilens fructus est, Divinæ gratiæ amissio, adeo pretiosa, ut ejus redimendæ gratiâ Dei Filium proprium expenderit sanguinem. Hunc inestimabilem thesaurum dissipat & profundit peccator, insipientiâ longè majore, quam si infans nobilè gemmam nucibus permutaret. Hæc exuta gratiâ adeo deformis existit anima, ut salvâ vitâ aspici non possit. Viderat aliquando dæmonem S. Catharina Senensis, uti memorat in suis Dialogis, tam horribili specie, ut mallet nudis pedibus solum carbonibus ignitis stratum in ambulare usque ad diem extremi judicij, quam rursus in eundem defigere oculos, nec tamè, ut ipsi significabatur à Christo, prout in

se ipso est, faditâ aspexerat, sed extrinsecam duntaxat ejus imaginem. Et hæc monstrosa facies orta est ex unica mortali noxa, ea sola in stygium titionem transformavit illum, qui prius lucidum radiabat sidus in cælo. Expende nunc, quo in statu versetur anima, non uno duntaxat, sed innumeris gravissimisq; peccatis contracta, Deo que inimica? Quis satis explicet, quam abominanda purissimis illis videantur oculis? quam saniosa & satentia illa sint ulcera? Affirmat eadè Virgo sancta, quod existens Senis, sibi ex ipsa urbe Romana peccantium quorundam factorem afflatum pereceperit, fueritque visus intolerabilis. Considera, quam mephitim exhalent coram Deo, tabe malitiæ consumpti peccatores? Certum est, neminem reperiri, qui tanto perè viperarum, busonumque nidus abhorreat, quantum Deus averlatur peccatores. Interea pavonum more inflati vestibus, capillis, toroque corporis habitu superbiunt: Osi aspicerent graveolentes suas animas, quas inclusas corpori circumferunt, quam se ipsos exhorescerent! Meritò Salvator eos appellavit sepulchra dealbata: foris apparet marmor candidum, & superba inscriptio, intus verò recondita est sanies & putredo.

Alter peccati mortiferi fructus est, quod privet animam jure Filij Dei. Sanctus Spiritus ita inhabitat Justorum animas, ut, si per suam immensitatem ab ullo loco posset abesse, ijs tamen specialem suam præsentiam nunquam subtracturus esset. Quare unitas sibi hoc vinculo gratiæ, evexit illas ad dignitatem adoptivæ filiæ Dei, faciendo eas participes quodammodo

dammodo Spiritus Sancti; itaque hac ratione earum opera & actiones ex infimo naturæ gradu attollit, ut minima operatio bona hominis. extra statum peccati mortalis constituti, tantum valeat, quantum celestis gloriæ Paradisi. Porro sublimis Spiritus Sancti prærogativa deperditur unico peccato; & eadem anima, quæ modò erat filia Dei, repente degenerat in filiam diaboli. *Vos ex patre diabolo estis. Jo. 8. 44.* ait Salvator, similes electi dæmoni per culpam, quemadmodum filij patris similitudinem referunt per naturam.

Qui autem filius non est, eidem neque competit hæreditas: & ecce tertius peccati fructus pessimus, jus omne paradisi adimit, ac nobilissimam hæreditatem, præparatam à Patre nostro celesti, extinguit. Quis satis exprimat, quanti fiat, unius Monarchæ nominari hæredem! quantum honor iste parit æmulationem! Primogenitus familiæ sine comparatione antefertur omnibus, & honoratur, ipse enim regni est hæres; Nec ullus erit tam stolidus, qui cum Esau hunc titulum fratrum alicui cedat, illectus pultis edulio. Confer nunc cum cælo terram, & videbis, quantum major sit stultitia peccantium.

Quartò peccatum privat hominem omnibus meritis, antea cto tempore collectis, adeò, ut si centum annis in summa asperitate vitam traxisset, veluti S. Romualdus; cum Eusebio viginti annis ferreâ oneratus catenâ incessisset; cum Jacobo penitente annos quatuordecim vivus sub sepulchro latuisset; quadraginta supra columnam stetisset, exemplo Si-

meonis Stylitæ; plures ad fidem adduxisset populos, quam Apostoli, illustrioribus excepisset revelationes, quam Prophetæ; plus sanguinis sudisset, quam omnes Martyres: accedente solâ lethali noxâ, universa hæc perirent merita, ita ut in tali statu moriens, non plus ex illis perciperet emolumentum, quam si nihil penitus boni fuisset operatus. *Omnes iustitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur. Ezech. 18. 24.* Civis quispiam, qui impigro labore vineam excoluit, jamque sub Autumnum latus liberalem expectat vindemiam, cum repentinâ grandine videt spem omnem everfam; Mercator, qui ex ultimis mundi finibus navem agro onustam advexerat, sed sub ipsum portus ostium coortâ tempestate fluctibus haustam istuere cogitur, potest quandam lacrymis suis referre speciem jacturæ illius, quam peccatum afferre solet. Certum est, Amicos Jobi ob longè leviores casus, septem diebus hæsisse obstupescitos, & nec verbum potuisse proferre.

Quintus peccati fructus est, quo homo singulari Dei protectione nudatur. Nulla unquam mater exitit, quæ tenerum suum infantulum tanto complecteretur affectu, quanto Deus constringit amore animam innocentem. *Quomodo sicui mater blandiatur, ita ego consolabor vos: ita olim locutus est per Isaiam c. 66. 13.* Assistit, defendit, dirigit, brachijs sustinet: *ad ubera portabimini.* Continuis cor fovet inspirationibus, mentem illustrat, inflammat voluntatē, insolito confirmat robore, quò facilius suam operetur salutē. E contrario, qui peccat, his spoliatur, si non omnibus (Deus enim semper sufficienter

relinquit

relinquit auxilia ad recuperandam salutem) certè majorem partem. Et quemadmodum sol est omnibus oriatur æqualis, bonis ac malis, ut ad ejus lucem se dirigere, & membra calore animare valeant; at tamen non in singulos pari beneficentiâ gratiæ suæ effundit thesauros: itaque difficilius efficitur salutis negotium: dominantur sensus, hebetatur ratio, & indies magis magisque infelix cedit insultibus, ac tandè ex uno in alterum ruit peccatum, donec longâ culparum serie fluminis instar post varios anfractus devolvatur in abyssum.

Sextus fructus est, reatus aternæ damnationis ad inferos, quæ propria merces est peccati. Quamprimùm culpa admittitur, peccantis nomen mox è libro vitæ eliminatur, & tali percussio fulmine eidem inter flamas paratur locus. Interea quoad sententiâ detur executioni, peccator hæret suspensus, & verè differtur solummodo pœna, quia ad genium interim suum utitur libertate, quæ tamen paulò post, & ex satis libera custodia, in arctissimum abripitur carcerem, incendio, rancore, ac rabie horrendum, ubi mors nulla, ut semper hanc sibi ipsi in tormentorum aternitate efflagitet.

Septimus denique peccati fructus est, quòd non modo peccantem damnationis reatu adstringat, sed re ipsa in barathrum præcipitet, si ante excessum ex hac vita culpam penitentiâ non expiaverit. In tuere animam immenso quodam gravatam pondere, à quo ita prematur, ut nisi Deus post mortale peccatum suâ motus pietate, tanto humeros levaret onere, quamprimùm demergeretur in locum tor-

R. P. Segneri Instruct. Penitentis.

mentorum, veluti in proprium suæ gravitatis centrum. Atque hi sunt partus cum jusvis peccati mortalis. Interea pergunt peccatores more lusorum, qui in lusu exponunt sorti literas cambiales, nec advertunt, quid perdant, & propterea animosè provocant fortunam; verum agnoscunt tandem, & cum infelice illo rege exclamabunt, *omnia perdidimus.*

Restat nunc, ut sub oculos quoque tibi statuam peccati supplicia, unde conijcias monstrosam ejus malitiam. Duo sunt malorum genera, unum culpæ, pœnæ alterum: sed inter utrumque tanta est differentia, qualis est inter umbram, & corpus solidum. Peccatum enim verissimè malum est, pœna verò non nisi instar umbræ se habet. Quare quemadmodum ex umbræ longitudine cognoscere licet turris altitudinem, quæ umbram emittit (præcipuè sub meridie, quando è directo sole respicitur, ac minorem se ipsâ umbram efficit) sic ex supplicio metiri possumus magnitudinem iniquitatis, eoque magis, quòd constat, à Deo infinito intervallo minorè meritis statui pœnam. Ut paucis complectamur materiam hanc amplissimam, inspiciamus pœnam, quam Divina Justitia expetit primò ab Angelis, ac tum ab homine, & deprehendemus in eâ, quòd ultro ac liberâ voluntate Christus JESUS onus Divinam Justitiam placandi, in suos susceperit humeros.

Quis assequi poterit, quam imensum sit odium, quo Deus versatur peccatum, quòd ob unicum delictum ad inferos præcipitaverit innumerabiles cæli Principes, naturâ Spiritus purissimos, immortales, summâ intelligendi vi præditos, po-

H

tentia

rentiâ ac fortitudine superiores quacun- que inferiore creaturâ, adeò ut terreni Reges digni non sint unius illorum dici mancipia; & tamen ob unicam culpam cogitatione admissam seapiternis ignibus adjudicaverit, nulla habita ratione nobilitatis, neque præconiorum, quibus Deum essent celebraturi, si in gratiam fuissent recepti; posthabitis damnis, quibus velut rebelles Ecclesiam affecturi essent; Non obstante bello perpetuo adversus Dei gloriam; non curatis blasphemijs, hominumque perversione. Memorabile fuit prælium illud ab Historicis relatum, in quo quinque reges uno conflictu occubuerunt, inter quos fuit Sebastianus Rex Portugalliæ. Vix fidem invenit ætate nostrâ tragicum facinus, quando Anglia Regis sui caput securi à carnifice vidit præcidi, supremo humanæ instabilitatis documento. Sed quæ comparatio paucorum mortalium etiam Regum, cum strage immensâ tot Angelorum, quorum singuli naturâ suâ plus potentiz & sapientiz possident, quàm universa hominum virtus unita comprehendit. At non istud satis declarat, quàm horrenda sit unius peccati malitia, ex quo adeò atroces proveniunt Justitiæ partus? O! suprema Majestas, & gentium Dominator, quomodo te non timeant mortales, & qua ratione vel momento securi vivere possunt extra tuam gratiam?

Altera pœna est homini inflicta, non modò ea, quam protoplastus Adamus fuit expertus, qui Justitiâ originali ornatus, immortalitatis dotè, & jure dominij dotatus, excidit universis, per solam inobedientiam, seque & posteros omnes nobi-

lissimis hisce donis spoliavit, quorum loco in mundum introduxit mortem, partem perierit, infirmitatem, bella, pestilentiam dolores, quæ omnia illius peccati sunt supplicia. Sed & tot aliorum, qui ex eo progeniti, culpæ (non pœnitentiæ) imitatores extiterunt. Ardent modò, ardebunt, que in perenni incendio, quod animas, corpora, membra, viscera, cor, ossa atque medullas ita penetrat, instar candentis ferri, ut nec ignis à damnatis, neque hi ab igne possint discerni: Nulla dies veniet, quæ illorum siccabit lacrymas, sine termino durabunt cruciatus, tortores nunquam lassari nullam indulgebunt quietè; surdum habebunt Numen, non precibus, non lamentis ad commiserationem flexandam. Hi sunt infelicissimi, de quibus Malachias loquitur. *Populus cui iratus est Dominus usque in æternum. c. 14.* Torquetur, nec ullus unquam tormentorum erit finis. Atque hoc non ob defectum Misericordiæ Divinæ, sed propter eminentem malitiam, quæ inest peccato mortali. Quid nunc tibi videretur? guttula sola sæpe cadendo lapidem excavat; quid erit, quando Justitiâ Divinâ in damnatorum animas sulphureos effundet torrentes, telis, flammis, omnique tormentorum genere in illos sæviet per omnem æternitatem? Nec tamen (quod omnem superat intellectum) tantâ severitate pœnarum unquam peccati æquabitur malitia, ubique sese associante Clementiâ: ipsa perseverantia inter flammis, morte nullâ evadenda, mitior pœna est, atque infra pœnâ meritâ, adeò ut quilibet damnatus pœnâ ijs uti verbis possit, quæ leguntur apud Jobum. *Peccavi, & verè deliqui, et*

dignus, non recepi. c. 33. 27. Hoc spectaculum velle, ut semper obversaretur oculis eorum insipientium hominum, qui nihili faciunt peccatum, & velut aquam bibunt venenum.

Verùm res nulla adeò perspicuè demonstrat peccati gravitatem, ac pœnæ, quas ad evitendum illud sustinuit Redemptor noster Jesus Christus. Ex hac medicina, inquit S. Bernardus, colligo, quanta fuerint vulnera mea. Multò evidentius argumentum Divinæ Justitiæ adversus peccatum, exhibet vel levissima Christi percussio, aut spinæ unius puncticule, virgarumque ictus unicus, quàm si Deus Mundum universum subvertisset, Angelos cum hominibus in tartarum dejecisset æternum cremandos. Quid cruciatus omnium creaturarum comparati cum minimo dolore Creatoris, Innocentissimi, Sanctissimi, Filij Dei unigeniti? Et tamen Patri æterno satis non erat, Filium qualicunque levi duntaxat vexari incommodo, sed voluit eum onerari probris & contumelijs, ut præ omnibus hominibus diceretur *Vir dolorum*. Convertere nunc oculos in Jesum, propter te tormentis subiectum, eumque contemplate. Oculi sunt contusi pugnis, genæ lividæ frequentis alapis, fauces siti arescentes, labra fellis amarititæ tincta. Caput acutissimæ perforarunt spinæ, clavus confixi pedes manusque, brachia vinculis arctissimè adstricta. Collo pellem abstraxerunt ponderosissimæ catenæ, quibus raptabatur per terram, instar vilissimi jumentum; languebant humeri crucis mole oppressi; spasmo convellebantur nervi, in atrocissima membrorum distensione, & confi-

xione ad crucem. Dirissimam lanienam supra dorsum ejus fabricatam, non poterant evitare lumbi, non venter, non genua, neque pectus, sed in toto corpore unica efficiebatur plaga. *Vidimus eum, & non erat aspectus. Isa. 53. 2.* Carnificina hæc crudelissima cuicumque etiam barbaro fuisset intolerabilis. Perpende hunc, quem doloris sensum in tenerissimâ complexionis corpusculo inhumanissima dilaceratio reliquerit. Certum est, absque manifesto miraculo diu haud potuisse perferri tantos cruciatus. Atque hinc, etsi Martyres quosdam Salvator miraculose tormentis subduxerat, erga se ipsam virtute sua usus est, ut ferendis pœnis per longius temporis spatium sufficeret. Voluit tribus affixus clavis, plures vivendõ horas trahere in cruce (quod summum inter supplicia ab Antiquis habebatur) & demum expirare, non modò nemine circumstantium compatiante, verùm inter ludibria potius atque blasphemia turbæ post mortem quoque insultantis convitia. Hæc omnia videbis, spectando extinsecam Redemptoris speciem. At quid si nunc per tot lacerati corporis plagas, ad interiora penetres, atque consideres, eum longè diriora in corde fuisse perpessus, afflictu vehementissimâ tristitiâ ob peccata nostra, tanquam injurias Divinæ Majestati illatas, ob plurimorum interitum, in quem præcipitandi fuerant sua ex culpa, quorum tamen causâ tanta sustinuit, ut salvarentur. Excessus hic fuit passionis tam sublimis, ut quemadmodum S. Brigitta revelatum est, nemo mortaliu intellectu assequi possit ante supremum mundi diem, quanta Christus illorū gra-

tiâ fuerit perpeffus, ubi in confufionem reproborum ea clarè intelligenda proponet. Quis nunc tibi fensus de peccato? grande utique malum fit oportet, cujus exterminandi causâ Deus ipse vitam in ignominiarum tormentorûmque pelago haultam pofuit. An majorem nunc expectas demonstrationem, per quam intelligas, quid agas, cum peccas?

Tu, benevole Lector, si maculatam peccato habes conscientiam, cogita, non mo tibi loqui, sed à tuamet te rogari anima per amorem, quo ipsius amas salutem, ne præsentem libellum è manibus deponas, priusquâ in genua provolurus veniam à Deo supplex petas, statuâsq; non te hodie quieti dare, nisi Confessione expiatus. Oro te, ut has veritates probè expendas, atque in animo revolyas, quid sit peccatum in seipso spectatum, & quantum augeatur à suis circumstantijs, & effectibus, quanta denique sint eidem decreta supplicia. Extimesce, & contremisce, antequam consentias Dei offensæ, atque admissio jam crimine. Imò etsi confessus fueris, noli vivere securus obrenta veniæ. Deniq; obsecro, ut altè cordi tuo insculptum geras, nullam esse in mundo prudentiam, quàm quæ in tuto studet collocare aternitatem; nullam verò insipientiâ majorem, quàm eandem periculo exponere ob rem vilissimâ. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quæ futura sunt, & stare ante Filium hominis.* Verba sunt Christi adhortantis *Luc. 21. 36.* tremenda sanè non peccanti duntaxat, sed pigris omnibus atque ignavis. Nostris viribus ac meritis nunquam tantâ poterimus mala evadere: vigilandû

proinde est, magnâq; utendum attentione, necnon indefinenter orandum, ut Divina Misericordia nobiscum agere dignetur veluti gratiam hanc promeritiis.

CAPUT XV.

Fructus percepti ex frequente Confessione.

NON satis erat Eliseo Propheta, remississe ad Jordanem Naaman, sed insuper præcepit, ut septies ejus undis se ablueret. Nec ego debeo acquiescere, te ad Confessionem perducto, sed cogor non quidem præcipere, attamen tuæ salutis ergo te rogare, ut hujus Jordanis saluberrimas aquas non semel duntaxat, sed frequentissimè adeas, tæque Sacramento isto emundes. Non desunt acres stimuli, qui te ad hoc faciendum excitent. Breviter eorum aliquos hic afferam.

Inter primaria incitamenta habendum est, quòd per frequentem Confessionem semper magis ac magis remittantur pœnæ peccatis debitæ, aliàs in purgatorio sustinendæ, ubi supplicio ignis exolvitur, quod Pœnitentiâ non fuit expiatum. Dic mihi, si in publico foro imponendus rogo esses, & comburendus, quid non molireris, ut sententiam latam effugeres, aut ullis parceres sumptibus? Nunquid omnium, quotquot haberes, amicorum patrocinia interponeres? an non grande estimares beneficium, si tibi potestas fieret pœnam

pœnam hanc cum perpetuo remigio inter mancipia commutandi? Et modò ad evitanda horrenda incendia, quibus verò similiter non-pauculas horas, sed annos, fortè etiam sæcula, torquendus eris, magnum quid putes à te exigere, si tibi dicatur: Confitere frequenter? Nimirum profectò foret, si te tuâ patereris superari vecordiâ.

Præter ista, quæ nunc memoravimus, frequens Confessio illud quoque affert emolumentum, quòd pravos habitus, veluti arbores sæpius transplantatas, non sinat altas in sinu cordis nostri agere radices, & si quas inchoatas invenit, eas sensim evellat. Sensim dixi, ac pedetentim: quia communiter uno alterove actu non tollitur habitus, & quia dolor Confessionis præmissus valde imperfectus vim tantam non habet, qua radicatum malum momento possit exirpari. Optimum proinde subserviet remedium ijs, qui diu jam irretiti vivunt pravâ aliquâ consuetudine, veluti impudico consortio, ut per aliquod temporis spatium singulis hebdomadis Confessione conscientiam exonerent; imò etiam frequentius: ita experientiâ comprobante vim medicinæ.

Hac ipsa quoque ratione frequens Confessio dæmonis frangit audaciam, retundit arma, roburque enervat. Imò quemadmodum aranæ diffugiunt, cum sæpius suis sibi evertis telas experiuntur, & vultures rupem deserunt, in qua nidi illorum aliquoties fuerunt direpti, ita neque diabolus stabilem sedem firmare potest in anima, quæ repetitis Confessionibus ejusdem disturbat machinationes. Falsus est id quidam è stygio grege sacris

adjuratus carminibus. Rem nullam, in quiebat, in Ecclesia magis averfatur, nec ulla nostris adeò adverfatur molitionibus, quàm Confessio crebra. Quando homo in peccatum incidit, omnibus quodammodo vincitur membris, ne quid boni faciat; mox ubi confessus est, omnia distrumpuntur vincula. Razzi. Ex. 19, Et certè necesse est, ut sic eveniat, Proditorum est, semper in metu versari, ne occultæ eorum technæ in lucem emergant, nihilque inter conjuratos tam sanctum habetur, ac latebræ & silentium.

Porro qui crebrius utuntur Confessione, magnam sibi ipsis comparant facilitatem examinandæ conscientiæ, securioresque sunt adhibitæ, quæ exigitur, diligentia: unde sub ultima vitæ tempora vix erit, quod hostis avernalis exprobrare possit in expiatum, confectis in hunc modum rationibus. E contrario qui semel in anno, aut paulò sæpius sacrum hoc præstat officium, quàm facillè suâ negligentia omittit etiam gravia crimina? *Computatio dilata multa facit oblivisci.* Ait S. Bernardus. Quanta hinc erit confusio ac perturbatio miserandi hominis, quem dæmon objectis novis sceleribus exagitat, præmetque tantis angustijs, dum fatalis consequatur sudor? Tunc incipiet, sed serò forsitan, suam damnare stultitiâ, & dicere: Itane grande fuisset onus, si paulò sæpius usus fuisset Sacramentis? quàm modicum à me exigebatur, & tamen facere detrectavi? Quod si præstitissem, non his modò præmet angustijs. Ita loquitur infelix; & si in illo articulo copia ipsi fieret Confessarij, nec deesset voluntas, nesciret unde ordiretur telam.

Miles, qui longo tempore intra vaginam ensam gestavit reconditum, cum subito exoritur tumultus, ne ille ferrum, remorante rubigine, ad pugnam haud facile expedit.

Adde, quod is, qui obire saepius Confessionem assuevit, tamen gravis alicujus peccati maculam contrahat, majorem temporis partem vivat in gratia Dei, atque sic plura vitae aeternae opera meritoria colligat. Ubi è contrario peccatum crimen per Confessionem non deponit, arido stipiti similis est, ex quo nullus germinabit fructus, priusquam revirescat. Et quamvis in eò statu nevitiam intermitte-re sint devotionis exercitia, jejunia, & reliqua pietatis opera, quae saepenumero Dei vindictam sufflamant, cum impet, alioqui eruptionem: Nihilominus ea opera universa nihil prosunt ad acquirendam in caelo gloriam, quia sunt mortua. Quamdiu ferrum in vulnere abditum haeret, nihil proficiunt cataplasmata: prius extrahendum est è plaga. Pari ratione haud quidquam est, quod ad vitam aeternam conducatur, dum culpa instar venenatae sagittae intra animae viscera defixa remanet. Si meminisse velis eorum, quae supra de inestimabili gratiae Divinae thesauro differuimus, non poteris non sumè compati eorum cecitati, qui illo orbativolunt vivere, faciuntque jacturam meritorum ex tot Indulgentiis, Missae, Sacrificiis, elemosynarum largitionibus, & comprecationibus promanantium, quae, ut paulò ante indicatum est, non nisi temporalem fructum obtinendi vim habent, & penitentiae veluti remotae dispositio-

nes subserviunt, neque valent vel gratia vel gloria quidquam promereri.

Denique qui familiarem sibi Confessionis usum reddidit, munitus Dei gratia mortis telum securus beatitudinis excipit. Vicissim qui rarius se huic sibi iudicio, probabilissimum est, eum ob maximam relabendi proclivitatem malè dispositum à morte obruendum, itaque aeternum periturum. Qui in sicco degere, & vix unquam se mari committere assuevit, facile spem concipit, se non nisi in lectulo suo vivendi finem facturum. Alia est naturarum conditio, quorum aras in mari penè tota consumitur, spretis tempestatibus; si sortè pedem in terra figere contingat, nullam inveniunt quietem, sed diu noctuque in altum reverendi intra se versant desideria. Id ipsum videre est in ijs, quorum vita pleraque in peccato transigitur, & forsitan in anno semel obeunt Confessionem (Deus scit, quo modo) semper hi inter procellas vivunt, & demum etiam ipsidem hauriuntur: continuis jactantur tempestatibus, & quid prorsus, quam ipsidem opprimi? *Anima eorū in tempestate morietur.* Legitur apud Jobum. *Cap. 36. 14.* An contemnenda censes haec discrimina? Quae major potest excogitari infamia, quam tanti momenti negotium, dum licet in tuto collocare, ignavissimè negligere? & dum spei anchoram crasso alligare possis rudenti, è tenui filo suspendere? & salutem fragili vocabulo *Forsitan* committere, forsitan non ita eveniet? & interea inimicum Deo vivere, ridendo, jocando, dormiendo, & scelera sceleribus accumulando? quis haec aufert? *potes hoc sub-*

casu ducere somnos? miserere tandem animae tuae. Miserere animae tuae placens Deo. Eccli. 30. 24. Mirari solebat S. Thomas Angelicus Doctor, quae ratione homo ulli lethali crimini possit assentiri; sed quantum magis obstupescendum est, qui fiat, ut, si in illud prolapsus fuit, non primum remedio ad eò facili utatur ad resurgendum, quale est sacrae Confessionis Sacramentum, & *computrescat ut jumentum in stercore suo. Isai. 6. 17.*

CAPUT XVI.

De Confessione Generali.

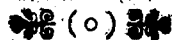
Duplex instituit Christus iudicium; unum particulare sub finem vitae nostrae, in quo primam feret sententiam: Generale alterum die supremo mundi, ubi confirmabit sententiam antè pronuntiatam. In hunc modum procedendum nobis est cum anima nostra. Ac primò quidem particulari Confessione dijudicanda erunt delicta, nunquam antehac in iudicium adducta; deinde Confessione Generali, quae confirmantur iudicata. Confessio ista quibusdam ex praecepto incumbit, alijs permittitur arbitraria. Necessaria est, quoties invalidae praecesserunt Confessiones: quod ex duplici capite potest evenire, sive ex parte Sacerdotis, qui casus rarior est; sive ex Poenitentis, adque frequentius contingit. Primò, quando notabilem admisit negligentiam in examinanda propria conscientia. Secundò, si ex verecundia grave aliquod reticuit pec-

catum, aut ex dubio, ceterum ex graviore; uti mos est eorum, qui supprimunt silentio quasdam turpitudines, in puerili aetate patratas, tamen recordentur, se ab eo tempore, quo peccarunt, ex pudore remorsum sensitse, nec operatos fuisse malè, nisi in occulto, quod timerent ab alijs conspici & castigari. Argumentum hoc non leve est, veram tunc fuisse malitiam. Tertio. Quando verum peccatorum suorum dolorem non elicit, etsi verbis ea confessus fuerit; quemadmodum accidit ordinariè, cum apud eundem Sacerdotem fit Confessio, qui peccati fuit socius: aut cum studio iudaster eligitur, aut ad eò modestè doctus, ut ab eo congrua atque sufficiens instructio nequeat expectari. Quarto, quando requisitum desuit propositum non amplius peccandi, deserendi occasiones, restituendi famam, fortunas; condonandi offensas: aut quando talia se executurum promisit Confessario verbis, non animo. In his casibus tanta est necessitas faciendi Confessionem generalem ad restaurandum valorem particularium, quanta foret obligatio, si nulla unquam praecessisset alia. Sed missa hac necessitate, optimum & saluberrimum est consilium, universam vitam suam relegere, atque lustrare saltem semel per Confessionem generalem, ac dein per certa intervalla temporis, velut post unitis anni spatium, vel etiam saepius, ducto initio à proxima, conscientiae suae rationes trutinando. Fructus huius operis est, non solum quòd, cum sub unum aspectum statuantur lapsus omnes & maculae, major consequatur confusio & erubescencia, fortiori animus compungatur aculeo, magis

magisque sese deprimendi studio afficiatur; verum etiam quia timor Divinae Iustitiae vehementer augetur, cum recentia delicta praeferitis aggesta, veluti in immanem aervum montis instar excrevisse conspiciuntur, ut in veritate cum Esdra cogatur suspirare, *Delicta nostra creverunt usque ad caelum. 1. Esdr. 9. 6.* Deinde quis non videt, absque tali Confessione difficulter obtineri conscientiae tranquillitatem felicitatem sanè inestimabilem, relicto alioquin perpetuo remorsu ac dubio, nec sine fundamento, praesertim si crebri relapsus ex defectu debitae ad Confessionem dispositionis provenerunt. O! quot Confessiones iudicantur validae, nec tamen in veritate sunt! Quidam longissimo tempore purgantibus flammis torquebatur, demum spectabilis filio amaris verbis exprobrat, nihil sibi ab eo haecenus quidquam subsidij in poenarum levamentum fuisse submissum. Quid, inquit alter, charissimè genitor? triginta ab obitu tuo fluxere anni, nec mihi dies abiit, quo tui non memor fui, Deum orans. Verum dicis, infert pater, sed oratio tua nihil mihi profuit, vixisti enim haecenus hostis Dei, peccatis oneratus, nec unquam à te rite fuit peractum Confessionis Sacramentum. Scito, te hoc triginta annorum spatio plures tricies sacrè adijisse tribunal, irritò semper labore, quòd uti debueras, dispositus non esses, maxime verò cum serià emendationis voluntate careres. Qua admonitione exterritus filius, ignarus tanti periculi, mox sibi capit consulere, *Collett. Ex. 28. de Conf.* Nec expectes, donec ex altero orbe legatus adveniat, qui te de tuo statu edoceat, sed salutari timore temetipsam

excita, atque in una Confessione singulari cum preparatione suscepta conjunge, quidquid sparsim aliàs doloris & contritionis elicueras, veluti magnum mare, in cuius abyssum universae vitae errata demergantur.

Deniq; quid salubrius ad instituendam novam vivendi rationem? quae securior industria intrepidè opperendi mortis adventum? quae diligentia accuratior, perveniendi in notitiam abditorum scelerum, & solemni quasi venatu feras è latibulis suis extrahendi? verum à nemine fructus isti percipiuntur, nisi qui rei ipsomet capit experimentum: unde exurgit apud eos consolatio, qui praedicto studio fuerunt confessi. Hæc peracta, quietè licebit vivere, absque cura vel minimum quid repetendi: Nocet hoc scrupulosi conscientijs, & ijs praesertim, qui vitijs honestati adversantibus multum fuere irretiti, si quae inclinatio superesset necdum penitus extincta. Examen conforme sit illi, quale supra particulari praescriptum. Percurrat memoria atatem omnem, stationes, officia, & praeteritae vitae functiones, ac simul advertat, quòd plures in censum anni venerint, tantò difficilius esse distinctè exprimere numerum errorum; unde necesse erit indicare tempus, frequentiam lapsuum, & paulò altius repetere rationes, eo modo, quo supra dictum est. Atque hæc sufficient tranquillandae conscientiae, tametsi Confessio non devotionis gratià duntaxat fuisset instituta, sed ipsa etiam postulante necessitate.

Interrogationes,
Pro facili reddendo exercitio Confessionis.

Quod permultis, velut amaram potionem, ingrata reddit medicinam Confessionis, ceterum saluberrimam, est molestia in discutienda conscientia. Multi legere nesciunt, aut nolunt ex ejusmodi libro discere, itaque laboris fastidio absteriti, adduci non possunt ad obeundam Confessionem generalem, sed malà fide persuasi fatiscisse sibi videntur, si semel quotannis praepropterea, seque sacro sistant tribunal; similes nimium delicatis aegris, qui pro recuperanda valetudine non modò respuunt longiorem subire curationem, sed & simplicissimum admittere medicamentum. Ad levandum ergo utriusque Confessionis onus, placuit hic in fine subungere interrogationes, quibus velut in sumario comprehendantur peccata, communiter committuntur solita, percurrendo Decalogum, reductis huc etiam Ecclesiae praeceptis, & vitijs, quae nominantur Capitalia.

Primum Praeceptum.

Cogitatione.

An habueris cogitationes contra fidem, iisque voluntariè fueris immoratus, aut saltem in ijs repellendis negligens extiteris? An nimis curiosè scrutatus fueris divina Mytheria? an dissidentiam habueris circa Dei misericordiam: aut nimium praesumendo de illa, peccaveris? an voluita-

R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

tem habueris peccandi tamdiu, quamdiu posses. ac tum te convertendi sub vitae finem? an tuo nimium innixus fueris ingenio, atque dextertitati? an fidem tribueris somnijs?

Verbo.

An contra Deum murmuraveris, tempore afflictionis? an docueris aliquam superstitionem? an te ipsum vanè laudaveris? an gloriatus fueris de aliquo peccato? an alterum reprehenderis ob virtutis studium, aut quòd vindictam sumere noluerit, & quòd observantior sit praceptorum Dei? an pravo consilio bonum aliquod impedire studueris?

Opere.

An usus fueris rebus superstitiosis, veluti circumferendo characteres adversus vulnerationem: investigando vias perveniendi in rerum occultarum cognitionem: applicando medicinas, quae vim naturalem non habent sanandi? an legeris libros prohibitos, aut eos asservaveris, absque licentia? an aversionem ostenderis à bonis operibus, aut cum tædio sermones pios audiveris, aut in oratione ceterisque ad Dei cultum spectantibus fueris negligens? an pecuniam numeraveris vel acceperis pro Beneficio Ecclesiastico?

Omissione.

An negligens fueris in addiscendis mytherijs Fidei, & doctrinæ Christianae? an confugere in tentationibus & animae periculis ad Dei opem implorandum omiseris? an ingratus te Deo praestiteris ob accepta beneficia? an bonam intentionem tuis operibus adhibere intermiseris? an

ex respectu humano bonum quid facere recusaveris? an quempiam ad sacram Inquisitionem deferre neglexeris, qui id juxta edicta fuerat promeritus?

Secundum Præceptum.

Cogitatione.

An habueris voluntatem jurandi falsò.

Verbo.

An blasphemaveris Deum, Beatissimam Virginem, aut Sanctos? An sacris Nominibus usus fueris pronuntiando absque reverentia? An verba sacre Scripturæ ad jocos adhibueris? an juraveris sine necessitate? an juramentum feceris sumendi vindictam, aut aliud malum committendi: an juramento rem promiseris, animo non implendi?

Opere.

An induxeris alium ad jurandum falsò, aut occasionem dederis blasphemandi?

Omissione.

An votum non impleveris, aut in eo exequendo negligens fueris? an diu distuleris eidem satisfacere?

Tertium Præceptum.

Cogitatione.

An decreveris non interesse Missæ Sacrificio, aut opus servile facere die festo?

Verbo.

An in Templo tempore Missæ & Officij Divini garriveris?

Opere.

An laboraveris, aut alios ad laborem impuleris sine necessitate, diebus festis, & quanto tempore? An debitam reverentiam non subtraxeris hominibus Ecclesiasticis, aut Ecclesiæ, veluti lasciviendo, procando, verbis, aspectibus, tanquam in foro publico? An violaveris præceptum jejunium absque legitima causa, sive ætatis, laboris, aut infirmitatis? An diebus festis tempus consumpseris jocos, & in cauponis? An fueris ebrius? An nimium & supra necessitatem comederis, aut nimia aviditate? An incurreris aliquam Censuram? An suspensus actum proprium Ordinis exercueris? An extra casus exceptos egeris cum Excommunicatis non toleratis?

Omissione.

An non impedire neglexeris subditos ab opere faciendo diebus festis? An Missam neglexeris audire ex negligentia? An sine necessaria dispositione susceperis aliquod Sacramentum, aut saltem absque præparatione & devotione? An orationes inattentè persolveris, maximè ad quas eas obligatus, uti pœnitentiam in Confessione præscriptam? An ex pigritia intermiseris aliquod pium opus, veluti audire Concionem, legere librum spiritualem, & adire Vesperas?

Quartum Præceptum.

Cogitatione.

An odio persecutus fueris Patrem vel Matrem, tuosque Majores, aut eos multo desideraveris? An eos temerè judicaveris, aut in animo contempseris?

Verbo.

Verbo.

An non contra absentes murmuraveris, aut præsentibus maledixeris, aut comminatus fueris? An eos per injuriam contempseris? An ista non in alios domesticos exercueris?

Opere.

An sine respectu manum levâris ad percussendum, aut alia ratione graviter illos contristaveris? An ipsis inobediens fueris citra ea, quæ ad disciplinam bonosque mores pertinent? An luseris contra eorum voluntatem? An sine eorum licentia quidpiam domi subduxeris? An contemptui habueris Sacerdotes, Religiosos, Superiores, Senes, & Magistros? An invitos filios vel filias matrimonio illigaveris? An eos Religiosum statum coegeris suscipere, aut alia ratione ipsos sua libertate privaveris, quam habent eligendi statum?

Omissione.

An non negaveris parentibus in gravi necessitate constitutis, auxilium? An ægrotantes deserueris? An ipsis inconsultis, uni matrimonium sponderis? An uxori & familiæ necessariam sustentationem procurare neglexeris: An liberos & subditos in timore DEI educaveris, ad templum & doctrinam Christianam addiscendam miseris? An orare docueris? An illorum vitam habere perspectam, eosque corrigere, atque honestè occupare studueris?

Quintum Præceptum.

Cogitatione.

An habueris voluntatem te ulciscendi? An optaveris mortem, aut aliud gran-

de malum proximo, aut de eo fueris gavisus? An alteri invideris? An ex aliena laude tristitiam conceperis, ejusque prosperitate? aut lætatus sis ejus injurijs & damnis.

Verbo.

An in adversitatibus fueris impatiens? An tibi imprecatus sis mortem, aut ut demon te abripiat? aut alteri talia optaveris? An alteri suaseris vindictam, eique consenseris, aut factam approbaveris? An absentem vel præsentem injuriâ affeceris? An maledixeris? An pauperem asperis verbis facessere jusseris? An limites justæ correctionis exceperis, cholera magis quàm charitate incitatus?

Opere.

An te necessitate commiseris periculo vitæ, aut peccandi? An tibi ipsi potu & cibo nocueris? An injurias ultus sis? an aliquem percusseris, vel etiam vulneraveris? An tixas concitaveris, aut inimicitias foveris, & injustam litem moveris? An malum præberis exemplum alijs, aut te opposueris bene operantibus, & improbos defenderis, veluti homicidas & prædones? An officio functus sis Medici, Doctoris, Advocati, cum præjudicio proximi, impar tali muneri? An ineptos promoveris ad ejusmodi functionem? An indignos ad beneficia Ecclesiastica, præcipuè quibus animarum cura annexa est, tuo suffragio evexeris?

Omissione.

An correxeris proximum tuum, & salutari consilio prodesse studueris, quando poteris? An veniam inimico imperti-

tus sis petenti? an eam ex arrogatia postulare fueris dedignatus? an satisfeceris ei, quem læstisti? an resalutaveris inimicum tuum? an primus eum salutaveris, licet offensus?

Sextum & Nonum Præceptum.

In exponenda hac materia non diu morabor, quia picis instar, quomodo-cunque traçetur, inquinat. Qui duo hæc præcepta violat, facile agnoscat suos errores: qui eadem sanctè observat, tutum non est ut doceatur. Unum hoc monebo, pestem hanc esse, quæ totum hominem inficit; si proinde ab eadem afflatus fueris, sedulo scrutare tres potentias, memoriam, intellectum, & voluntatem. Perlustra sensus omnes, præsertim visus & auditus, & quàm maximè actum. Inspice cogitationes, verba & opera. Discute somnia, an evigilans ijs aliquem dederis consensum? Vide, an ad peccandum sollicitaveris quempiam? an operam tuam alijs suppeditaveris portando ultro citrò-que literas? an tibi alijsque fueris peccandi auctor, inhonestis libris, cantilenis, impudicis gestibus, actione scenica, choreis, aut quacunque aliâ exempli pravitare? Inquire, an non malâ intentione corporis cultum quæsieris? an non malo sine templa frequentaveris? an non tempore tentationis mentem ad Deum elevare omiseris? Illius te hoc loco meminisse velim, quod superius monui, quod in hoc peccati genere duæ sint manifestandæ circumstantiæ, status videlicet personæ, cum qua peccatur, & locus

facer, si intra ipsum flagitium perpetratur. Denique in hac materia nullum defectum pro levi habeto. Cloaca est, cujus nullus non halitus pestilens est, & contagiosus, omnis, inquam, delectatio, plene voluntaria, lethaler culpabilis.

Septimum & Decimum Præceptum.

Cogitatione.

A habueris voluntatem alteri quidpiam furandi, aut proximum fallendi, vel non solvendi debitum? an nimium stuleris ex avaritia accumulandis opibus?

Verbo.

An mendacio quidpiam fueris lucratus, aut falsis juramentis? an consilio, approbatione, damnum proximi adjuveris?

Opere.

An litem injustè alteri intenderis? an rem furto sublatam tuam feceris, aut ab eo comparaveris, qui non habuit potestatem alienandi? aut justo minus numeraveris pretium? an luseris cum filiofamilias? an inter ludendum fraudibus, aut in vendendo non æquo pondere & mensura sis usus? an merces corruptas pro bonis distraheris, aut illicitâ mixturâ integras corrueris? an usuram exercueris? an monetam adulteratam expenderis, aut quæ justo caruit pondere? an superfluos sumptus feceris, quàm statui tuo conveniebat, in vestibus, lusu, & convivijs? an ultra pretij æquitatem exegeris, si emptoris fidei merces credidisti? an emptori mercis vitium

Octavum Præceptum.

Cogitatione.

An absque sufficiente fundamento, de proximo malè fueris suspicatus, aut judicaveris?

Verbo.

An suspicionem tuam & iudicium alijs manifestaveris? an alteri rem quandam, tibi in secreto commissam, revelaveris? an mentitus fueris, cum damno proximi, vel citra ejus detrimentum? an verbis ambiguis alterum circumaveris? an unius defectus alteri aperueris, cui erant antea incogniti? an murmuraveris, aut murmurantibus aures præbueris, cum approbatione? an rumiculos sparseris, cum præjudicio charitatis? an adulatus sis alteri? an injuriam intuleris alteri, præsertim in dignitate constituto? an alterum induxeris ad falsum testimonium dicendum?

Opere.

An discordias seminaveris? aut falso quempiam accusaveris? an veritatem in iudicio suppresseris, in favorem aut odium alterius? an calumniando obstiteris, quo minus alter officio aut dignitate potiteretur?

Omissione.

An impediveris, cum posses, murmuraciones, aut alias injurias, proximo verbis illatas? an negaveris honorem & reverentiam ijs, quibus debes?

Reliqua duo præcepta comprehenduntur in sexto & septimo.

Duo supersunt, de quibus te hic in fine admonuimus. Primum, non eo modo utaris

vitium aperueris interroganti? an intervenandum sententem vestaveris, aut alias terras fructiferas? an damnum aliud intuleris bonis proximi tui? an solutionem receperis, aut tibi ipsa compensationem occultam feceris, quando debitum non erat liquidum & certum? an quando cum socijs negotiatus es, plus tibi, quàm competeat, de lucro vendicaveris: an usus sis deposito vel pignore, absque tacitâ vel expressâ licentiâ Domini? an commodata conveniente tempore restitueris? an fidejussori damnum resarseris? an censum exegeris, aut contractum ini-cris legibus contrarium, & æquitati, sepositis doctiorum consilij & instructione? an succideris arbores fructiferas, aut aliâ ratione bonis proximi nocueris, quorum usus fructus solum ad te pertinebat, pro locatione & censu?

Omissione.

An pactis & promissis steteris? an laborem non sugeris, ad quem eras obligatus? an mercedem famulantium & operariorum defraudaveris? an satisfeceris creditoribus? an executus sis Legata & testamenta? an rem inventam retinueris, non inquirendo in Dominum? an negligens fueris in curandis pupillorum bonis, Sodalitatis, aut Ecclesiæ? an negaveris eleemosynam extremâ aut saltem gravi necessitate laborantibus: an in similibus casibus, ex proprijs facultatibus, commodando & locando absque censu exactione, opem præstiteris oppressis? an damnum proximi impedire non intermiseris, ad quod eras ex officio obligatus, vel ex charitate, quando commodè id fieri potuit?

his interrogationibus. ut veluti memoria mandatas recites ordine, quo hic ponuntur, ad pedes Confessarij, sed felice ea, quorum tibi conscius es, & dispone. Secundò, non omnia quæ hoc loco fuerunt recensita, pro moralibus peccatis esse habenda, sed solummodo ea, quæ charitatem Dei, Proximi, & nos ipsos offendunt in materia gravi, plenâ advertentiâ, & iudicio perfectò, ac voluntate deliberatâ. Quòd si discernere nescias à venialibus, nihil refert: sufficiet pro interna conscientia tuæ quiescere, si Confessario eâ ratione manifestes, quâ illa perpetrasti.

Formula,

Facile & expedire eliciendi
actum Contritionis.

Contritio ex eo armorum caelestium genere est, quorum ictus peccato semper lethale insigunt vulnus, & momento destruant. Iudicavi proinde perquam fore utile, si eorum tibi telorum copiam ex aperto quodammodo armamentario suppeditarem. Quare primo locobreviores præmittam formulas, quas in subitis casibus ad manus habes, & veluti maxima leviora tractare possis. Subjungam dein paulò fusiores, quibus pro diversa constitutione animi, uti licebit, certòsque ictus destinare. Id unum terogo, ne ullum transire diem permittas, quo non in unâ alterave harum formula te exerceas; quia facile evenire potest, ut ex perita hac ar-

morum tractatione aliquando æterna tibi salus exoriatur.

I.

DEUS meus, plùs doleo, quòd te offenderim, quàm ob quodcunque aliud malum, Immenfa, infinita Bonitas. Amote super omnia bona.

II.

O Bonum incommutabile! O qualem tecum feci permutacionem! Confundor de eâ cogitans. Verè non potuit tam gravis committi injuria, nisi ab amente aut furioso. O si possem illam meo delere sanguine! si alia ratione nequeo, non cessabo, dum vivam, plangere. Et ad restaurandum honorem tuum, quem peccando abstuli, libens & prompto animo per Confessionem cupio satisfacere.

III.

Domine mi Amantissime, quòdnam ex meis peccatis possum habere solatium? unum, unum est, quia damnum omne in me unum ac solum refunditur. Verum est, quando peccavi, sagittis te configere ausus sum, sed ex omnes in caput meum fuerunt retortæ, itaque me solum vulneravi. Ergo uti

summè

V.

summè me pœnitet tantæ malitiæ, ita maximum mihi affert gaudium, nihil quidquam absolutissimæ tuæ felicitati fuisse detractum, quâ frueris. Gaude ac fruire illâ, O Domine, mihi que pro pietate tua largire gratiam, ut vivere me tædeat, nisi ad tuum beneplacitum possim vivere.

IV.

Domine mi, unicè adorande, ecce ad pedes tuos me abjicio pudore confusus, ob enormes injurias, quibus te offendi. Oro supplex veniam, & quantum possum, eas detestor, quia tu es Sanctissimus, Sapientissimus, Amabilissimus, & dignus ab omnibus creaturis infinitis honorari obsequijs. Vellem priùs omnibus pœnis succubuisse, quàm te offendisse; peccatòque impostero potius eas petere, quàm pristinam iterare offensam. Tu mihi benignissime concede per illum amorem tenerimum, quo me creâsti, conservâsti, redemisti, ut ita fiat. Interea impertire mihi gratiam, ut sciam bene confiteri peccata mea; quæ ego firmiter propono omnia eo candore ac sinceritate manifestare, velut si tibi ipsi loquerer, qui omnia nôsti.

O Deus infinitæ magnitudinis! Tu tanquam immensus, nullum non imples locum; omnia vides, audis, ubique præfens es. Et ego ista sciens, ausus sum peccare, quasi extra tuum conspectum degerem. Detestor impudentiam meam horrendam, & abominor temeritatem meam, quâ non fui veritus in oculis tuis talia committere. Agnosco, me fuisse meritum, ut à facie tua projiciar. Sed quid respondebo tibi, O Deus meus? Et si me omnibus pœnis subjiceres, nihilominus detestarer peccata commissa; quia Tu es, qui es: dignus infinitè amari, etiam ab ijs omnibus, quos odisti.

VI.

O Deus infinitè Potens! cui tanta debetur reverentia, ut in conspectu tuo omnes Angeli contremiscant in cælo, Principatus & Potestates. Et ego terræ vermis abjectissimus non destiti in te esse injuriosus. O quantum ego, Domine mi, facinus istud detestor! Ignosce, obsecro, non aliam ob causam, quàm ut tibi eam reddas gloriam, quàm tibi subacti pariunt rebelles. Fateor ex eorum numero me

primum

primum esse, atque omnium arrogantissimum, & insolentissimum. Ideoque tantum me tuæ Majestati submitto, quantum te antea sprevi: paratus etiam, à te in nihilum redigi, si prævideas, te rursus à me contemptui habitum iri.

VII.

O Deus infinitæ Justitiæ! Ecce reum ad pedes tuos prostratum, qui toties ausus est tuam irrationem indignationem. Si me tandem promeritis punire vis, agnosco te Dominum meum, feri, & stringe fulmina. Quod enim malum atrocius me poterit obruere, quam quod incurri offendendo Te? Hoc est malum illud, quod cætera omnia meretur. Hoc est, quod me affligit, & angit, quod te adeo parvi fecerim. Domine mi Aman-tissime, non ita fiet amplius. Atque in signum firmissimi hujus propositi ad te confugio, meque offero lubentissime qualicumque castigationi, quam mihi peccatum afferre posset, dummodo non peccem.

VIII.

O DEUS infinitè Misericors! Si unquam verè demonstrasti, quod tua Clementia omnes excedat

terminos, id nunc apparet, dum in hanc usque horam me sustinuiti. O inaudita tolerantia! O ineffabilis pietas! Quis ex terrenis Principibus vel unicum eorum passus esset contemptum, quibus ego te despexi, quin eum dirissimis exterminaret modis? Verissimum esse, profiteor. Tanta hæc amabilitas, quam tibi inesse video, facit, ut compunctus nunc multò majorem peccatorum meorum dolorem concipiam. Et quomodo potui unquam esse ita temerarius, & arrogans, ut te DEUM tam bonum offenderem! Prius me tellus dehiscens absorbeat, quam similem offensam rursus committam. Firmiter apud me decretum est, quòd, etsi certissimò mihi constaret, nullam mea peccata infecuturam esse pœnam, semper tamen ea vellem vitare, atque abominari, tantum modo ne tua abuterer Bonitate.

IX.

O! quam te non agnovi, Rex Gloriæ, quam ego te non novi! si vel parùm luminis habuissem, quomodo te potuissem commutare fontem vitæ æternæ, cum fatidissimis mearum voluptatum cisternis? Tu, Domine mi, semper fuis-ti,

sti, & cris desideriorum meorum centrum; quidquid hætenus apprehendi, non superest amplius, & velut umbra evanuit. Et nihilominus vanissimæ huic umbræ te postposui, incredibili ausu tibi insultando, etiam si fieri potuisset, peccatis meis te ex universo hoc eliminaturus. Non, non, quod iterum deploro cum intimo cordis mei sensu & amaritudine, non te agnovi. Sed non ita fiet deinceps. Ita protestor coram curiâ tua cælesti, in cujus conspectu sto. Quamdiu tu eris Deus, ego tuus ero fidelis servus. Prius opto in nihilum redigi, quam tibi rursus esse infidus.

X.

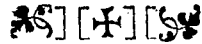
Peccavi: Quid faciam tibi, O Custos hominum? (Job. 7. 20.) Ita ne Domine mi, peccavi, & peccatum tam grande? Quid nunc faciam? an excogitabo rationes subterfugendi iram tuam? sed quis ego sum, ut me potius respiciam dignissimū omni pœna, quamcunque mihi irrogas? Tu verò solus respicien-

dus es mihi. *Quid faciam tibi?* Cuperem invenire modum, quo eroptum tibi honorem, mihi que vindicatum, restaurarem. Ideoque ecce in conspectu omnium creaturarum fateor, me tali actu extitisse ingratiſſimum, ac perfidissimum proditorem. Retraçto has omnes injurias, non aliam ob causam, quam amore tui. Ideo ex toto corde doleo, ideo abominor, quia Te amo: Ideo decrevi millies mori, quam ut te iterum offendam. Tu, Optime Custos hominum, custodi me etiam ut rem tuam; Sed custodi me ab illo malo, quod cenſeo gravissimum esse omnium, tui scilicet offensâ.

Hi sunt, quos exhibui modò, actus nobilissimi Contritionis, ubi notandum est, ut fructum operatum afferant, non satis esse, eas solummodo legere, sed ex animo proferre. Quod si fiat; miram planè vim exerent; quippe uno momento ex animâ peccatum eieciunt, & que gratiam substituunt, semper tamen relicta obligatione, id suo tempore confitendi.

* * *

F I N I S.

INDEX CAPITUM.

<i>Introductio ad intelligendum ea, qua in hoc opusculo tractantur. Pag.</i>	1.		
Caput. I. <i>Inuitatur Pœnitens ad Confessionem.</i>	3.	Cap. X. <i>Proponitur Oratio dicenda ante Confessionem.</i>	31.
Cap. II. <i>De Examine, per quod se Pœnitens ad Confessionem debet disponere.</i>	5.	Cap. XI. <i>Conditiones præcipuae, quae imitari debent ipsam Confessionem.</i>	31.
Cap. III. <i>De quibusdam peccatis generalibus, quæ in Examine solent remanere occulta.</i>	7.	Cap. XII. <i>Quid agendum sit Pœnitens post Confessionem.</i>	41.
Cap. IV. <i>De alijs peccatis occultis, quæ magis propria sunt cuiusvis status.</i>	12.	Cap. XIII. <i>Quibus remedijs Pœnitens præseruet a relapsu.</i>	41.
Cap. V. <i>De Examine circa cogitationes.</i>	16.	Cap. XIV. <i>Gravitas peccati representata Pœnitenti, quâ sibi caveat a relapsu.</i>	41.
Cap. VI. <i>De Dolore necessario Pœnitenti.</i>	19.	Cap. XV. <i>Fructus percepti ex frequentia Confessione.</i>	51.
Cap. VII. <i>Modus hunc dolorem eliciendi.</i>	24.	Cap. XVI. <i>De Confessione Generali. Interrogationes, pro facili reddendo exitio Confessionis.</i>	61.
Cap. VIII. <i>De proposito necessario Pœnitenti.</i>	28.	<i>Formula facile & expeditè eliciendi ad Contritionis.</i>	61.
Cap. IX. <i>Quomodo Propositum istud se debeat extendere non solum ad peccatorum fugam, sed etiam vitandas occasiones.</i>			

* *

Omnia ad Majorem DEI Gloriam.

